

Aastaraamat 2017

50

 HARJU ELEKTER®

Sisukord

Info aktsionäridele	3
Nõukogu esimehe pöördumine	4
Juhatuse esimehe pöördumine	6
Organisatsioon	8
Kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad	10
Aasta 2017 sündmused	12
Aasta 2017 tunnustused ja auhinnad	13
Kontserni tegevus aastal 2018	14
Finantskokkuvõte	16
Majanduskeskkonna ülevaade	18
Tegevustulemused	19
Tegevussegmentid	25
Investeerimine ja arendustegevus	37
Innovatsioon	39
Kvaliteedijuhtimine. Kvaliteet toodetes ja kliendisuhetes	40
Personal	46
Keskkonnajuhtimine	54
Aktsia ja aktsionärid	57
Tegevusaruande koostamise alused	62
Ühiskondlik osalus	69
GRI sisukord	71
Info nõukogu ja juhatuse liikmete kohta	77
 AS Harju Elekter auditeeritud majandusaasta aruanne 2017, link	 82

Info aktsionäridele

Korraline üldkoosolek

ASi Harju Elekter aktsionäride
KORRALINE ÜLDKOOSOLEK TOIMUB
03. MAI 2018 KELL 10.00
KEILA KULTUURIKESKUSE SAALIS
aadressil Keskväljak 12, Keila.

Dividendid

ASi Harju Elekter juhatus teeb aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta ettevõtte 2017. aasta majandustegevuse eest aktsionäridele dividende 0,24 eurot aktsia kohta. Aktsionäride nimekiri, kellel on õigus dividendidele, fikseeritakse 17. mai 2018 arveldussüsteemi tööpäeva lõpu seisuga. Dividendid makstakse aktsionäridele välja 22. mail 2018 ülekandega aktsionäri pangaarvele.

Finantsaruannete avaldamine 2018. aastal

Harju Elekter avalikustab firma kvartaalsed majandustulemused järgmiselt:

2018. a 1. kvartali vahearuanne 25.04.2018
2018. a 2. kvartali vahearuanne 25.07.2018
2018. a 3. kvartali vahearuanne 24.10.2018

Kõik teated avaldatakse eesti ja inglise keeles ja need on pärast börsisüsteemis avalikustamist nähtavad ka ettevõtte kodulehel

www.harjuelekter.ee.

Börsiteadete tellimiseks oma e-posti aadressile, palume liituda ASi Harju Elekter elektroonilise uudiskirjaga ettevõtte koduleheküljel.



Kontaktisik investoritele
MOONIKA VETEVOOL
Kommunikatsiooni- ja investorsuhete juht
Tel 671 2761,
moonika.vetevool@he.ee
AS Harju Elekter,
Paldiski mnt 31, 76606 Keila

Nõukogu esimehe pöördumine



Konarusel teel on meid 50 aastaga
vaid tugevamaks teinud ning raskustest
on sündinud edulood.

Endel Palla | nõukogu esimees

Meie esimeseks õppetunniks oli, kui pidime riigikorra muutumise tõttu ja ida turu sulgumise järel nii materjalide hankimiseks, koostööpartnerite-investeeringute kaasamiseks kui ka oma toodetele turgude leidmiseks suunama pilgud läände. Teise õppetunni saime Eesti tellimuste kukkumisest viimaste aastatega igal aastal pea kaks korda. AS Harju Elekter Elektrotehnika juht ja müügipersonal nägid seda ette ning aktiivse

müügitöö tulemusena toodi Soomest koju suured lepingud, mis tekitasid positiivse probleemi käibe kahekordse kasvu näol. Kolmandaks õppetunniks oli PKC lahkumine Eestist ja lõpuks kogu PKC Grupi müük, mis ühelt poolt jättis meid ilma stabiilsest rendi- ja dividenditulust (ca 1 miljonit eurot aastas), kuid teisalt võimaldas rahastada tormilise käibekasvuga seotud käibevahendeid ja investeeringuid.

Kahtlemata oli PKC Group Oyj aktsiate müük koos firma lahkumisega Helsingi börsilt ASi Harju Elekter jaoks ühe ajajärgu lõpp. Koostöö juhtmeköidiste valmistamisel algas Nokiaga 1991. aastal. AS Harju Elekter osales 1994. aastal ka ettevõtte PKC Group Oyj välja ostmisel (MBO) Nokiast. Koostöö PKC Group Oyj-ga on olnud meile väga oluline mitmel põhjustel: omandasime seeriatootmise ja *just-in-time* tootmise kogemuse; koostöös Nokiaga asutasime 1992. aastal Keilasse kaablitootmise ühisfirma; PKC Group Oyj juhatuses osalemine (1994-2014) andis suurepärase kogemuse rahvusvahelise ettevõtte juhtimisest, firmade ülevõtmisest, müügist ja börsile viimisest, olles selgeks tõukeks ka ASi Harju Elekter börsile viimisele 1997. aastal.

Kokkuvõttes teenisime 22 aasta jooksul 2 miljoni euro suuruselt investeringult dividendidena ja osaluse müügist ca 50 miljonit eurot ehk keskmiselt 2,2 miljonit eurot aastas. Tänu avanenud rahalistele võimalustele tähendas see ASi Harju Elekter arengu kiirenemist läbi ettevõtte laienemise uutele turgudele, läbi ettevõtete ülevõtmiste, läbi uute koostööprojektide või läbi investeringute tehnoloogiasse, innovaatilistesse projektidesse, tööstusliku kinnisvara arendusse.

Aktiivse müügitöö tulemusena on viimastel aastatel võidetud Soomes mitmed hanked ja sõlmitud olulisi lepinguid, mis kasvatasid Kontserni 2017. aasta müügitulud peaaegu kahekordseks. PKC Eesti tehase sulgemine Keila Tööstuskülas jättis meid ilma stabiilsest renditulust, kuid vabanenud pinnad sobisid suurepäraselt ASile Harju Elekter Elektrotehnika tootmiseks ning aktsiate müügist laekunud 25,8 miljonit eurot võimaldas rahastada käibekasvuga seotud investeringuid. Lisaks vabanes PKC Eesti ASi tehasest hulganisti häid spetsialiste, keda on õnnestunud edukalt Kontserni ettevõtetesse tööle võtta. Lisaks tegime investeringuid uute

firmade ostuks: Energo Veritas OÜ, Telesilta Oy ning aasta lõpus Sebab AB ja Grytek AB Rootsis. Investeeringusime ka kinnistutesse ja kinnisvarasse Allika ja Keila Tööstusparkides, sh. ASi Harju Elekter Elektrotehnika uue tehase renoveerimisse. Ka Leedu tütarfirma Rifas UAB on vahepealsetest langusaastatest jõuliselt eksporditurgudele murdnud. Seega oli lõppenud aasta sündmusterohke ja väljakutseid esitav kogu meeskonnale, töötajate keskastme- ja tippjuhtideni välja.

2017-2018 aastad on ka juubeliaastad. Soome Vabariik tähistas 2017. aastal ning Leedu, Eesti ja Läti Vabariigid 2018 oma 100. juubelit. 2017. aastal täitis Soome tütarettevõtte Satmatic Oy 15 aastat Harju Elekter kontsernis, 25. tegevusaasta täitis ASi Harju Elekter poolt loodud väliskapitali osalustega firmadel ASil Draka Keila Cables ja ASil Glamox HE. Alanud aasta on ASi Harju Elekter 50. juubeliaasta ning Satmatic Oy ja Sebab AB tähistavad oma 30. sünnipäevi.

Näen Harju Elekter kontserni ees üle 100 miljoni euro suuruse müüginumbritega kasumlikke edukaid aastaid. Oleme stabiilne dividendimaksja ka edaspidi. Täna nõukogu nimel kõiki töötajaid ning meie kliente ja partnereid nii Eestis kui ka väljaspool. Täna aktsionäre toetava suhtumise eest.

Endel Palla

Nõukogu esimees



Juhatuse esimehe pöördumine

2017. aasta oli Harju Elekter kontserni jaoks erakordne. Selle ja varasemate aastate valikud ja õiged otsused, raamituna õnnestumistesse ja vormistatuna väga headesse majandustulemustesse olid meie ajaloo parimad. Just õigel ajal ja selleks, et 2018. aastal väärikalt tähistada ASi Harju Elekter 50. ja Eesti Vabariigi 100. juubelit.

Andres Allikmäe | juhatuse esimees

Kasvatasime müügitulu 67,4%, jõudes 102,4 miljoni euroni. Ärikasum suurenes 71,1% ja oli 5,4 miljonit eurot ning puhaskasum ilma erakorralise tuluta 33,2% 4,3 miljoni euroni ning koos finantsinvesteeringu realiseerimisest teenitud erakorralise tuluga jõudis puhaskasum koguni 29,1 miljoni euroni. Kontserni olulisemad turud, mis annavad müügitulust 84%, on Eestist ja Baltikumist väljaspool. Vaatamata sellele anname oma parima, et teenindada ka Eesti kliente maksimaalselt hästi.

Olulisima osa müügitulemitest annab meie põhitegevus – elektrotehniliste toodete ja lahenduste pakkumine, kosumas on ka kinnisvara segment. Põhitegevuse osas on lisaks energeetika ja automaatika kandvale rollile lisandunud ka laevaehituse vägagi perspektiivne ja kasvav valdkond. Meie tähtsaim turg on Soome, kuid seda hakkab üha tuntavamalt toetama ka Rootsi.

Majandustulemused ning tulevikku suunatud lepingud ja investeeringud andsid väga positiivse tõuke ka meie aktsiahinna 75,4%lisele tõusule, viies selle 2,85 eurolt 5,00 euron. Aktsionäride arv kasvas pea 2 500ni.

Omandasime aasta jooksul uued firmad: Telesilta Oy Soomes ja Energo Veritas OÜ Eestis, aasta esimeses pooles ning aasta lõpus allkirjastasime lepingu Seab AB ja Grytek AB ostuks Rootsis. 2018. aastat alustasime Kontsernina, kelle koosseisu kuulub 12 tugevat firmat Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus ning kus töötab kokku peaaegu 700 inimest. Sellise meeskonnaga võime julgelt vaadata eesisevatele aastatele. Meie noorenev, professionaalne ja aktiivne töötajaskond on leidnud kindlasti uue ja motiveeritud hingamise. Töötamine rahvusvahelises kontsernis, kogedes uut ärikultuuri ja tunnetades lähiaastate optimistlikke võimalusi, on muutnud Harju Elekter kontserni hinnatud tööandjaks.

Hea on mõelda, et Kontsern on teinud õigeid otsuseid, et meiega on liitunud palju noori, kuid samas ka kogenud ja pädevaid eri valdkondade töötajaid ja juhte.

Ootame nii 2018. kui ka järgnevatelt aastatelt silmapaistvat arengut. Meie suurimad väljakutsed on loomulikult turgudel, kuid oleme kindlad, et oma sihipärase ja professionaalse tegevusega oleme oma klientidele parim valik ja kindlaim partner. Selleks, et kindlustada jätkusuutlik areng veel paljudeks aastateks, peame kasvatama oma insenertehnilist ja administreerimisvõimekust. Olulisemad kui kunagi varem, on meie jaoks kavandavad investeeringud lehtmetsa tehnoloogiasse, aga ka IT lahendustesse ja protsesside digitaliseerimisse. Samuti kinnisvarasse ja taastuvenergia projektidesse. Need on võtmesõnad, mis kõige paremini iseloomustavad meie ees seisvaid ülesandeid.

Meie eesmärk on tagada lisaväärtuste loomine oma klientidele ja aktsionäridele ning arendada oma meeskonda. Kinnitan käesolevaga, et Harju Elekter kontsern teeb kõik endast oleneva, et oma eesmärkideni jõuda.

Olles suurem, kui kunagi varem, tunneme ka oluliselt suuremat sotsiaalset vastutust. Tahame endiselt panustada tehnilise ülikoolihariduse ja ametihariduse edendamisse, mõjutada noorte inimeste valikuid oma haridustee ja karjääri loomisel. On oluline anda ühiskonnale tagasi nii väärtust, aga ka oma võimekust ja tuge. Peame jätkuvalt oluliseks ühiskonna arengule kaasa aitamist.

Edukat ja tulemuslikku juubeliaastat kõigile meie klientidele, partneritele, aktsionäridele ja töötajatele. Koostöös peitub edu, jõud ja head tulemused!

Andres Allikmäe

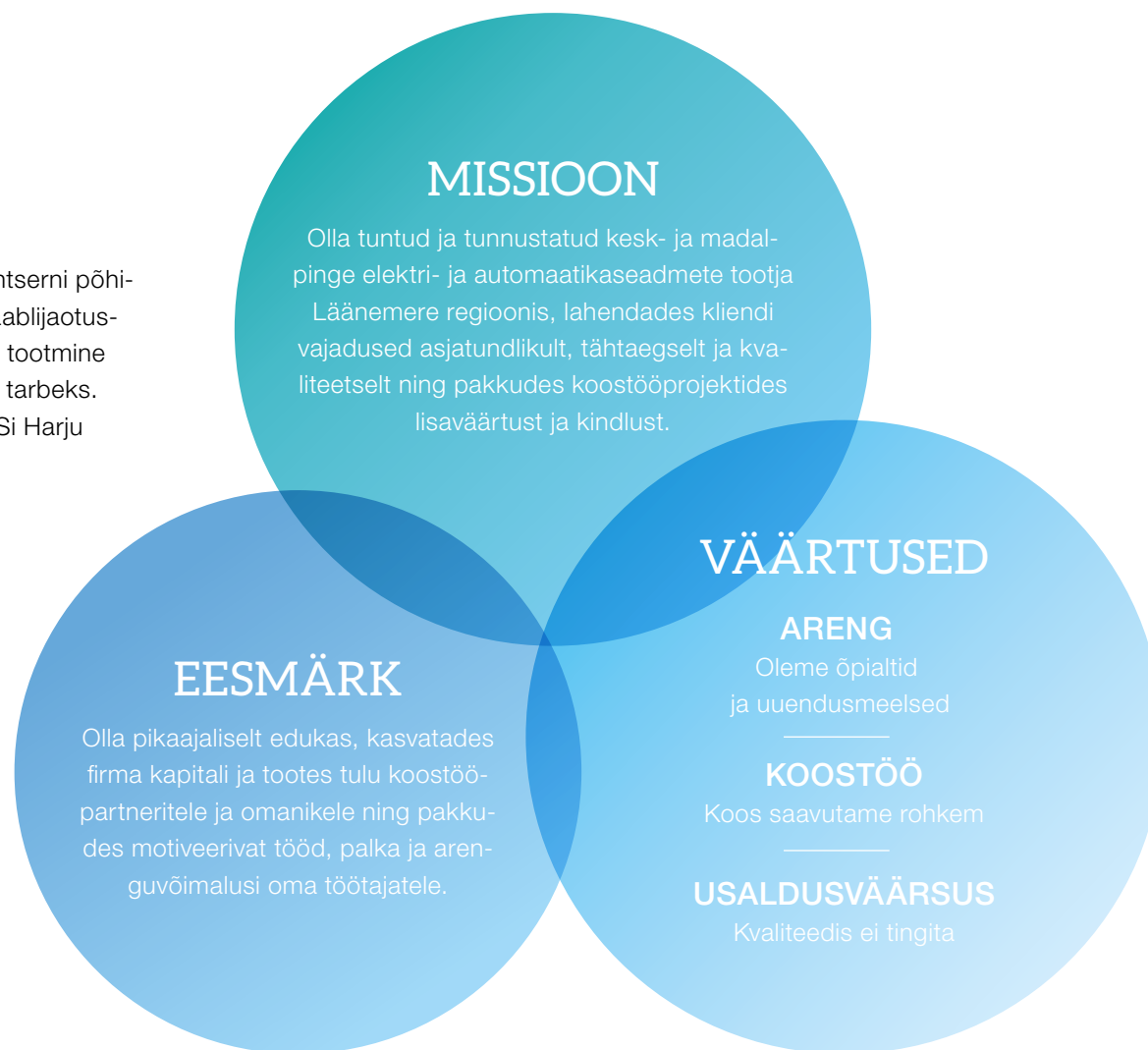
Juhatuse esimees

Organisatsioon

Harju Elekter kontserni tegevus ja ärifilosoofia

AS Harju Elekter toodab elektriseadmeid 1968. aastast. Kontserni põhitegevus on elektrienergia jaotusseadmete, sh alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid ning automaatika- ja juhtimiskeskuste disain, tootmine ja turustamine energia- ja tööstussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Kontserni toodangust 84% turustatakse väljaspool Eestit. ASi Harju Elekter aktsiad on noteeritud Nasdaq Tallinna börsil.

Poole sajandi vanuse ajalooga Harju Elekter kontsern on kasvanud olulise mõjuga ettevõtteks Eestis, Leedus, Soomes ja Rootsis. Rahvusvahelisel turul konkrentsis püsimise ja kasvamise eelduseks on jätkusuutlikkuse põhimõtete järgimine. Jätkusuutlikkus, aus ja eetiline äritegevus on saanud üha olulisemaks koostööfaktoriks. Kontserni huvigruppidele, seega on Kontserni jaoks oluline juhendada igapäevases äritegevuses ausa ja läbipaistva ärikultuuri põhimõtetest.



HARJU ELEKTER GRUPP TÜTARETTEVÖTTED



AS HARJU ELEKTER

Keilas paiknev Kontserni emaettevõtte, mis tegeleb HEG ettevõtete vahelise koostöö koordineerimisega ja juhtimise ning tööstusliku kinnisvara haldusega

AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA

Keilas asuv elektriseadmete tootja energijaotus-, tööstus- ja ehitussektori tarbeks

AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA

Keilas asuv kliendikohaste lehtmataloodete ja -lahenduste valmistaja energiatehnika- ja elektro-tehnikasektorile

ENERGO VERITAS OÜ (80,5%)

Elektrimaterjalide ja -seadmete müügi-organisatsioon Eestis



SATMATIC OY

Tööstusautomaatika-seadmete tootja Ulvilas ja Keraval

FINNKUMU OY

Soome juhtiv komplektalajaamade tootja Kurikkal

TELESILTA OY

Uusikaupunkis asuv laevaehituse elektritööde ettevõtte

HARJU ELEKTER KIINTEISTÖT OY

Tööstusliku kinnisvara haldusfirma



HARJU ELEKTER AB

Müügiorganisatsioon Stockholmis

SEBAB AB*

Malmö asuv energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike KP/MP lahenduste tootja infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuv-energiasektorile

GRYTEK AB*

Grytgölis asuv tehase-valmistuses tehniliste hoonete tootja



RIFAS UAB

Juhtimis- ja jaotus-keskuseid ning tööstusautomaatika-seadmeid tootev ettevõtte Panevėžys

AUTOMATIKOS IRANGA UAB

(67%)
Projekteerimis-ettevõtte Panevėžys

STRATEEGILISED INVESTEERINGUD



SKELETON TECHNOLOGIES GROUP OÜ (10%)

Superkondensaatorite arendaja ja tootja



SIA ENERGOKOMPLEKSS (14%)

Kesk- ja madalpingeseadmete müügiorganisatsioon Riias

* AS Harju Elekter allkirjastas 12.12.2017 lepingu Sebab AB ja Grytek AB ostuks firmalt Tnåa AB. Tehing jõustus 8.1.2018

AS Harju Elekter mõistab, et Kontserni kasvu üheks eelduseks on juhindumine oma huvigruppide jaoks olulistest teemadest. Ühelt poolt suunavad huvirühmade ootused Kontserni tegevust, teisalt tunneb Kontsern vastutust seal, kus äritegevus teisi osapooli mõjutab.

Kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad

Kontserni mõjutavad kõige enam omanike, töötajate, klientide ja tarnijate arvamused. Suhtlus nendega on tihe – olenevalt suhtest informeeritakse, arutatakse ja küsitakse tagasisidet (täpsemalt kirjeldatud aruande vastavates peatükkides). Suhtes kohaliku võimu ja elanike, regulaatorite ja järelvalveasutustega, tõstatatakse vastastikku teemasid vastavalt vajadusele. Koostöös haridusasutuste, erialaliitude ja vabaühendustega tegeletakse teemadega, mis mõlemale poolele väärtust loovad. Kuna huvigruppide ootustega arvestamine on Kontserni meelest märk kaasaegsest juhtimiskvaliteedist, on sama tähtis kõiki osapooli Kontserni juhtimisviisidega kursis hoida. Võttes arvesse tavapärase suhtluse käigus tõstatatud

teemasid ning klientide ja töötajate poolt antud tagasisidet, kaardistati Emaettevõtte ja suuremate tütarettevõtete juhtide osalusel 2016. aasta lõpus olulisemad teemad, mis Kontserni edukust kõige enam mõjutavad. Kvaliteetse ja usaldusväärse tulemuse tagamiseks juhtisid analüüsi sõltumatud nõustajad.

Vastutustundlik juhtimine iga fookusteema osas on Kontserni jaoks suuremal või vähemal määral tähtis kõigis tegevussegmentides ja kõigis tütarettevõtetes. Olulisemad teemad on detailset, süsteemselt ja teadlikult Kontserni ettevõtete strateegilise ja operatiivse juhtimise osad.

Väiksema tähtsusega aspekte arvestatakse juhtimisotsustes tunnetuslikult ja baaspõhimõtetena. Seetõttu kajastab ka Kontserni 2017. aasta aruanne ülevaadet kõigi nende teemade juhtimisest ja tulemuslikkusest.

Harju Elekter kontsern tunnetab, et nii kliendid kui ka rahastajad ootavad Kontsernilt tervikuna ning igalt Kontserni ettevõttelt eraldi üha tugevamat tervikvaadet oma sotsiaalsete- ja keskkonnamõjude juhtimisel ning eetiliste ja jätkusuutlike äritavade rakendamisel. Töötajate kasvavad ootused

kaasavale ja hoolivale töökeskkonnale ning ambitsioon tegutseda senisest enam Põhjamaade turgudel, seavad samuti eelduseks vastutustundliku tegevuse.

Kõike seda arvesse võttes soovib Kontsern arendada oma ettevõtete juhtimist huvigruppide ootusi teades, inimeste ja keskkonna suhtes arvestavalt ning ausalt, eetiliselt ja läbipaistvalt.

Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkust mõjutavad fookusteemad

TOODE JA KLIENT

- 1 toote kvaliteet
- 5 innovatsioon ja arendustegevused
- 6 kliendikogemus ja rahulolu
- 14 nõuded tarnijatele ja ostupõhimõtted

JUHTIMINE

- 3 majandustulemused
- 4 aus ja eetiline äritegevus

PERSONAL

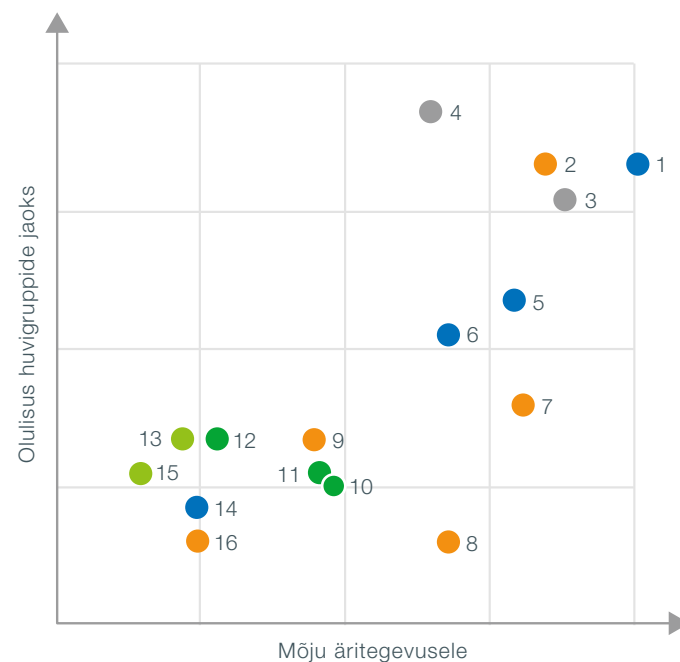
- 2 tööohutus ja -tervishoid
- 7 töötajate koolitus ja arendamine
- 8 töötajate pühendumus ja rahulolu
- 9 tööjõu kättesaadavus
- 16 mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

KESKKOND

- 10 energia
- 11 toodete keskkonnamõju
- 12 materjalid ja jäätmed

KOGUKOND

- 13 kogukonna arengusse panustamine
- 15 kogukondlikud suhted ja huvigruppide kaasamine



MOTHERSON SUMI SYSTEMS LIMITED JA PKC GROUP OYJ
JUHATUS SÕLMISID 19. JAANUARIL 2017

ÜHINEMISLEPINGU

ning PKC Group Oyj aktsionäridele tehti ülevõtmispakkumine hinnaga 23,55 eurot aktsia kohta. 22. märtsil 2017 teatas PKC Group Oyj ülevõtmispakkumise õnnestumisest. ASi Harju Elekter omanduses oli 1 094 641 PKC Group Oyj aktsiat, mille eest laekus firmale 30. märtsiks 25,8 miljonit eurot.

JAANUARIS 2017 SAI TÜTARETTEVÕTE
AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA

SUURTELLIMUSE KONECRANESILT 86 ERIOTSTARBELISE ALAJAAMA TARNIMISEKS

AMEERIKA ÜHENDRIIKIDESSE.

Koos 2016. aasta lõpus Soome jaotusvõrgu ettevõtetega sõlmitud lepingutega kasvas alajaamade tootmine Kontserni Eesti ja Soome tehastes 3 000 alajaamani aastas.

MÄRTSIS OSTIS AS HARJU ELEKTER **80,52%** SUURUSE
OSALUSE ELEKTRIMATERJALIDE JA -SEADMETE MÜÜGI-
ETTEVÕTTES **ENERGO VERITAS OÜ**

ning ASi Harju Elekter kaubandusgrupi ja Energo Veritas OÜ äritegevused liideti. Alates 1. juunist jätkati ühise müügiorganisatsioonina, Kontserni tütarettevõttena Energo Veritas OÜ nime all.

27. APRILLIL 2017 TOIMUS ASI HARJU ELEKTER
AKTSIONÄRIDE KORRALINE ÜLDKOOSOLEK, KES KINNITAS

2016. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning UUE NÕUKOGU KOOSSEISU

ning kiitis heaks nõukogu liikmete tasud.

AASTA 2017 sündmused

AS HARJU ELEKTER ALLKIRJASTAS

2. JUUNIL 2017 LEPINGU SOOME
LAEVAEHITUSE ELEKTRITÖÖDE ETTEVÕTTE

TELESILTA OY KÕIGI

AKTSIATE OSTUKS. Telesilta Oy jätkab oma nime ja

kaubamärgi all Kontserni **100%lise** tütarettevõttena. Telesilta Oy ostuga laiendas Kontsern teadmisi ja oskusi laevade elektri- ja automaatikaseadmete valmistamisel ja paigaldamisel ning sisenes perspektiivsesse Soome laevaehituse sektorisse.

29. AUGUSTIL AVAS AS STERA SAUE ASile HARJU ELEKTER
KUULUVAS **ALLIKA TÖÖSTUSPARGIS**
PIDULIKULT UUE TEHASE, kus on tootmispinda 3 400m².

2018. aasta jooksul ehitab AS Harju Elekter ASile Stera Saue veel 4 000m² ja seejärel 3 000m² ulatuses uusi tootmispindasid, kokku kasvavad ASile Stera Saue renditavad tootmispinnad 10 400m²ni.

Seoses 2016. aastal sõlmitud
silmapaistvatele lepingutele välispartneritega ja ekspordi kasvule

**ANDIS KREDEX KREDIIDIKINDLUSTUS
MÄRTSIS ASile HARJU ELEKTER ÜLE
EKSPORDITEO AUHINNA.**

Kontserni Leedu tütarettevõtte
**RIFAS UAB PÄRJATI JUUNIS MAINEKA
ROLLS-ROYCE MERENDUSSUUNA TOOTE-
JA TEENUSESEKTORI AUHINNAGA**

**“INNOVATSIOONI JA
TEHNOLOOGIA
ETTEVÕTE 2017”.**

Kõrge tunnustus anti ettevõttele innovatsiooni
eest laeva elektrisüsteemi edukal välja töötamisel
ja tootmisesse juurutamisel.

**ASI HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA
TUNNUSTATI 2017. aastal Elenia Oy poolt
TIITLIGA „PARIM TARNIJA“.**

RIFAS UAB pärjati Panevežyse omavalituse poolt

**AUHINNAGA
”KÕIGE INNOVAATILISEM
ETTEVÕTE 2017”.**

ASi Harju Elekter nõukogu esimees

ENDEL PALLA PÄLVIS pikaajalise viljaka koostöö

eest õppekavade arendamisel ja üliõpilaste toetamisel
nii programmide kui ka stipendiumidega Tallinna

Tehnikaülikooli kõrgeima tunnustuse,

**MENTE ET MANU
TEENETEMEDALI.**

**KONTSERNI TÜTARETTEVÕTTED OSALESID
MAJANDUSAASTAL AKTIIVSELT ERIALA-
MESSIDEL EESTIS, SOOMES JA ROOTSIS:**

Göteborgis Põhjamaade suurimal elektriala messil

Elfack, Soomes Tampere toimunud erialamessidel

Verkosto ja Alihankinta ning Helsingis toimunud messil Teknologia17.

Traditsiooniliselt jätkas Kontserni kaubandusüksus oma tootevaliku
tutvustamist rahvusvahelisel ehitusmessil Tallinnas.

**AASTA
2017**
tunnustused
ja auhinnad

Harju Elekter kontsern tervikuna juhindub äristrateegiast, vastavalt millele lähtutakse nii lühema- kui ka pikemaajaliste otsuste tegemisel eesmärgist olla Baltimaades ja Skandinaavia riikides tuntud ja tunnustatud elektri- ja automaatika-seadmete tootja, kes toodab ja tarnib professionaalset tootevalikut ning terviklahendusi kesk- ja madalpinge toodete osas, kasutades selleks kaasaegset tehnoloogiat ja rakendades parimat oskusteavet. Kontserni tegevused lähtuvad ideest tegutseda ja otsustada eelkõige klientide ja partnerite huvisid ja eelistusi toetavalt. Muutuv maailm lisab oluliselt väljakutseid ja valikuid. Eeldame, et Kontsern tervikuna, organisatsioon ja tütarfirmad on valmis uueneva maailma ja muutuvate majandusmudelitega keskkonnas oma edulugu jätkama.

Kontserni tegevus aastal 2018

Kontserni edasiste tegevuste ja plaanide seadmisel tuginetakse oma tugevustele tootearenduses, õpitud kogemustele ja klientide ootustele, püüdes olla avatud ja tähelepanelik kõige uue ja muutuva suhtes. Kontserni prioriteet on asetatud peamistele turgudele Skandinaavias, kuid selle kaudu näeme võimalusi tarneteks ka kõikjale üle maailma, nii tööstusautomaatika kui ka energijaotussektori toodete osas.

Kontserni igapäevases äritegevuses panustame energiasäästlike toodete ja tehnoloogiate arendamisse, aga ka uute ja innovaatiliste projektide ja tegevusalade kaasamisse.

Seoses viimastel aastatel toimunud jõulise laienemisega on 2018. aastal fookuses Kontserni tasemel juhtimisstruktuuri ülevaatamine, Kontserni ettevõtete vahelise koostöö edendamine ja selleks vajalike organisatoorsete eelduste loomine. Seda toetavad piisavad investeeringud personali ja tehnoloogiasse, sh digitaliseerimisprojektidesse äriarenduses,

turvalisuses ja finantsarvestuses. Siiski jätkatakse aktiivset tegevust võimalike finantsinvesteeringute, ühinemis- ja ülevõtmisprojektide leidmisel ja käivitamisel.

Kontserni jaoks on tähtis hoida ja suurendada turuosa Skandinaavias. Lähitulevikus keskendutakse eelkõige uute lepingute täitmisele ja müügi kasvatamisele Rootsis, kuid Eesti ettevõtteks peetakse oluliseks ka osatähtsuse säilitamist koduturul, kus nähakse kasvu võimalusi eelkõige ehitussektorile suunatud toodete ja tooterühmade turu nõudmistele sobivaks kohandamisel ja konkurentsivõimelisemaks muutmisel. Uue perspektiivse ärisuunana nähakse päikeseenergia kasutamisel komplekse teenuse pakkumist.

Allika Tööstuspargi jätkuv arendamine uute rentnikute leidmiseks ning uute perspektiivsete tööstusliku kinnisvara projektide alustamiseks.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

AS Harju Elekter allkirjastas 12. detsembril 2017. aastal lepingu müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuva Rootsi ettevõtte Sebab AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootva sõsarettevõtte Grytek AB kõigi aktsiate omandamiseks firmalt Tnåa AB. Sebab AB on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingeliste lahenduste välja töötamisele ning tarnimisele infrastruktuuri, ehitus- ja taastuv-energiasektorile. Soetatud ettevõtted jätkavad esialgu oma nime ja kaubamärgi all Kontserni 100%liste tütarettevõtetenä. Tehing jõustus 8. jaanuaril 2018.

AS Harju Elekter Elektrotehnika allkirjastas 18. jaanuaril 2018 lepingu Soome suurima elektrivõrguettevõttega Caruna Oy neile madalpingeliste liitumis- ja arvestikappide tarnimiseks 2+1+1 aasta jooksul. Lepingu orienteeruv maht on Caruna Oy hinnangul vähemalt 5 miljonit eurot. Harju Elekter kontsernil on Caruna Grupiga juba kehtivad lepingud alajaamade tarnimiseks, tänu millele on alajaamade tootmine kasvanud Kontserni Eesti ja Soome tehastes aastaga 1 000 alajaamalt 3 000 alajaamani aastas.

ASi Harju Elekter Elektrotehnika avas 1. veebruaril 2018 Keila Tööstuspargis oma uue tehase. Tänu mitmele suurtellimusele tegi KP/MP jaotus- ning automaatikaseadmeid valmistava tütarettevõtte tootmismahd aruandeaastal läbi suure kasvu, mis tingis vajaduse suuremate ruumide järele. Ligi pool aastat väldanud kolimine viidi lõpule 2017. aasta detsembriks. Uues tehases on varasema 10 400m² asemel pinda 16 715m². Tootmisvõimsuste suurendamine koos töötajate arvu kasvuga 236 inimeseni, sh 43 müügi-, tootmis- ja tootearendusinseneri on esialgu piisav tellimismahu tõrgeteta täitmiseks.

AS Harju Elekter Elektrotehnika võitis Rootsis hanke alajaamade tarnimiseks. Rootsi suurim jaotusvõrguettevõtte E.ON Energidistribution AB edastas veebruaris 2018 ametliku teate hanke võidu kohta vastavalt millele tarnitakse 3-aastase lepinguperioodi vältel Rootsi üle 2 000 alajaama. Raamleping on kavas sõlmida märtsis.

Finantskokkuvõte

KONTSERN	2017	2016	2015	2014	2013
Kasumiaruanne (miljon eurot)					
Müügitulu	102,4	61,2	60,7	50,6	48,3
Ärikasum	5,4	3,2	3,3	2,2	1,7
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	29,1	3,2	3,2	9,7	5,2
Finantsseisundi aruanne aasta lõpu seisuga (miljon eurot)					
Käibevara kokku	48,7	22,3	19,8	25,1	15,9
Põhivara kokku	41,3	51,7	46,7	44,7	55,2
Varad kokku	90,0	74,0	66,5	69,8	71,1
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	69,9	60,3	58,1	58,5	62,5
Omakapitali kordaja (%)	77,7	81,5	87,2	83,8	87,9
Juurdekasvutempod (% võrreldes eelmise aastaga)					
Müügitulu	67,4	0,8	19,9	4,8	-8,5
Ärikasum	71,1	-2,9	47,1	27,8	-11,5
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	804,9	0,9	-67,1	87,9	46,8
Varad	21,6	11,1	-4,6	-1,8	19,2
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	15,9	3,8	-0,7	-6,4	28,1

Käibe ärentaablus = Ärikasum/Müügitulud*100
 Käibe puhasrentaablus = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Müügitulud*100
 Omakapital aktsia kohta = Omakapital(keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv) /Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)
 Vara puhasrentaablus = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine vara*100
 Omakapitali puhasrentaablus = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) *100
 Omakapitali kordaja = Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine varad*100
 Puhaskasum aktsia kohta = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine aktsiate arv
 P/E suhe = Aktsia sulgemishind/Kasum aktsia kohta
 Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja = Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
 Likviidsuskordaja = Keskmine likviidsed varad (käibevara-varud)/ Lühiajalised kohustused (keskmine)

KONTSERN	2017	2016	2015	2014	2013
Tulususe suhtarvud (%)					
Käibe ärentaablus	5,3	5,2	5,4	4,4	3,6
Käibe puhasrentaablus	28,4	5,3	5,3	19,3	10,7
Varade puhasrentaablus	35,5	4,6	4,7	13,8	7,9
Omakapitali puhasrentaablus (ROE)	44,7	5,4	5,5	16,0	9,2
Aksia (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	17 740	17 740	17 551	17 400	17 400
Omakapital aktsia kohta	3,67	3,34	3,32	3,48	3,20
Aksia sulgemishind	5,00	2,83	2,63	2,79	2,70
Puhaskasum aktsia kohta	1,64	0,18	0,18	0,56	0,30
P/E suhe (kordaja)	^[3] 3,05	15,72	14,61	4,98	9,00
Dividend aktsia kohta	^[1] 0,24	0,18	^[2] 0,12	0,15	0,10
Likviidsussuhtarvud					
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	2,4	2,1	2,7	2,8	2,3
Likviidsuskordaja	1,6	1,3	1,7	1,9	1,4
Personal ja palgad					
Keskmine töötajate arv	567	455	472	459	455
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	630	480	470	483	451
Palgakulu (miljon eurot)	14,1	10,6	9,7	9,2	8,6

^[1] Juhatuse ettepanek
^[2] sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse
^[3] arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017



Harju Elekter kontserni ettevõtetes töötab üle 400 erialase väljaõppe saanud oskustöölise. Viimastel aastatel sõlmitud suuremahuliste lepingute toel on alajaamade tootmine Kontserni Eesti ja Soome tehastes enam kui 3-kordistunud ning kasvanud 3 000 alajaamani aastas. Elektrimontaažilukksepa väljaõppe ja kogemusega töötajad on Kontserni ettevõtetes hindamatu väärtusega.

Majanduskeskkonna ülevaade

Maailmamajandus

Positiivsed uudised maailmamajanduse käekäigu kohta jätkusid läbi kogu 2017. aasta. USA kasv ületas ootuseid; Jaapani majandus kasvas üle paljude aastate taas kiiremini; Euroalal olid suurepäraselt hoos Saksamaa ja Hispaania majandused, kuid olukord paranes ka Prantsusmaal ja Itaalias. Suurbritannia lahkumine EList küll kahjustas riigi majandust, kuid selle mõju jäi oodatust tagasihoidlikumaks. Peamiste ohuteguritena mainiti eelkõige geopoliitilisi riske, olukorda pingestas endiselt Venemaa-Ukraina konflikt. Aruandeaastal tegid tugeva tõusu kõik maailma olulisemad aktsiaturud, teistest enim USA ettevõtete aktsiad. Hea oli aasta ka toormesektorile. Enim, üle 30%, tõusis nõudlus vase vastu, kuld lõpetas aasta 12%lise kasvuga ning nafta hind tõusis 2,5 aasta kõrgeimale (66 USD/parrel) tasemele, kerkides aastaga 16%. USA dollar kaotas teiste oluliste valuutade vastu aastaga 9%, samal ajal kui Euro kerkis 14%. Intressid püsisid jätkuvalt madalal, kuid üle pika aja sai taas kord rääkida inflatsioonist, mis ekspertide hinnangul jäi Euroopa Liidus tervikuna 1,7% tasemele. IMF andis maailma 2017. aasta majanduskasvuks 3,7% ja Euroopa Liidus 2,5%. Rootsi majandus kosus 3,2%, Soomes 3,0%, Leedus 3,8% ja Lätis 4,5% ja Eestis 4,9%.

Allikad: SEB, Statistikaamet

Euroala ja Põhjamaad

Euroala riikide kiiremat kasvu tõukas tagant mitme soodsa faktori koostöö. Suuremad poliitilised tormituuled on Euroopas praeguseks vaibunud ja tugevnevad tööturud on tõstnud majapidamiste kindlustunde kõrgele tasemele. Tugev majanduskasv Euroopas tähendas Põhjamaadele ja Balti riikidele paremaid ekspordivõimalusi. Soome majanduslik käekäik oli oodatust palju positiivsem, oluliselt aeglasemalt kulges ka viimastel aastatel suuri majanduskasvu numbreid näidanud Rootsi majanduse aeglustumine.

Eesti ja Baltimaad

Sarnaselt teistele Baltimaadele kiirenes Eesti majanduskasv aruandeaastal oluliselt, toeks tugevnev euroala majandus ja Soome kiire taastumine. 2016. aasta teises pooles alanud tõus jätkus läbi kogu 2017. aasta ning kokkuvõttes kasvas Eesti majandus statistikaameti andmetel 4,9%. Kasv oli tugev ja laiapõhjaline, millesse andsid oma osa nii peamiselt ekspordile keskendunud tööstussektor kui sisenõudlust teenindavad harud. Eksportivad ettevõtted nautisid Euroopa majanduskasvu viljasid ja Eesti jaoks tähtsa Soome turu kauaoodatud tõusu. Sisetarbimisele suunatud ärisid saatis jätkuv edu, mida kandis kõrge tööhõive ja ligi 7%line palgakasv. 2017. aasta II pooles oli tööga hõivatud 68% Eesti tööealisest elanikkonnast, s.o näitaja, millega ollakse Euroopas esirinnas. Oluliseks muutuseks oli inflatsiooni taastumine pärast aastaid kestnud paigalseisu. Keskmine tarbijakorv kallines 3,4%, millesse andis oma panuse ka riik, tõstes aktsiisikaupade (kütus, alkohol) hinda. Eesti Panga hinnangul oli majanduskeskkond äärmiselt soodne - intressimäärad olid madalad ja Eesti eelarvepoliitika leebem kui varem. Kokkuvõttes iseloomustas aastat kõrge tööhõive, tööpuuduse vähenemise, elanike elujärje paranemine ja investeeringute aktiviseerumine.

Tegevustulemused

Kontserni struktuur ja muutused

2017. aasta majandusaasta aruandes on ridarealt konsolideeritud ASI Harju Elekter (konsolideeriva üksuse) ja tema tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Harju Elekter AB, Rifas UAB ja Automatikos Iranga UAB finantsaruanded.

AS Harju Elekter soetas 2017. aasta veebruaris Harju Elekter AB 10%lise vähemusosaluse ja omab tehingu järgselt tütarettevõttes 100%list osalust. 29. märtsil jõustus tehing 80,52% suuruse osaluse omandamiseks elektrimaterjalide ja -seadmete müügiettevõttes Energo Veritas OÜ ning 2. juunil Soome laevaehituse elektritööde ettevõtte Telesilta Oy kõigi aktsiate ostuks. Energo Veritas OÜ majandusnäitajad kajastuvad konsolideeritud raamatupidamise aruandes alates teisest kvartalist ja Telesilta Oy majandusnäitajad alates teisest poolaastast.

Tulud, kulud ja kasumid

Kontserni Harju Elekter 2017. aasta kujunes edukaks. Eelmise aastaga võrreldes kasvas Kontserni müügitulu ligi 70%, ületades 100 miljoni euro piiri. Müügimahtude ja majandustulemuste juurdekasvule avaldas mõju nii 2016. aasta lõpus sõlmitud suuremahulised lepingud kui ka uute tütar-ettevõtete Energo Veritas OÜ ja Telesilta Oy soetamine 2017. aastal.

Turgudest domineerisid jätkuvalt Soome ja Eesti turud, kuhu müüdi kokku 89,0% (2016: 88,9%) Kontserni toodetest ja teenustest.

2017. aasta

konsolideeritud
MÜÜGITULU

102,4

miljonit eurot
(2016: 61,2)

konsolideeritud
ÄRIKASUM

5,4

miljonit eurot
(2016: 3,2)

konsolideeritud
PUHASKASUM

29,1

miljonit eurot
(2016: 3,2)

Konsolideeritud müügitulust andsid

 EESTI
ettevõtted

24,8%

(2016: 34,2%)

 SOOME
ettevõtted

66,1%

(2016: 57,3%)

 LEEDU
ettevõtted

8,7%

(2016: 8,5%)

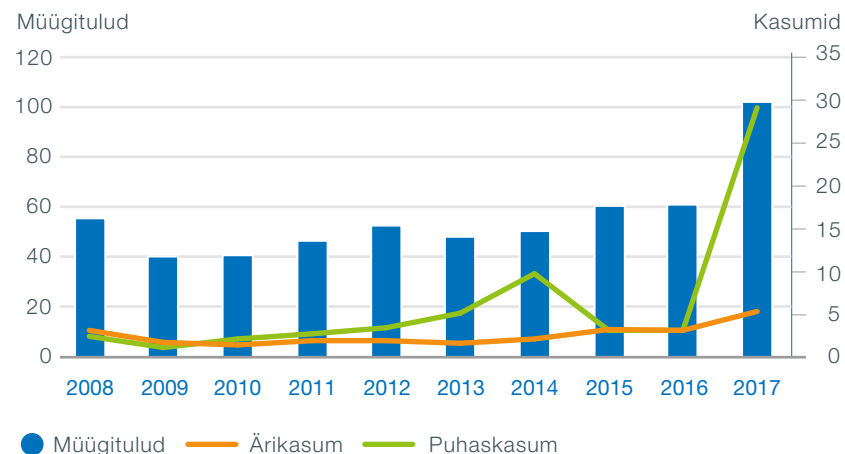
 ROOTSI
ettevõtted

0,4%

(2016: 0%)

Müügitulud, puhas- ja ärikasumid

miljonit eurot



Kontserni suurimaks ja olulisemaks turuks on kasvanud Soome, kust teeniti 73,0% (2016: 67,0%) Kontserni müügituludest.

Müük Soome turule kasvas aastaga 34,0 miljonit eurot 75,0 miljoni euroni. Soome turgu iseloomustavad jätkuvalt kõrged investeeringud energijaotussektorisse. Kasvu peamiseks põhjuseks oli 2016. aasta lõpus sõlmitud lepingud Soome võrguettevõtetega, kelle tellimused algasid I kvartalis 2017. Soome turu kasvule andis märkimisväärse panuse ka uue tütarettevõtte Telesilta Oy soetus, suurendades Kontserni müügitulu aruandeaastal 12,9%.

Kontsern müüs 2017. aastal Eesti turule 16,0% (2016: 21,9%) oma toodetest ja teenustest. Aastaga kasvasid tärnad Eesti turule 3 miljoni euro võrra ehk 22,7% (2016: kahanes 0,8 miljoni euro võrra ehk 5,8%). Eesti turu väiksuse ning madalate investeeringute tõttu on Kontsern järjest enam keskendunud välisurgudele. Aruandeaastal müüdi Kontserni toodetest ja teenustest väljapoole Eestit 84,0%, võrreldaval perioodil 78,1%.

Kontserni Leedu tütarettevõtte müügistrateegia põhifookus on suunatud eksporturgudele. Välisuru osakaal tütarettevõtte müügituludes oli aruandeaastal 86% (2016: 89%). Tellimusmahtude suurenemine Norra turul kasvasid Leedu tütarettevõtte Rifas UAB müügitulu aruandeaastal 2,5 miljoni euro võrra. Müük Norra turule kasvas aastaga kahekordseks 5,9 miljoni euroni, moodustades konsolideeritud müügitulust 5,7%.

Kontsern jätkas 2017. aastal aktiivset tööd Rootsi-suunalises tegevuses nii müügi kui ka tootearenduse vallas. Rootsi turult teenitud müügitulu kasvas 12 kuuga 28,6% 2,7 miljoni euroni.

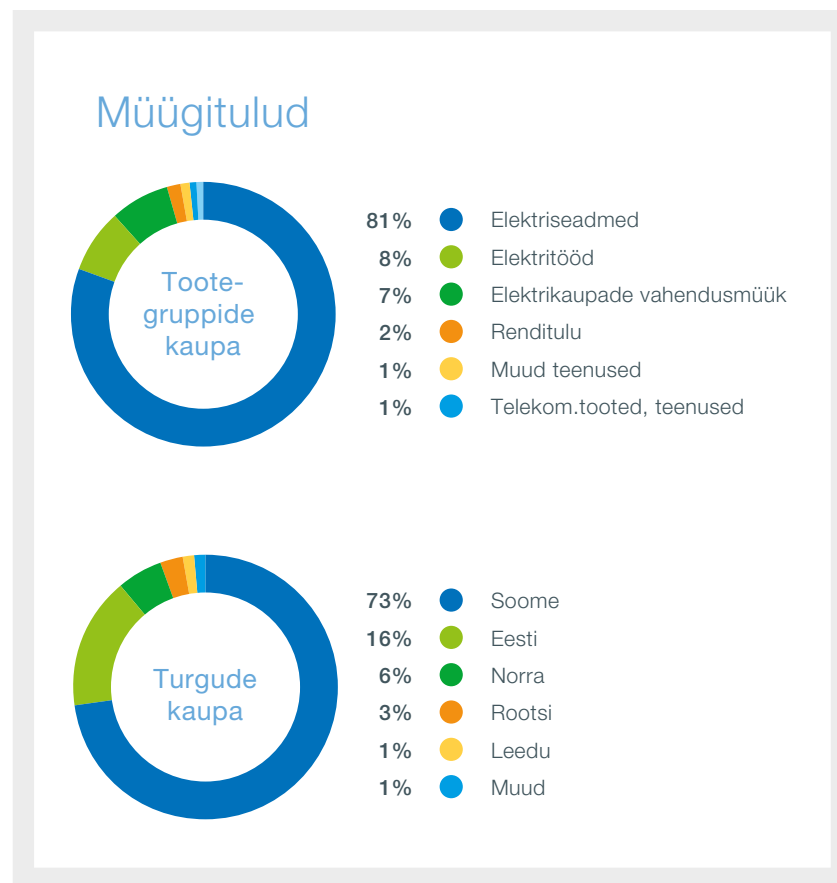
Müügitulu muudelt turgudelt kasvas aastaga enam kui 10% olles 1,4 (2016: 1,2) miljonit eurot. Aruandeaastal lisandusid uute turgudena Portugal, Austria, Slovakkia, Indoneesia.

Kontserni põhitegevuseks on elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük. Tootmistegevus andis suurima osa ehk 83,2% ning kinnisvara ja muud segmenteerimata tegevused kokku 16,8% konsolideeritud müügitulust. Aastaga kasvas tootmissegmendi müügiimaht 29,6 miljoni euro võrra 85,4 miljoni euroni, millest 97,1% saadi elektri-seadmete müügist. Kinnisvara segmendi müügitulu vähenemist 0,5 miljoni euro võrra 2,0 miljoni euroni, moodustades 1,9% konsolideeritud müügitulust, mõjutas PKC Group Oyj tootmistegevuse lõpetamine Eestis ning lahkumine Kontserni rendipindadelt 2017. aasta alguses. ASile Harju Elekter kuuluvas Allika tööstuspargis käiku antud uutelt rendipindadelt teenitud renditulu kajastus Kontserni ja samuti Kinnisvara segmendi tuludes alates kolmandast kvartalist. Muust segmenteerimata tegevusest teenitud müügitulu kasvas 12 kuuga enam kui viiekordseks 15,3 miljoni euroni, moodustades 14,9% konsolideeritud müügitulust. Juunis soetatud Soome ettevõtte Telesilta Oy majandusnäitajate kajastamine alates III kvartalist ja Energo Veritas OÜ majandusnäitajate kajastamine II kvartalist tõi kaasa muu segmenteerimata tegevuse ja Kontserni müügitulu kasvu aruandeaastal. Muust segmenteerimata tegevuse müügitulust andsid elektriinstallatsioonitööd aruandeaastal 51,8% ning elektri-kaupade vahendusmüük 35,0%.

Müüdnud toodete ja teenuste kulud kasvasid aastaga 36,2 miljonit eurot ehk 71,3%, edestades müügitulude kasvutempot, mis oli 67,4%. Tulenevast eelnevast kujunes aruandeperioodi brutokasumiks 15,4 miljonit eurot, edestades võrreldava perioodi näitajat 48,2%. Euroopa juhtivad lehtmatali tootjad tõstsid esimesel poolaastal toormaterjali hindasid, mis kasvatasid müüdnud toodete ja teenuste kulude taset. Aastaga langes brutokasumi marginaal võrreldava perioodi näitaja suhtes 1,9 protsendipunkti võrra ja oli 15,0%.

Kontserni turustus- ja üldhalduskulud kasvasid aastaga 2,7 miljonit eurot 9,8 miljon euron. Nii turustus- kui ka üldhalduskulude määrad müügitulus olid languses vähenedes 12 kuuga ühe protsendipunkti võrra ning olid vastavalt 3,8% ja 5,8%. Spetsiifiliste tellimuste mahu hüppeline tõus on toonud kaasa vajaduse palgata juurde spetsialiste, millega kaasnesid koolitus- ja uute töökohtade ettevalmistamise kulud. Kontsern on teinud märkimisväärsed kulutusi uute hangete ettevalmistamiseks ning uute tütarettevõtete soetamiseks.

Võrreldes aasta algusega on Kontserni töötajate arv suurenenud 150 inimese võrra 630 töötajani. Telesilta Oy ja Energo Veritas OÜ soetamisega lisandus kontserni 42 töötajat. 2015. aasta teises pooles alustati tootmise optimeerimisega Kontserni Eesti ettevõtetes. Kuni 2016. aasta III kvartalini tõi see kaasa töötajate arvu vähenemise, kuid pärast mitmete suuremahuliste müügilepingute sõlmimist alustati 2016. aasta viimases kvartalis taas töökohtade loomist. Uute töötajate värbamine on tööjõuturul valitseva tiheda konkurentsi ning kasvava palgasurve tõttu keeruline. Töötajate värbamiseks ning olemasolevate hoidmiseks alustati töötajate palgatasemete ülevaatamist juba 2016. aasta IV kvartalis. Aasta jooksul vähenes töötajate arv vaid Emaettevõttes. Tööjõukulud kasvasid 12 kuuga 38,9% 18,7 miljoni euron. Tööjõukulude määr moodustas aruandeaasta müügitulust 18,3%, vähenedes võrreldava perioodi näitaja suhtes 3,7 protsendipunkti võrra. Aruandeaastal maksti töötajatele palkade



ja tasudena välja 14 073 (2016: 10 597) tuhat eurot. Palgakulude tõus kolmandiku võrra oli tingitud uute töötajate palkamisest seoses tootmismahtude olulise suurenemisega, kuid jäi alla müügitulu kasvule, mis oli 67,4%. Aruandeaastal oli keskmine töötasu kuus ühe Kontserni töötaja kohta 2 067 eurot, kasvades keskmiselt 127 euro võrra. Keskmist töötasu kasvu mõjutas ka Soome töötajate osakaalu tõus Kontsernis, kuna Soomes on palgatase oluliselt kõrgem kui Eestis ja Leedu ettevõtetes.

Kokkuvõttes oli äritegevuse kulude kasvutempo sarnane müügitulude kasvule, suurenedes aastaga 67,1% 96,9 miljoni euroni. Kontserni 2017. aasta ärikasum oli 5 442 (2016: 3 181) tuhat eurot ja ärikasum enne kulumit 7 587 (2016: 4 777) tuhat eurot. Aruandeaasta ärirentaabluseks kujunes 5,3% (2016: 5,2%) ja ärirentaabluseks enne kulumit 7,4% (2016: 7,8%). Rentaabluse languse põhjusteks on renditulude vähenemine seoses PKC Group Oyj lahkumisega Kontserni rendipindadelt 2017. aasta alguses ja globaalne toormaterjalide hinnatõus. Samuti mõjutasid rentablust ühekordsed kulud seoses AS Harju Elekter Elektrotehnika kolimisega uutele tootmispindadele.

Kokkuvõttes oli 2017. aasta konsolideeritud puhaskasum 29 132 (2016: 3 224) tuhat eurot. Emaettevõtte omanikele kuuluv osa oli 29 129 (2016: 3 219) tuhat eurot. Puhaskasum aktsia kohta oli 1,64 (2016: 0,18) eurot. Suure puhaskasumi põhjuseks oli PKC Group Oyj aktsiate müügist saadud ühekordne finantstulu 24 839 tuhat eurot. Aasta konsolideeritud puhaskasum erakorralise tuluta oli 4 293 (2016: 3 224) tuhat eurot ja puhaskasum aktsia kohta 0,24 (2016: 0,18 eurot) eurot.

Muu koondkasum

Jaanuaris 2017 tehti PKC Group Oyj aktsionäridele ülevõtmispakkumine hinnaga 23,55 eurot aktsia kohta. Ülevõtmispakkumine õnnestus. ASi Harju Elekter omanduses oli 1 094 641 PKC Group Oyj aktsiat, mille eest laekus firmale 30. märtsiks 25,8 miljoni eurot. PKC Group Oyj aktsiate müügiga vähenes 2017. aastal muu koondkasum ja ka ümberhindluse reserv omakapitalis 16 367 tuhat eurot, mis kajastati aruandeaasta kasumis. 2016. aastal saadi finantsvara ümberhindlusest muud koondkasumit 1 142 tuhat eurot.

Finantsseisund ja rahavood

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid varade maksumusest

KÄIBEVARAD	PÕHIVARAD	VÕÕRKAPITAL	OMAKAPITAL
54%	46%	22%	78%
(2016: 30%)	(2016: 70%)	(2016: 18%)	(2016: 82%)

Kontserni varade maht oli 31.12.2017 seisuga 90,0 miljoni eurot, kasvades aastaga 16,0 miljoni euro võrra. Aasta jooksul suurenes käibevara 26,4 miljoni eurot, sh kasvasid varud 3,3 miljoni eurot 13,0 miljoni euroni, äritegevuse ja muud nõuded 5,1 miljoni eurot 13,6 miljoni euroni ning raha ja rahaekvivalendid 7,7 miljoni euro võrra 11,0 miljoni euroni. Aruandeaastal soetati lühiajalisi finantsinvesteeringuid kokku summas 9,9 miljoni eurot.

Põhivara maksumus finantsseisundi aruandes kahanes 12 kuuga kokku 10,4 miljoni euro võrra 41,3 miljoni euroni. 2017. aasta esimeses kvartalis müüdi kõik ASi Harju Elekter omanduses olnud PKC Group Oyj aktsiad, mille tulemusena vähenes pikaajaliste finantsinvesteeringute maksumus finantsseisundi aruandes 17,3 miljoni eurot 4,7 miljoni euroni.

Kontsern on aasta jooksul investeerinud kinnisvarasse 4,1 miljoni eurot ja materiaalsesse põhivarasse 3,1 miljoni eurot, kokku 7,2 miljoni eurot, võrreldaval perioodil vastavalt 3,1 miljoni eurot ja 1,5 miljoni eurot, millest 0,9 miljoni euro väärtuses soetati materiaalsed põhivara seoses kinnisvarafirma ostuga Soomes.

31.12.2017 seisuga moodustasid intressikandvad võlakohustused Kontserni kohustustest kokku 17,6% ja varade maksumusest 3,9%, 31.12.2016 seisuga vastavalt 14,5% ja 2,7%. Kontsernil oli intressikandvaid võlakohustusi kokku 3,5 (31.12.2016: 2,0) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 0,6 (31.12.2016: 0,8) miljonit eurot.

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontsernil kohustusi kokku 20,0 (2016: 13,6) miljonit eurot, millest lühiajalised kohustused moodustasid 85% ehk 17,1 miljonit eurot, võrreldaval perioodil 91% ehk 12,4 miljonit eurot. Lühiajaliste kohustuste 4,7 miljoni eurosele kasvule avaldasid enim mõju tarbijatele tasumata arvete kasv 2,9 miljoni euro võrra ning maksude võla kasv 1,2 miljonit eurot. Kontserni pikaajalised kohustused suurenesid 1,7 miljoni euro võrra 2,9 miljoni euroni. Kontserni omakapital suurenes 9,5 miljonit eurot 69,9 miljoni euroni.

Äritegevuse rahavood olid 2017. aastal 4,6 miljonit eurot ning aasta varem 2,6 miljonit eurot.

Aruandeaastal tehtud investeeringute eest tasuti kokku 19,6 miljonit eurot, sellest kinnisvarainvesteeringute, materiaalse ja immateriaalse põhivara eest kokku 7,6 miljonit eurot, muude finantsinvesteeringute eest 10,0 miljonit eurot ning tütarettevõtete soetamisel tekkis netorahavoog välja 2,0 miljonit eurot (lisa 29). 2017. aastal laekus PKC Group Oyj aktsiate müügist 25,8 miljonit eurot ning põhivarade müügist 0,1 miljonit eurot. Kokkuvõttes tuli aruandeaastal investeerimistegevusest raha sisse

6,3 miljonit eurot. Võrreldaval perioodil läks investeerimistegevusest raha välja 4,5 miljonit eurot. 2016. aastal tasuti tütarettevõtete aktsiate eest kokku 1,2 miljonit eurot (lisa 29) ja muude finantsinvesteeringute eest 0,7 miljonit eurot. PKC Group Oyj maksis dividende 0,70 eurot aktsia kohta – kokku laekus 2016. aastal netodividende 0,7 miljonit eurot. Kinnisvarainvesteeringute, materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine mõjutas rahavoogusid 3,2 miljonit eurot.

Finantseerimistegevusest suurenes 2017. aastal rahavoog välja ja oli 3,1 miljonit eurot, mis oli 2,6 miljonit eurot enam kui võrreldaval perioodil. Finantseerimistegevuse rahavoogusid mõjutasid suuremad väljamaksed aktsionäridele – AS Harju Elekter maksis dividende 3,2 (2016: 0,9) miljonit eurot ja aktsiakapitali vähendust 1,2 miljonit eurot. 28. aprillil 2016 toimunud aktsionäride korraline üldkoosolek otsustas vähendada aktsiakapitali 1,2 miljoni euro võrra, makstes aktsionäridele välja 0,07 eurot aktsia kohta. Väljamakse tehti 2017. aasta jaanuaris. Aruandeaastal võeti pikaajalist laenu 2,6 miljonit eurot, tagastati lühi- ja pikaajaliste laene kokku 0,8 miljonit eurot; võrreldaval perioodil võeti pikaajalist pangalaenu 0,1 miljonit eurot ning lühiajalist laenu 0,6 miljonit eurot.

Raha ja rahaekvivalendid kasvasid 12 kuuga 7,7 miljoni euro võrra 11,0 miljoni euroni ja võrreldaval perioodil kahanesid 2,4 miljoni euro võrra 3,3 miljoni euroni.

Kontserni finantsinstrumentidega seotud finantsriskide maandamise eesmärgid ja põhimõtted ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnenu valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvad riskid on ära toodud ja kirjeldatud raamatupidamise aruande lisas 5, finantsriskide juhtimise peatükis.

L

ehtmetalli töötlemine, kvaliteetsed detailid ja korpused on sisendiks elektri- ja automaatikaseadmete valmistamisele. Täis- ja poolautomaatsed lehtmatali-keskused pakuvad väljakutseid ka kogenud CNC-pingioperaatoritele.

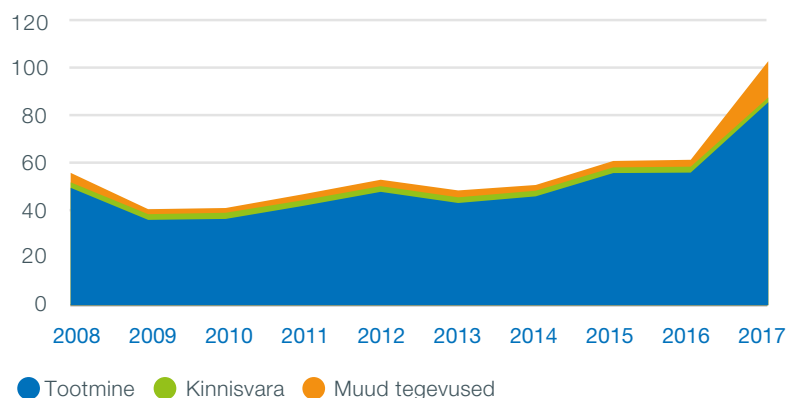


Tegevussegmentid

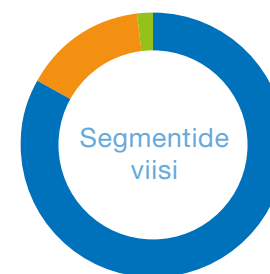
31. detsembri 2017 seisuga toimus Kontserni tegevus kahes valdkonnas – Tootmine ja Kinnisvara, kus iga tegevusala oli piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti ning millega kaasnenud riskid ja hüved olid oluliselt erinevad. Muud segmenteerimata tegevused koondivad endas valdkondi, kus iga tegevusala ei oma piisavalt suurt osakaalu, et eraldi kajastatavat segmenti moodustada.

Tegevussegmentide müügitulud

miljonit eurot



Müügitulud



83%	●	Tootmine
15%	●	Muu segmenteerimata tegevus
2%	●	Kinnisvara

Tootmine

Tootmise segment hõlmab elektriseadmete tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Satic Oy, Finnkumu Oy) ja Leedus (Rifas UAB), kus tehaste põhitootangu moodustavad seadmed kes- ja madalpinge elektrenergia jaotuseks (alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid) ning automaatika- ja juhtimiskeskused energia-, tööstus- ja merendussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Samuti kuulub segmenti AS Harju Elekter Teletehnika (Eesti), mis valmistab lehtmataltooteid energeetika ja elektrotehnika ning telekomisektorile.

2017. aastal andis Tootmine 83,2% (2016: 91,2%) konsolideeritud müügitulust. Kuigi Tootmise segmenti müügiimaht kasvas aastaga 53,1% 85,4 miljoni euroni, langes selle osakaal Kontserni müügitulus seoses Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu viiekordse suurenemisega 15,3 miljoni euroni.

Müügitulud



42%	●	Satic Oy
34%	●	AS Harju Elekter Elektrotehnika
12%	●	Finnkumu Oy
7%	●	Rifas Grupp
5%	●	AS Harju Elekter Teletehnika

AS Harju Elekter Elektrotehnika

ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika on juhtiv kesk- ja madalpinge (KP/MP) jaotusseadmete tootja ja turustaja.

Firma peakontor ja tehas kolisid Keilas ümber uutesse suurematesse tootmishallidesse, kus on kasutuses ligi 17 000m² tootmis-, lao- ja kontoripindu. Ettevõttes töötas aruandeaasta lõpu seisuga 236 inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas.

2017. aasta oli Euroopas majandusliku tõusu aasta ja keskkond püsis hea ka ettevõttele olulistest sihtriikides Skandinaavias. Muutuvate regulatsioonide ajal jätkusid tempokad investeeringud mitmetes Soome ja Rootsi elektrivõrkudes, kestis ka aktiivne ehitustegevus.

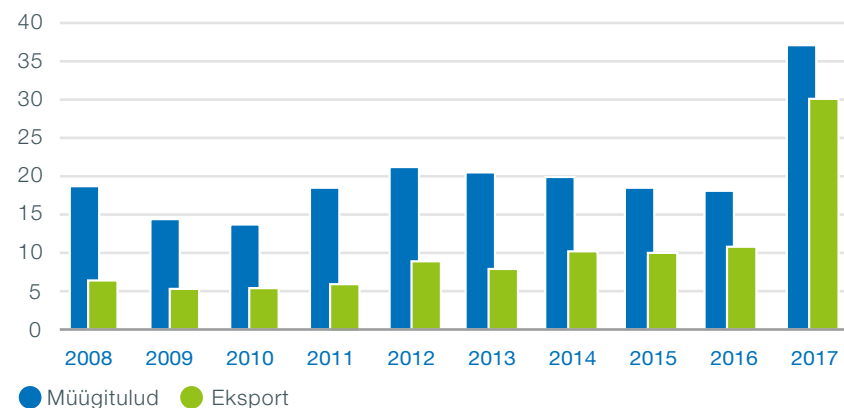
2017. aasta kujunes ASile Harju Elekter Elektrotehnika läbimurde aastaks, mis viis ettevõtte arengu uuele etapile. Järjepidev keskendumine välisurgudele andis oodatud resultaadi. Viimaste aastate aktiivse müügitöö tulemusena Soome elektrivõrkudega sõlmitud mahukate tarnelepingute edukas teenindamine mitmekordistasid alajaamade tootmist. Täiendav edu USA sadamatesse tarnitavate erialajaamade toel kasvas kokkuvõttes

Kontserni KP/MP jaotus- ning automaatikaseadmeid valmistava tütarettevõtte müügitulusid 105% 37,1 miljoni euron. Ekspordi osakaaluks müügituludes kujunes ettevõtte tegevusaastate rekord 82%, suurimad turud olid Soome (kasv 203%) ja Rootsi (kasv 43%). Müük Eesti turule jäi aasta varasemaga samale tasemele.

Ärisuundade lõikes oli aasta eriti edukas keskpinge ärisuunale, kus müügitulud seoses Soome-suunaliste alajaamade tarnelepingutega kahekordistusid. 2017. aastal toodeti Keila tehases 2 068 alajaama. Madalpingeseadmete äris jätkus aktiivne arendus- ja müügitöö uute raamlepingute sõlmimise nimel, mis aasta lõpus realiseerus Caruna Oy poolt korraldatud kaabeljaotuskappide suurhankel edukaks tunnistamisega.

AS Harju Elekter Elektrotehnika müügitulud

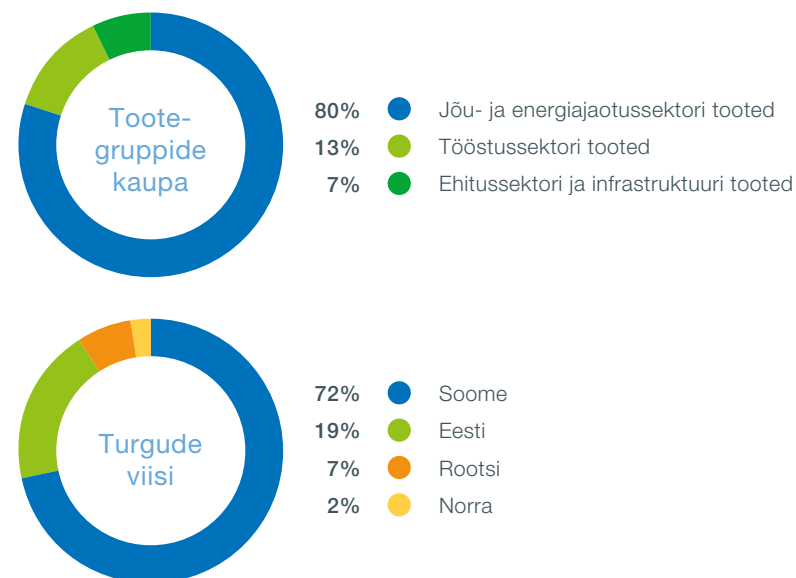
miljonit eurot



Tootmise kiire kasv tingis vajaduse suuremate ruumide järele. Paralleelselt tootmismahdade järsu kasvuga koliti kogu ettevõtte tegevus aasta jooksul sujuvalt Keila Tööstuskülas kaasaegsetesse tootmishallidesse. Aruandeaastal jõudis lõpule ka ettevõtte põhiprotsesside ulatusliku kaardistamise nende protsessihaldussüsteemi (2c8) kandmisega ning jätkus uute tootmismetoodikate rakendamine liinitootmises. Ettevõtte personali arenduskava järgides juurutati plaanitud struktuurimuutused nii tootmises (loodi töögrupi juhtide ametikohad) kui ka adminsüsteemides (juhtimistasandite süstematiseerimine). Lisaks viidi personalile läbi mitmeid koolitusi müügi- ja juhtimiskompetentside tõstmise eesmärgil.

2018. aastal keskendutakse jätkuvalt kasvavate tellimusmahdade edukale teenindamisele ja senisest enam madalpingetoodete arendus- ja müügistrateegia väljatöötamisele ning rakendamisele. Tarneahelas võetakse fookusesse efektiivsuse kasv läbi tõrgete vähendamise programmi. Järjest enam panustatakse ka personaliga seotud teemade sügavale käsitlemisele. Jätkusutlikkuse tagamiseks jätkub pidevat toodete arendus ja kliendikeskne konsultatiivne müük. Ettevõtete lisandumisega Kontserni muutub ettevõtete vaheline koostöö aasta-aastalt olulisemaks ja uusi võimalusi pakkuvaks.

AS Harju Elekter Elektrotehnika müügitulud



AS Harju Elekter Teletehnika

ASi Harju Elekter 100%lise tütarettevõtte ASi Harju Elekter Teletehnika põhitegevus on kliendikohaste lehtmetailtoodete ja -lahenduste valmistamine energeetika, elektrotehnika ja ka telekomi sektorile.

Lisaks teeb ettevõtte allhanketöid lehtmetaili töötlemise ja viimistluse alal. Ettevõtte koosseisu kuulub ka mehaanikajaoskond, mis tegeleb peamiselt eritellimuste täitmisega Keila Tööstusküla ettevõtetele. Firma peakontor ja tehas paiknevad Keilas. Ettevõttes töötab 91 inimest.

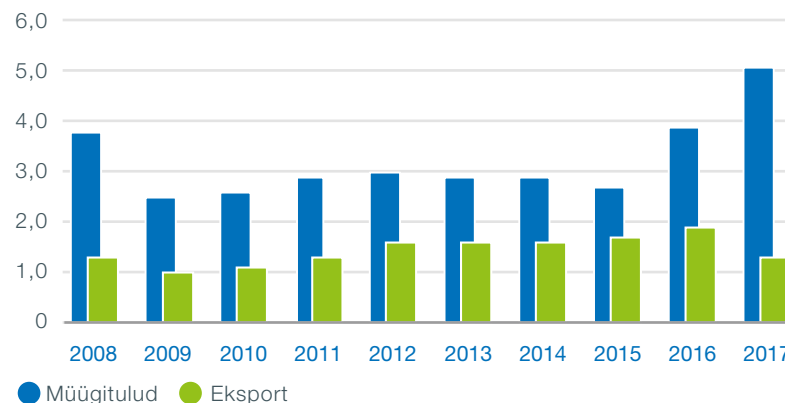
2017. aasta pakkus ettevõttele rohkelt väljakutseid. Aasta varem toimunud Kontserni Eesti tehaste lehtmetailiüksuste liitmine ja kogu lehtmetaili puudutava ressursi, võimekuse ja oskusteabe koondamine ASi Harju Elekter Teletehnika muutis oluliselt ettevõtte fookust ja tooteportfelli. Nõudluse järsu kasvuga kaasa minemine, peamiselt Kontserni tütarettevõttelt AS Harju Elekter Elektrotehnika, ja tellimuste täitmine, esitas muutustes oleva sortimendi juures suuri väljakutseid. Ettevõtte kasumlikkusele avaldasid aga mõju

toormehindade tõus, tööjõu kasin kättesaadavus ja lisavahetuste juurutamine tootmises. Aasta lõpus lisas pingeid tootmise kolimine uutele avaramatele pindadele tootmistegevust katkestamata.

2017. aastal müügitulud kasvasid võrreldes 2016. aastaga 32,6% ja olid 5,1 miljonit eurot. Müügitulude kasvu mõjutas enim müügi 90,8%line (2016: 93,6%) suurenemine koduturul. Müük väljapoole Eestit vähenes 29,3% (2016: suurenes 9,2%). Kokkuvõttes oli ekspordi osakaal müügituludes 25,8% (2016: 48,4%) ja langus oli tingitud tootmismah-tude olulisest kasvust seoses sõsarettevõtte nõudluse teenindamisega alajaamade hankeprojektide võitmise järel. Samal põhjusel kasvas ka kontsernisisene müük koduturul.

AS Harju Elekter Teletehnika müügitulud

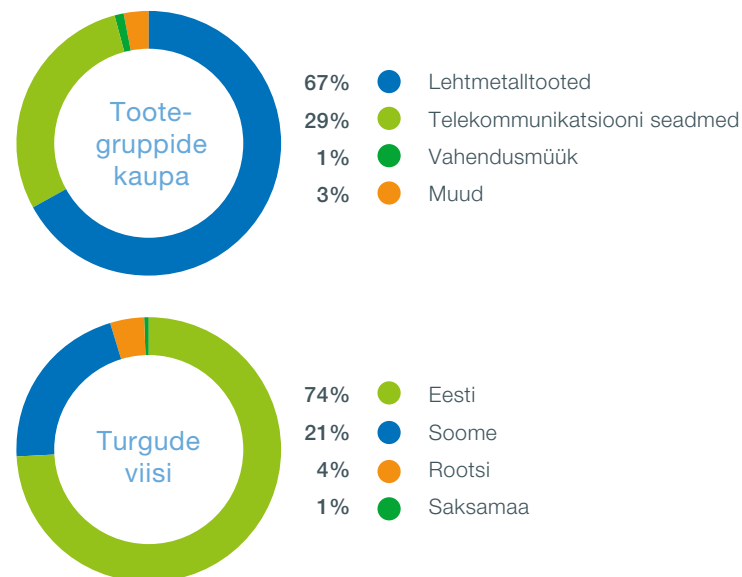
miljonit eurot



Tootegruppide lõikes kasvas taas enim – 93,3% – lehtmetailtoodete müük ja seda peamiselt energiassektori toodete arvel. Telekommunikatsiooni sektoriga seotud toodete ja teenuste müük vähenes ligi veerandi võrra. Suurimaks eksporditavaks olid andmesidevõrkude seadmekapid ja nende lisatarvikud.

ASi Harju Elekter Teletehnika 2018. aasta tegevused on suunatud lehtmetailtootmisressursi suurendamisele läbi investeeringute seadmetesse, millest olulisim on automaatne tootmisliin. Jätkuvalt on tähelepanu all ka tootlikkuse ja planeerimistäpsuse tõstmisega seotud teemad ning hinnariskide maandamine lehtmetailtootmisel.

AS Harju Elekter Teletehnika müügitulud



Satmatic Grupp

Satmatic Grupi moodustavad Satmatic Oy, peakontoriga Soomes Ulvilas ja tehastega Ulvilas ja Keraval ning tema Kurikkas paiknev tütarettevõtte Finnkumu Oy.

Satmatic Grupi 2017. aasta müügitulud olid 59,9 (2016: 35,1) miljonit eurot, kasvades 70,5% võrreldes aasta varasemaga. Satmatic Grupis töötab kokku 98 inimest.

Konkurentsivõime paranemine aruandeaastal tugevdas Soome ekspordivõimekust, mis avaldas positiivset mõju ka tööstussektorile ja Satmatic Grupile. Kasvus olid nii lepinguline tootmine kui ka projektipõhiste toodete/ lahenduste tarned, elektrienergia jaotusvõrkude ja taastuvenergia toodete osatähtsus suurenes aasta varasemaga võrreldes oluliselt.

Satmatic Oy

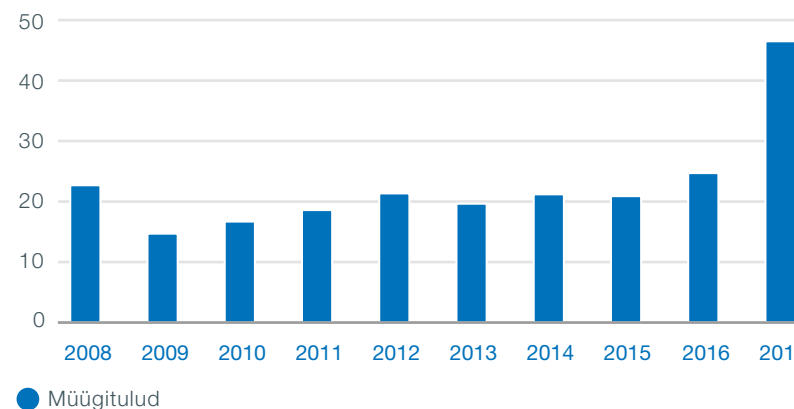
ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõtte Satmatic Oy on juhtiv tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootja Soomes. Ettevõtte tootevalik on suunatud tööstus-, energiatootmis- ja -jaotussektoritele ning infrastruktuuri, kattes klientide vajadused toodete,

programmide, projektide välja töötamisest hooldusteenuste pakkumiseni. Tootevalik on lai ja tooteportfellis on erinevaid kuni 20 kV tooteid ja lahendusi. Oluline osa Satmatic Oy tooteid ja lahendusi müüakse väljaspool Soomet ning need jõuavad klientideni kas otse või vahendussfirmade, Soome eksportööride kaasabil. Samas on Satmatic Oy ka Kontserni teiste ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja Soomes. Firma peakontor ja tehas paiknevad Pori lähedal Ulvilas, Helsingi ettevõtluspiirkonna klientide teenindamiseks on firmal müügiesindus ja koostetehas Keraval. Ettevõttes töötab 76 inimest.

Satmatic Oy tegutseb peamiselt kolmes sektoris: tööstussektor, energia tootmis- ja jaotussektor ning infrastruktuur. Tarnetüübilt eristuvad

Satmatic OY müügitulud

miljonit eurot



kaks peamist tarnemudelit: lepinguline tootmine ja projektipõhine toode/ lahendus. Suurimad riskid olid seotud ekspordile orienteeritud klientide ebastabiilsusest, Soome ekspordisektori konkurentsivõimest ja lõpp-tarbijatele lähemal paiknevatest madalama tööjõukuluga riikide tootmisvõimalustest ja -võimekusest. Jätkuv edu saatis aruandeaastal valdavalt kohalike ettevõtete poolt hallatavat elektrienergia tootmis- ja jaotus-sektorit. See sektor jätkab märkimisväärset kasvu, kuna investeeeringud on tagatud nii elektrienergia jaotussektoris kui ka taastuvenergiaallikate (bio, tuul, päikeseenergia, vesinik) ja tuumaelektrijaamade osas.

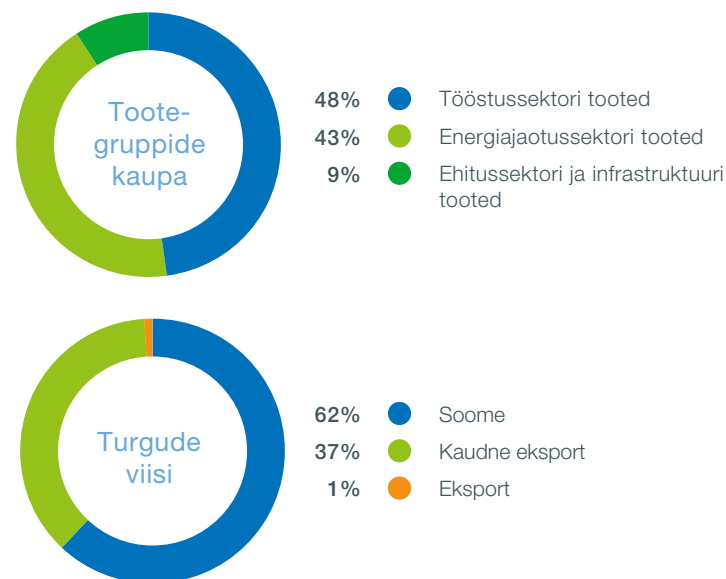
Kokkuvõttes tegid ettevõtte müügitulud võrreldes aasta varasemaga hüppe, kasvades 88,1% 46,5 (2016: 24,7) miljoni euron. Müük väljapoole Soomet - kas otse või läbi klientide - moodustas 38% müügituludest ja oli aastate võrdluses 5%lises kasvus; eksport tehnoloogiatööstuse sektori kasvas üle 20%.

Aruandeaastal jätkus tõus projektitoodete osas ning seetõttu kaasati arendusse lisaressurssi. Tehases töötati klientide tarbeks välja erinevaid elektri-, juht- ja jõuautomaatikaseadmeid ja lahendusi tselluloosi- ja paberitööstusele, aga ka kivivilla-, terase- ja toiduainete tööstustele, *offshore* ja laevaehituse ning kaevanduste ja (elektri)energiajaamade tarbeks. Peamised sihtriigid olid siin Eesti, Rootsi, Leedu, Poola, Hiina, USA ja Indoneesia.

Tugev kasv jätkus ka lepinguliste klientide ja seeriatoodete osas, kus suuremateks gruppideks olid automaatikalahendused kaablimasinatele, pakkimisliinidele, laosüsteemidele, aga ka autode soojenduskiibid ja laadimiskapid ning elektroonikakapid.

Soome energiajaotussektorile müüdi peamiselt nii Satmatic Oy ja Finnkumu Oy Soome tehases kui ka ASi Harju Elekter Elektrotehnika Eesti tehases toodetud komplektalajaamasid ja kaablijaotuskappe. Taastuvenergia-sektoris kujunesid aruandeaastal enim müüdud toodeteks *on-grid* ja

Satmatic OY müügitulud



off-grid päikeseenergialahendused. Satmatic Oy poolt Soome tarnitud lahenduste koguvõimsus on ca 10MW.

Ettevõtte tegevus põhineb jätkuvalt lepingulisel tootmisel, projekti-teenustel, tarnetel elektrienergia jaotus- ja tootmissektoris ning infrastruktuuri. Kõiki operatsioone arendatakse pidevalt edasi, rakendades automatiseerimist suurendavad uusi lahendusi. Ettevõtte konkurentsivõime arendamine jätkub Lean juhtimismudelile baseerudes.

Finnkumu Oy

Satmatic Oy 100%line tütarettevõtte Finnkumu Oy on Soome juhtiv alajaamade tootja, kes projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks ning kelle tooteportfelli kuuluvad peamiselt tehases valmistatud komplektalajaamad ja kaablijaotuskapid. Tooted on suunatud Soome turule. Finnkumu Oy alustas tegevust 2004. aastal, Kontserni kuulub ettevõtte alates 2014. aastast. Finnkumu Oy kasutuses on 2 500m² tootmis- ja kontoripindasid Kurikkal ning ettevõttes töötab 22 inimest.

Aruandeaasta on kulgenud veelgi tihedamaks muutunud konkurentsi tingimustes ettevõttele tempokalt. Tihedale tarnegraafikule vaatamata peeti esmatähtsaks toodete kvaliteeti, kuid täpselt planeerides suudeti (tootmis)ressurssi jagada viisil, mis tagas klientidele lühema tähtajaga õigeaegsed tarned, hilinemisi ja viivitusi vältides. Elektrivõrkude ehitamine ja –kaablite paigaldamine jätkus hoogsalt ning tellimuste vähenemist Soome energiajaotussektoris näha ei ole.

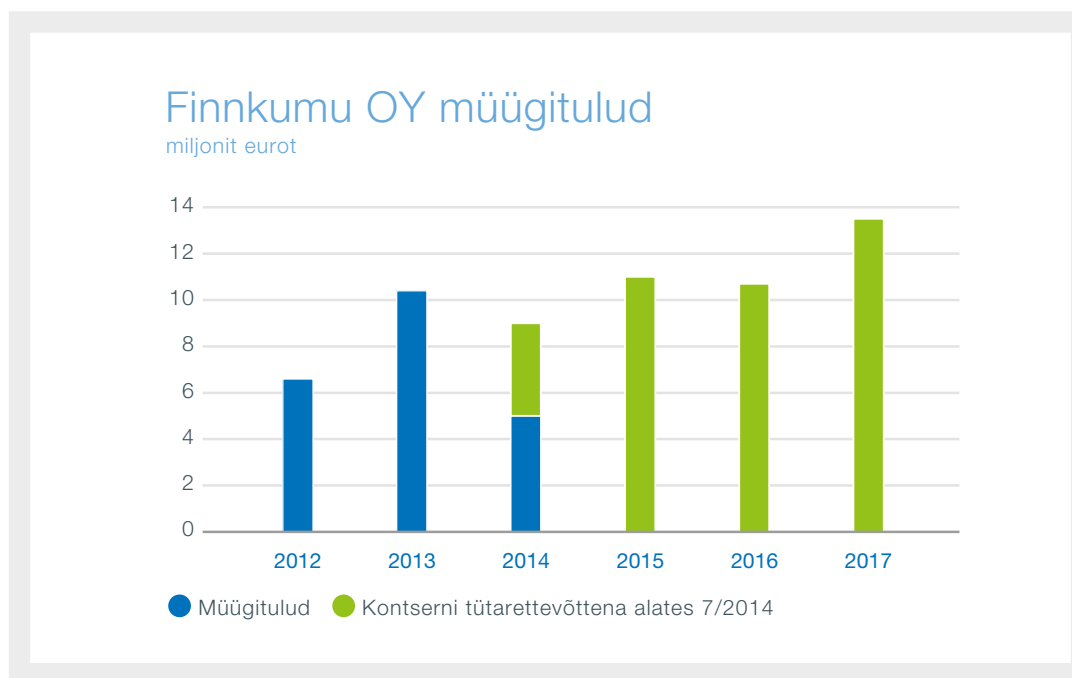
Finnkumu Oy müügitulu kasvas aruandeaastal enam kui veerandi võrra 13,5 (2016: 10,7) miljoni euron. Samal ajal suudeti läbi oskusliku tootmis- ja tööjõuressursi kasutuse ning kokkuhoiuga hangetes ja ostudes parandada ka firma kasumlikkust. Ettevõtte eesmärgipärast edukat äritegevust märgati ka väljaspool, viies ettevõtte juba mitmendat aastat järjest Lõuna-Põhja-maa edukate ettevõtete pingerea tippu.

Ettevõttel on tegevusaja jooksul välja kujunenud kindel lojaalne kliendibaas, kelle tellimusi käsitleb suhteliselt väikesearvuline müügimeeskond. Koostöös klientidega parendatakse tooteid ning seatakse need konkreetsetele

projektidele sobivaks. Tootmine on firmas korraldatud läbi tugeva ja hästi toimiva allhankijate võrgustiku, kes tarnivad kõik vajalikud detailid. Toodete komplekteerimine, lõppkokkupanek ja kontroll toimuvad Kurikka tehases.

Finnkumu Oy jätkab klientide vajadustest lähtuvate kvaliteetsete komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide valmistamist. Ettevõtte edu aluseks on kliendikesksus ja –lähedus, toodete laitmatu kvaliteet ja tähtaegsed tarned.

2018. aasta eesmärgiks on jõuda kokkulepete ja raamlepinguteni, mis võimaldaksid alajaamade tootmise hajutada ühtlasemalt kogu aastale, tagamaks püsiva tööhõive aasta jooksul ja edendades seeläbi tööga rahulolu.



Rifas Grupp

Rifas Grupi moodustavad Rifas UAB, peakontoriga Leedus Panevėžyses ning tema projekteerimisega tegelev tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB (67%).

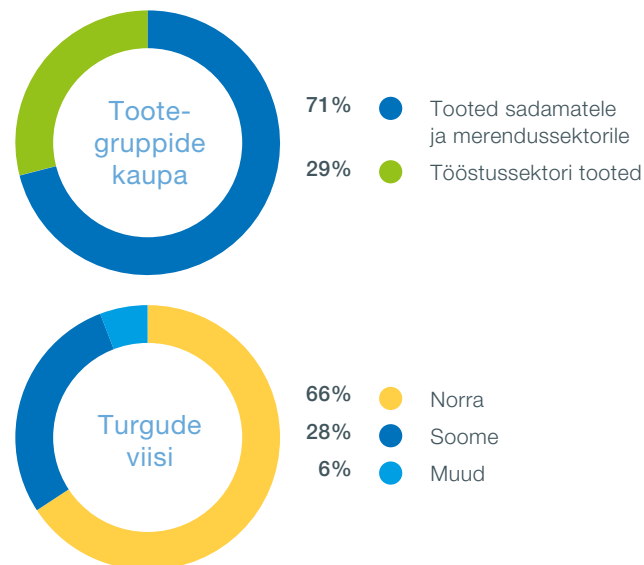
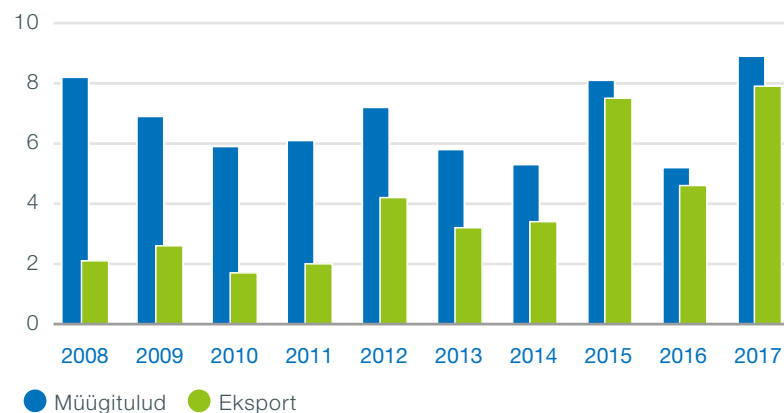
Rifas Grupi 2017. aasta müügitulu suurenes võrreldes aasta varasemaga 71,0% ja oli 8,9 (2016: 5,2) miljonit eurot, sh tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB müügitulu oli 1,0 (2016: 0,5) miljonit eurot, mis teeniti praktiliselt 100% ulatuses Leedu turult. Rifas Grupis töötab kokku 120 inimest.

Rifas UAB

ASi Harju Elekter Leedu tütarettevõtte Rifas UAB kuulub Kontserni alates 2003. aastast. ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 100%. Ettevõtte fookus on suunatud toodete ja lahenduste välja töötamisele ja lepingulisele tootmisele süsteemide integreerijatele merendus- ja tööstussektoris.

Rifas UAB müügitulud

miljonit eurot



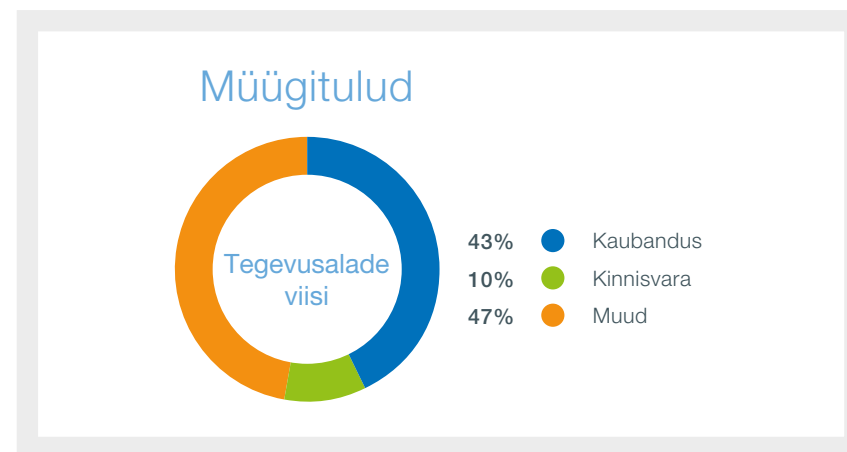
Hea majanduskliima ning tugev majanduskasv ettevõtte peamistel siht-turgudel Skandinaavias, ettevõtte unikaalsed oskused pakkuda lahen-dusi ja tooteid oma võtmeklientide pea kõigile vajadustele suurendasid Rifas UAB 2017. aasta müügitulusid 65,3% 7,8 (2016: 4,7) miljoni euroni. Välisuru osakaal ettevõtte müügituludes oli praktiliselt 100%. Ettevõtte peamised partnerid asuvad Norras, Soomes, Austrias ja Madalmaades, kuid ettevõtte tooteid kasutatakse ka Põhja-Ameerikas ja Aasia riikides teostatud projektides.

Valdav osa müügituludest teeniti projektipõhiste toodete ja teenuste tootmisest ja müügist ning väike osa ka elektrikomponentide vahendus-müügist. Tootesortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedus-muundurseadmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid merendus-sektorile. Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud Rifas UAB inseneritöö võimekusega, tellimused on pea-miselt projekti- ja kliendikohastele lahendustele, mida ei leidu standard-kataloogides. Seega on inseneri- ja arendusmeeskonna leidlikkus pro-jektides oskuslikult ja paindlikult erinevaid lahendusi rakendada üks ettevõtte tähtsamaid müügiargumente uute suurte klientide võitmiseks.

Igapäevaselt on ettevõtte fookus suunatud kvaliteedi, töökindluse ja lepingupõhise professionaalse tootmisega seotud toimingute parendami-sele. Kasvava tellimusvoo ja tootmismahu kindlustamiseks ning seeläbi ettevõtte võimaluste avardamiseks tulevikus kavandatakse 2018. aastal Leedu tütaretevõtte tootmispindasid laiendada tänaselt 2 500 m²lt 6 500m²ni.

Kinnisvara ja muud tegevused

Kinnisvara segmendi (Emaettevõtte) ja muude segmenteerimata tegevuste (Energo Veritas OÜ, Telesilta Oy) müügitulud andsid kokku 16,8% (2016: 8,8%) konsolideeritud müügitulust, millest 42,6% moodustas kaupade vahendus-müük, 10,1% renditulud ning tulu muudelt toodetelt ja teenustelt 47,3%.



Kinnisvara

Aruandeaastal oli segmendi müügitulu 2,0 miljonit eurot, kahanedes aasta varasemaga võrreldes ligi 500 tuhande euro võrra ning moodustades Kontserni müügitulust 1,9% (2016: 4,7%). Kinnisvara segmendi müügitulu vähenemist mõjutas PKC Group Oyj tootmistegevuse lõpetamine Eestis ning lahkumine Kontserni rendipindadelt 2017. aasta alguses. Vabanenud tootmispinnad võeti ASi Harju Elekter Elektrotehnika poolt täies mahus kasutusele IV kvartalis 2017. Augustis avati ja anti pikaajalisele rendile uued tootmis- ja laohooned ASile Harju Elekter kuuluvas Allika tööstusparkis.

Tulu nendelt rendipindadelt kajastus Kontserni rendituludes, samuti Kinnisvara segmendi tuludes alates kolmandast kvartalist.

Renditulu oli aruandeaastal 1,7 (2016: 2,2) miljonit eurot, moodustades 87,5% (2016: 88,8%) segmendi tuludest. Kommunaalteenuste vahendamise ja muude teenuste osutamine andis kokku 12,5% (2016: 11,2%) segmendi müügitulust.

AS Harju Elekter

AS Harju Elekter on Kontserni emaettevõtte. Ettevõtte tegevus jaotub kahte ossa – Kinnisvara ja Muud tegevused. Kinnisvaraga seotud tegevuste kõrval tegeleb emaettevõtte Kontserni ettevõtete vahelise koostöö koordineerimisega, nõukogu ja juhatuste kaudu tütarettevõtete juhtimise, Kontserni rahavoogude juhtimise, investeringute planeerimise ja juhtimise ning arendustegevusega, aga ka personali-, infotehnoloogia- ja kommunikatsioonialaste teenuste osutamisega.

Emaettevõtte äritegevus andis konsolideeritud müügitulust 3,5% (2016: 8,8%).

Muud tegevused

Muude segmenteerimata tegevuste müügimaht kasvas aastaga 426,7% 15,3 miljoni euroni, moodustades 14,9% (2016: 4,7%) Kontserni müügitulust. Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu kasvu põhjustasid aruandeaastal Kontserni soetatud kaks ettevõtet: Energo Veritas OÜ, mille majandusnäitajad kajastuvad alates II kvartalist ja Telesilta Oy, mille majandusnäitajad kajastuvad alates III kvartalist konsolideeritud finantsnäitajates. Telesilta Oy tooteportfelli kuuluvad elektriinstallatsioonitööd moodustasid muust segmenteerimata kontsernivälistelt klientidelt teenitud müügitulust 51,8% ning elektri kaupade vahenduse müük Energo Veritas OÜ põhitegevusena 35,0%.

Telesilta Oy

AS Harju Elekter allkirjastas 2. juunil 2017. aastal lepingu Soome laevaehituse elektritööde ettevõtte Telesilta Oy kõigi aktsiate ostuks. Telesilta Oy jätkas tehingu järel äritegevust oma nime ja kaubamärgi all Kontserni 100%lise tütarettevõttena. Telesilta Oy ostuga laiendas Kontsern oma teadmisi ja oskusi laevade elektri- ja automaatikaseadmete valmistamisel ja paigaldamisel ning siseneti perspektiivsesse Soome laevaehituse sektorisse.

Telesilta Oy on Soomes Uusikaupunkis 1978. aastal asutatud elektritööde ettevõtte, mis on spetsialiseerunud laevade elektrisüsteemide projekteerimisele, seadmete valmistamisele ja paigaldamisele, seadistamisele ja hooldusele välja. Ettevõtte 2017. aasta müügitulu oli 10,1 (2016: 4,5) miljonit eurot, millest 7,9 miljonit eurot kajastub 2017. aasta konsolideeritud müügitulus. Ettevõttes töötas 31.12.2017 seisuga 35 inimest.

Energo Veritas OÜ

AS Harju Elekter allkirjastas 29. märtsil 2017. aastal lepingu 80,52% suuruse osaluse ostuks elektrimaterjalide ja -seadmete müügiettevõttes Energo Veritas OÜ. Tehingu järgselt liideti Energo Veritas OÜ ja senini ASis Harju Elekter tegutseva kaubandusgrupi äritegevused.

Ühtse tugeva kaubandusüksuse moodustamisega suurendab Kontsern oma turuosa Eestis, laiendab oluliselt tootesortimenti ning loob eeldused Kontserni toodete müügi võimendamiseks Eestis ja Baltimaades. Energo Veritas OÜ fookus on suunatud projektijuhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele, kuid ettevõtte on müügikontorid ja kauplused Tallinnas, Tartus ja Keilas, mille vahendusel on korraldatud Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ja muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük jaeklientidele ning väiksema ja keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele.

Energo Veritas OÜ 2017. aasta käive oli 5,5 (2016: 4,2) miljonit eurot. Ettevõttes töötas 31.12.2017 seisuga 19 inimest.



Kontserni edu üheks pandiks on tugev tootearenduse meeskond. Energiasektorile suunatud toodete tootearendusressurss on Kontsernis koondunud peamiselt tütaretevõttesse AS Harju Elekter Elektrotehnika; Satmatic Oy on spetsialiseerunud tööstusele suunatud toodete ja taastuvenergialahenduste arendamisele ning Rifas UAB peamiselt projekti- ja kliendikohastele terviklahendustele.

Investeerimine ja arendustegevus

2017. aastal investeeris Kontsern põhivarasse kokku 7,3 (2016: 5,4) miljonit eurot. Tütarettevõtete soetamisega lisandus investeeringuid põhivarasse 1,8 miljoni euro väärtuses. Kokku ulatus investeeringute maht aruandeaastal 9,1 miljoni euroni.

ühisesse aruandlusruumi. Lähtuvalt Kontserni strateegiast viidi arvuti-töökohtade riistvara haldamine ettevõttest välja, milleks kaasati väline partner, kes pakub täisteenuslahendust.

Kontserni arenduspõhimõtete kohaselt on Kontserni tootearenduse eesmärk pidevalt moderniseerida ja töötada välja tellijate vajadustele vastavaid tooteid ning täiustada tehnoloogiat. Kontserni omahinna arvelt tehtud arenduskulud ulatusid aruandeaastal 1,2 (2016: 0,6) miljoni euroni, moodustades 1,2% Kontserni müüginahust.

Üldises plaanis võib investeeringud jagada kaheks, millest üks pool on suunatud Kontserni edasise arengu toetamiseks ja kindlustamiseks ning teine osa on taastuvinvesteeringud tootmisruumide ja -tehnoloogia kvaliteedi ning kaasaja nõuetele vastavuse tagamiseks.

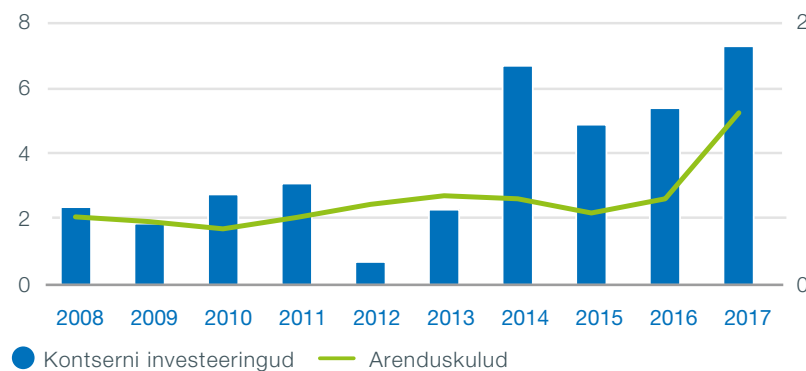
Aruandeaastal toimusid mitmed olulised infosüsteemide arendustegevused, mille põhifookus oli tellimusprotsesside automatiseerimisel Kontserni ettevõtete vahel. Jätkuanduse valdkonnas uuendati projekti- ja kassamüügi tarkvara. Rootsi müügiorganisatsioon võttis kasutusele moodsa müügi- ja kliendihaldustarkvara. Ärianalüütika valdkonnas realiseeriti mitmeid erineva fookusega analüütikalahendusi. Seoses Kontserni laienemisega oli üks prioriteetidest lisandunud tütarettevõtete kiire kaasamine

Investeeringud ja arenduskulud

miljonit eurot

INVESTEERINGUD

ARENDUSKULUD



Kontserni edu üheks pandiks on tugev ja paindlik tootearendus. Energia-sektorile suunatud toodete tootearendusressurss on Kontsernis koondunud peamiselt tütarettevõttesse AS Harju Elekter Elektrotehnika; Satmatic Oy on spetsialiseerunud tööstusele suunatud toodete ja taastuv-energialahenduste arendamisele ning Rifas UAB peamiselt projekti- ja kliendikohtsetele terviklahendustele.

Arenduskeskuses, kuhu on koondunud ASi Harju Elekter Elektrotehnika tehnika- ja tootearendusmeeskonnad, töötab 27 (2016: 19) inseneri. Arenduskeskuse eesmärgiks on varustada müügikanalit innovaatiliste toodete ja lahendustega, andes samal ajal tehnilist tuge tootmisele ja müügile. Tootearenduse osakonnas on insenerid jagatud kolme funktsiooni vahel: uue toote arendamine, olemasoleva toote parendamine ja müügitugi. Igal valdkonnal on oma tegevuskava.

Aruandeaasta kujunes Eesti tootearendusmeeskonnale tegusaks. Olu-line osa Keila Arenduskeskuse tootearendusressursist keskpingtonoodete ärisuunal kulus uute alajaamalahenduste välja töötamisele. Soome turu tarbeks arendati välja ja toodi turule seest teenindatav metallkorpusega komplektalajaam HEKA1SM-1000. Siin on tegemist täiesti uute lahendusega, kuna senini seest teenindatav metallkorpusega alajaama mudel tootevalikus puudus. Välja töötatud tehasevalmistuses komplektalajaam on tänaseks edukalt läbinud vastavad tüüptestid, vastab kliendi ootustele ning teeninud ära ka kliendi heakskiidu. Perspektiivse Rootsi turu tarbeks alustati õhkisolatsiooniga tehasevalmistuses komplektalajaamade tootepere välja arendamisega, kus esimene alajaam on juba läbinud ning järgmised jõudmas katsetuste faasi. Alajaamade arendamisel on arvestatud spetsiaalselt Põhjamaade jaotusvõrkude nõuete ja eelistustega, selleks on valikus suur hulk viimistluslahendusi erinevatest värvitoonidest, tellispinnase ja puitimitatsioonini välja. Kontserni mainet tugeva partnerina, toodete head kvaliteeti, aga ka sobivust põhjamaistesse oludesse kinnitavad hankevõidud ja raamlepingute sõlmimised sealsete elektrivõrkudega Elenia, Caruna ja E.ON Energidistribution (märtsis 2018).

Madalpinge poolel alustati uue juhtimiskilpide tootesarja välja töötamist, mille eesmärgiks on jõuda tänapäevasema toodete sarjani, mis hakkab edaspidi asendama seni tootevalikusse kuulunud rivikappe. Lisaks töötati tihedas koostöös kliendiga välja kliendi nõuetele vastav uus kaablijaotuskappide tootesari. Läbi aasta on jätkunud aktiivne töö inseneritööriistade arendamisega. Valmis on saanud komplektalajaamade madalpinge-seade HEPO konfiguraator, mis on abiks jooniste ja koosluste vigadeta genereerimisel.

Aruandeaasta alguses saadi Konecranesilt suur müügitellimus 86 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks USA turule 2-aastase perioodi jooksul ning samaaegselt käivitati projekteerimistööd tellimuse täitmiseks. Kliendilt saadud esmane tagasiside on olnud igati positiivne.

Soome tütarettevõtted on võtnud oma fookusesse taastuvenergia arendused ja projektid ning klientidele sobivate lahenduste pakkumise. Lisaks panustas Satmatic Oy ooteaegade vähendamisse tootmises, suurendades elektroonilise infovoo osakaalu ja tõstes materjalikäsitluse automatiseerimistaset. Ka kaupade vastuvõtt muudeti tõhusamaks. Soome tütarettevõtte kasvas ka päikeseenergiaseadmete ja -lahenduste müüki ning jätkas arendustööd autoparklate mootorite soojendus- ja elektriautode laadimiskilpide tootesegmendis, muutes tooted veelgi kliendisõbralikumaks.

Kontserni tütarettevõtted osalesid aktiivselt erialamessidel Eestis, Soomes ja Rootsis. Tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika osales mais Rootsis Göteborgis toimuval Põhjamaade suurimal elektrialamessil Elfack 2017, kus messikülalistajatele esitleti spetsiaalselt kohaliku turu nõuetele välja arendatud seest teenindatavat betoonalajaama. Lisaks osalesid tütarettevõtted Satmatic Oy eestvedamisel kas ühisstendiga või üksikult Soomes toimunud erialamessidel: (energia) jaotusvõrkude messil Verkosto ja allhankemessil Alihankinta Tampere ning tehnoloogiamesil Teknologia17 Helsingis.

Innovatsioon

Tootearenduse ja innovatsiooni osas dikteerib Kontserni tegevust olulisel määral klientide nõudlus uuenduslike lahenduste järele. Kontserni jaoks on oluline hoida end neil teemadel vormis, et olla klientide valmisoleku kasvas valmis uutmoodi lahendusi pakkuma.

Harju Elekter kontsern on võtnud selgeks eesmärgiks käia kaasas üldiste turu trendidega ning pöörata mõistlikkuse piires teatud teemade innovatsioonile suuremat tähelepanu. See on võimalus kliente paremini aidata, nende ootustele vastata ning pakkuda oma inseneridele põnevat tööd.

Kontserni võimalused innovatsiooni luua väljenduvad kolmes vaates:

- Tootearenduses otsitakse nii ise kui ka koostöös klientidega kohti, kus tavalisi tooteid nutikamalt koostada või tõhusamalt toimima panna. Kontsern panustab ka ise uute toodete rakendusuringutesse ja arendusse (nt energiasalvestid).
- Tootmises viiakse pidevalt ellu muutusi, mis tehnoloogia või protsesside uuendamise näol tootmistegevust efektiivsemaks muudavad (nt tootmisliinide soojustagastid hoonete ja tarbevee kütmiseks ja päikeseenergia laialdasem kasutamine).
- Tarneahelas tehakse koostööd, et arendada ja täiustada juba väljakujunenud struktuure.

2017. aastal töötati Kontserni ettevõtetes kokku enam kui 10 arendusprojekti kallal.

Lähiajal plaanitakse tooteportfelli tuua 2017. aastal AS Harju Elekter Elektrotehnika poolt arendatud mootorijuhtimiskeskused. Keskustes rakendatavad kaasaegsed tööstusseadmed võimaldavad kolmefasiliste asünkroon- või sünkroonmootorite pöörlemiskiirusi sujuvalt juhtida ja mootorite parameetreid monitoorida. Tööstusseadmete efektiivsema kasutusega ja nutikate juhtimislahendustega on võimalik oluliselt elektrienergiat säästa ja elektrikvaliteeti tõsta.

AS Harju Elekter Elektrotehnika poolt toodetavates alajaamades olevate jahutussüsteemide ülesanne on reguleerida alajaamade temperatuuri. Teatud kindla temperatuuritaseme saavutamine pikendab oluliselt trafode eluiga. Kontsernis on arendatud nõudlikumatele temperatuuriklassidele vastavaid lahendusi, mida kasutatakse ka nende alajaamade valmistamisel, kus kliendi ootused või nõuded temperatuuri reguleerimise võimekuse osas nii kõrged pole.

Satmatic Oy laiendas uute mudelite näol elektriautode laadimisseadmete tootepere.

Rifas UAB keskendus laevadel kasutatavate elektriseadmete edasi arendamisega kõrgtehnoloogilisel tasemel ning see projekt võitis ühtlasi ka peaauhinna Kontsernis juba traditsiooniliseks saanud iga-aastasel innovatsioonikonkursil.

Kvaliteedijuhtimine.

Kvaliteet toodetes ja kliendisuhetes

Tootekvaliteedi tagamine on Harju Elekter kontserni üks peamisi eesmärke. Suuresti sõltub just sellest kliendirahulolu, mis omakorda mõjutab otseselt pikaajalist äriedu.

Kvaliteetsed ja nõuetekohaselt valmistatud tooted, tarnekindlus ja tähtaegadest kinnipidamine, sujuv koostöö ja kliendi mõistmine ning ettevõtte tänasest tugevusest ja ajaloost tulenev usaldusväärsus – Kontsern mõistab, et just need tegurid tagavad tugeva kliendisuhete. Seepärast mõõdetakse kokkulepitud tähtjaks valminud toodete osakaalu, jälgitakse kliendikaebusi ja tagasisidet.

Tähtjaks nõuetekohaselt klientidele üle antud toodete osakaal erineb ettevõtete kaupa sõltuvalt tehtava töö iseloomust, jäädes Kontserni kõigil ettevõtetel aruandeaastal vahemikku 70-100%. Erandiks siin oli AS Harju Elekter Elektrotehnika, kus tähtjaks nõuetekohaselt klientidele üle antud toodete osakaal oli seoses müügimahtude pea kahekordsest kasvust tingitud tarneahela ümberseadistamisest ja tootmise kolimisest uutele pindadele tavapärasest madalam. Aasta lõpuks oli enamik ümberkorraldustest lõpule viidud.

Tootekvaliteedi tagamine

Kontsernis usutakse, et kvaliteetne toode on valmistatud vastutustundlikult, kui:

- toode on ohutu, vastab kliendi poolt ette antud tehnilistele nõuetele ja on visuaalselt korrektne;
- toode vastab ka sellistele kliendi poolt eeldatavatele nõuetele, mida ta ei oska eraldi väljendada. Need aspektid räägitakse tütarettevõtete endi initsiatiivil kliendiga läbi;
- kogu müügi- ja tootmisprotsess teostatakse kooskõlas seaduse nõuetega.

Kontserni ettevõtete igapäevane äritegevus ja -korraldus baseeruvad rahvusvahelistele standarditele vastaval kvaliteedi- ja keskkonnapoliitikal. Kehtiv ISO 9001 kvaliteedijuhtimise standard on rakendatud enamikes Kontserni tootmisettevõtetes: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Rifas UAB. ISO 9001 juurutamine on Telesilta Oy ja Finnkumu Oy 2018. aasta plaanides.

Kõigil Kontserni tootmisettevõtetel (v.a Finnkumu Oy) on kehtiv keskkonnajuhtimise standard ISO 14001.

Aasta jooksul viidi tütarettevõtetes edukalt läbi mitmeid võtmeklientide, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsitoodete müüjate poolseid auditeid. Satmatic Oyl on kehtiv UL-sertifikaat, mis on eelduseks firma toodete tarnimisel USA turule.

Rahvusvahelised sertifikaadid Kontserni ettevõtetes

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA		○ ISO9001/ ISO14001 (alates 2000. a)			○		○ kuni 9/2018		
AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA			○ ISO9001/ ISO14001 (alates 2002. a)			○		○ kuni 12/2019	
RIFAS UAB	○ ISO9001 (alates 2003. a)		ISO 14001 OHSAS 18001	○			○ kuni 9/2018 ja 12/2018		
SATMATIC OY	○ ISO9001 (alates 2003. a)		ISO14001	○			○ kuni 7/2018		

○ – resertifitseerimine

Kvaliteediga seotud teemasid käsitletakse igapäevase juhtimis-, müügi-, arendus- ja tootmistegevuse ning logistika ja kinnisvarahalduse lahutamatu osana.

Ettevõtte usub, et kvaliteet tuleb tootesse arendada ja toota, mitte ainult kontrollida.

TOOTEKVALITEEDI TAGAMIST MÕJUTAVAD ETAPID ASI HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA NÄITEL:

- 1. TOOTEARENDOUSE** etapis luuakse eeldused kvaliteetse lõpptoodangu valmistamiseks – planeeritud lahendused peavad olema tehtud tootmistöötajatele lihtsalt ja üheselt mõistetavaks.
- 2. MATERJALIDE JA KOMPONENTIDE TARNIJAD** valitakse ja auditeeritakse samuti kvaliteedi aspektist lähtudes – ka õigeaegsed tarned, koguste kättesaadavus ja reageerimine Kontserni reklamatsioonidele on tähtsad.
- 3. SISSE OSTETAVATE KAUPADE JA MATERJALIDE KONTROLL** aitab tuvastada esimesed võimalikud mittevastavused – seda tehakse pisteliselt kõrgema ohuga ostude puhul.
- 4. TÖÖTAJATE VALMISOLEK** tagab, et inimfaktorist tingitud tegurid oleksid hea kvaliteediga – tähtsad on mõistlik töökoormus, otsustusõigusest ja vastutusest tulev motivatsioon, koolitused (toote-, juhtimis-, elektrotehnikaalased jms).

- 5. PROTSESSIDE KIRJELDUSED** loovad selguse ülesannetes - varakult avastatud puudused jätavad rohkem aega parandamiseks, mistõttu kehtib kirjutamata deviis, et kes tootmisprotsessis käega asja katsub, peab vaatama selle seisukorda ja vastavust (sh kontrollid protsessi keskel).
- 6. OHUTUSKONTROLLID** teostatakse valmis toodetele, et olla kindel ohutusalastele nõuetele, seadustele, standarditele ja kliendi soovidele vastavuses.
- 7. LÕPLIKUD KVALITEEDITESTID** tehakse, et kontrollida toote vastavust kliendi ootustele erinevates aspektides, kohati eel-seadistatakse tooted tehases kaugjuhtimise teel otse kliendi juhtimissüsteemidest.

Kvaliteedi parendamine on pidev protsess. Kontserni tütarettevõtted lähenevad sellele igaüks veidi isemoodi, ent suuresti saab parendustegevus sisendit neljast allikast:

- DEFEKTSETE TOODETE OSAKAAL
- KLIENTIDE VASTUKAJA
- MATERJALI KVALITEET
- VÄLISED AUDITID

1. Defektsete toodete osakaal

Vigade avastamiseks kontrollitakse protsessi käigus kõiki tooteid ja avastatud defektid arutatakse igal hommikul läbi. Seeriatootmises on korrektelt ja ilma defektideta valmistatud tooteid rohkem, keerulisemate eritellimuste puhul aga on rohkem leide, mida enne lõplikku valmimist parandada tuleb.

2. Klientide vastukaja

Mittevastavatest toodetest ehk reklamatsioonidest tulenevate kliendikaebuste käsitlemisele pööratakse Kontsernis suurt tähelepanu. Info peab jõudma minimaalsete viivitustega vajalike töötajateni, et korrigeerivad ja vältivad tegevused saaks koheselt ellu viidud. Kõik reklamatsioonid pannakse kirja ja analüüsitakse. Tütarettevõtted jälgivad ka tõrkekulusid, mis tulevad mittevastavate toodete parandamisest.

Kontserni välistelt klientidelt laekunud põhjendatud kliendikaebuste arv oli 2017. aastal kõigis Kontserni ettevõtetes suhteliselt madal. Olenevalt ettevõttest laekus kuni 3,9 kliendikaebust iga miljoni euro käibe kohta.

Klientide tagasisidet ja soovitusi kogutakse tütarettevõtetes erineval moel.

- [AS Harju Elekter Elektrotehnika](#) mõõdab klientide seas kord kvartalis soovitusindeksit ning toodete ja insenertehniliste lahenduste vastavust ootustele. Saadud tagasiside aitab kaardistada klientide üldist hoiakut ettevõtte osas, ent rahulolu juurpõhjuste tuvastamiseks ja järelduste tegemiseks analüüsitakse klientidelt saadud reklamatsioone ja parendusettepanekuid. Ettevõtte juhtkond jälgib kaebuste kokkuvõtet iganädalaselt. 2017. aasta keskmine soovitusindeks oli 59 punkti 100-st.
- [AS Harju Elekter Teletehnika](#) hindab kliendirahulolu samuti kord kvartalis. 5-palli skaalal küsitakse tagasisidet tootevaliku ja kvaliteedi, tarnetäpsuse ja -kiiruse, dokumentatsiooni korrektsuse, hinnataseme ja kontaktisikute kättesaadavuse kohta. 2017. aasta keskmine tulemus oli 4 palli 5st.
- [Soome tütarettevõtted](#) küsivad samuti kord kvartalis kõigilt klientidelt tagasisidet rahulolu kohta hinna, kvaliteedi, tarnekindluse ja üldise koostöö kohta. Satmatic Oy koondtulemus oli 97% ja Finnkumu Oy oma 80% võimalikust maksimumist.

3. Suhted tarnijatega ja materjali kvaliteet

Materjali kvaliteeti näitavad Kontserni enda poolt tarnijatele tehtavad reklamatsioonid. Paremate ostutingimuste saamiseks peetakse Kontsernis ostude korral hangete korraldamist ja erinevate alternatiivide kaalumist heaks praktikaks. Üha rohkem on näiteid, kus teatud materjali või komponendi ostmisel vaid ühe tarnija käest, on liigutud hangeteni mitmest kohast.

2017. aastal tegi AS Harju Elekter esimesi samme ka Kontserni tütarettevõtete ülese ostutegevuse suunas. Ühtsed lepingud tarnijatega toetavad paremate tarnetingimuste ning sujuva ja läbipaistva protsessi saavutamist. Ostude optimeerimise, tootmismahu kiire kasvu ja struktuuri muutuste tingimustes loodi ja tugevdati aasta jooksul hanke- ja tarneahela osakondi mitmes tütarettevõttes.

Osade materjalide või komponentide puhul on lõppklient, kelle tooteid kasutada, väga täpselt kirjeldanud. Valikutes, kus Kontserni tütarettevõtted saavad ise otsustada, lähtutakse tarnijate tuntuusest, mainest ja usaldusväärsusest, kvaliteedist, tarnetingimustest ja hinnast. Odavamast maksumusest olulisem on hinna ja kvaliteedi suhe. Peamised tarnijad on pigem püsivad ning uusi otsitakse eelkõige siis, kui tekib vastav vajadus või turule uus lahendus.

Lisaks külastavad tütarettevõtete esindajad aeg-ajalt olulisemaid tarnijaid, et veenduda tarnijate usaldusväärsuses ja jälgida tellimuste täitmise korraldamist.

AS Harju Elekter Elektrotehnika tutvustab tarnijate meeskondadele kogu tarneahelat enda vaatest algusest lõpuni. Teineteisele tehakse soovitusi, kuidas protsessi parendada.

4. Välised auditid

Klientide, järelvalveasutuste, toodete sertifitseerimisfirmade või litsentsivalmistuse müüjate poolsed auditid ja kontrollid on Kontserni ettevõtetes regulaarsed. Auditite läbimine on sujunud üldjuhul edukalt ning nende raames tehtud tähelepanekud on ettevõtetele kasulikuks sisendiks.

Kliendi- ja tarneahela auditid keskenduvad tootespetsiifiliste küsimuste kõrval üha enam ka tööohutuse, turvalisuse, inimõiguste ja keskkonnanjuhtimise aspektidele tootmises.

Näited

AS Harju Elekter Elektrotehnika on 2017. aastal seoses ligi kahekordse tellimuste mahu kasvu mõjul vaadanud üle oma juhtimisprotsessid. Olulisemad muudatused puudutasid ettevõtte strateegilist planeerimist, protsesside kirjeldusi-dokumenteermist ning nõupidamiste süsteemi loomist. Töö tulemusel loodi tarneahela reklamatsioonide ja strateegilise ostu eest vastutavad ametikohad, täiendati protsesside kirjeldust. Näiteks on ettevõtte varasema 20 kaardistatud protsessi asemel nüüd kaardistatud 200 protsessi. 2017. aastal ette võetud juhtimisprotsesside arendamine on osa ettevõtte juhtimine efektiivsemaks ning toodete ja klienditeeninduse kvaliteetsemaks muutmisel.

AS Harju Elekter Elektrotehnika viis 2017. aastal sisse süsteemi, mis võimaldab töötajaid üle tehase erinevate tööloikude vahel roteerida. See aitab optimeerida koormust ja inimesi arendada. Samuti loodi tööliste jaoks 4 kuu pikkune sissejuhatavate koolituste kava, koolitusmaterjalid ja koolitajate valik.

Keila Tööstuspargis tegutsevate erinevate ettevõtete kokku kümme-kond kvaliteedijuhti käivad regulaarselt koos Eesti Kvaliteediühingu poolt

koordineeritavatel klubilistel kohtumistel. Spetsiaalselt Keila Tööstuspargi ettevõtetele mõeldud algatuse eesmärk on tunnustada kvaliteedijuhtimist. Ühiselt arutatakse tööstusettevõtteid puudutavaid aktuaalseid teemasid ja proovitakse leida parendusprojekte.

Tütarettevõtte Rifas UAB kasutab kvaliteedi tagamiseks kahte lähenemist:

- 3D-mudeli põhine toodete kokkupanemine, kus iga element on nummerdatud, mis tähendab, et uued töötajad ei vaja pikka väljaõpet ja suudavad kiirelt tagada esmase kvaliteedi. Iga tööpäeva lõpus kontrollib meister kõik oma vastutusalal tootet 3D-jooniste järgi üle.
- Kvaliteediosakond ei ole tootmise osa, vaid raporteerib otse juhatusele. Nad jälgivad tootmist detailse kvaliteediküsimustiku põhjal ning võivad vea avastamisel momentaanselt tootmise peatada.

Valmis toodete ohutus ja keskkonnamõju

Muude kvaliteedinõuete juures on Kontserni ettevõtete jaoks alati oluline tagada iga valmis toote kasutamise ohutus. Seda aitavad saavutada neli etappi:

1. Ohutu kasutamine saab alguse tootearenduse käigus loodud tehnilisest lahendusest, mis peavad vastama kindlate standardite nõuetele.
2. Enne seeriatootmisesse minekut või suurt eritellimusel tööd peavad uued tooted läbima tüüp-katsed võimalike ohtude osas või kliendipoolsed ülevaatused (igal aastal toimub mitmeid nn *Factory Acceptance Test* ülevaatusi).
3. Toote monteerijatena peavad Kontserni töötajad tagama ja olema veendunud iga toote nõuetekohases valmistamises.

4. Lõppkontrolli ülesanne on tuvastada võimalikud nii inimfaktorist kui ka komponentide defektidest tingitud vead toodetes.

Kontserni ajaloos ei ole viimase paarikümne aasta jooksul teada juhtumeid, kus Kontserni ettevõtete poolt tootmisel põhjustatud viga oleks tekitanud valmis toote kasutamise ajal eluohtliku olukorra.

Kontsernil on sõlmitud tootevastutuskindlustuse lepingud võimalike kahjujuhtumite korvamiseks.

Toodete elukaare keskkonnamõju

Harju Elekter kontserni eesmärk on luua pikalt toimivaid lahendusi – kliendi jaoks peavad need olema töökindlad ja jätkusuutlikud lahendused, mitte üksikud tooted. Ka turu eeldus on see, et näiteks alajaamad peaksid vastu vähemalt 40 aastat. Pika elueaga lahendused tähendavad väiksemat vajadust uute jaamade tootmise järele, ühtlasi ka väiksemat koormust keskkonnale.

Eesti regulatsioonid ei nõua täna toodetele utiliseerimise juhendi lisamist. Alajaamade puhul on tavapärane nende ehituseks kasutatud betooni purustamine ja taaskasutus tee-ehituses täitematerjalina, metalliosade suunamine kokkuostu ning elektrikomponentide käitlemine vastavalt nõuetele.

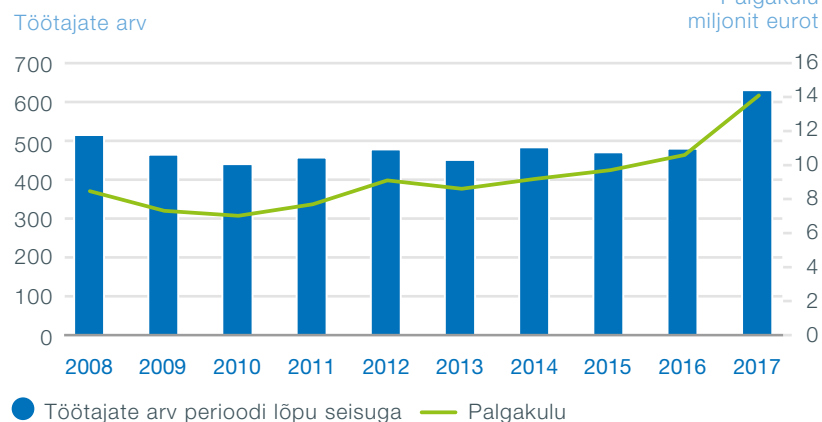
Alajaamade kasutamise peamine negatiivne keskkonnamõju tuleneb keskpingseseadmete lülitusel kasutatavast SF6 gaasist, mida olenevalt asukohamaast suur osa kliente (näiteks Eestis ja Soomes) endiselt eelistab. Keskkonnasõbralikumad alternatiivid kasutavad õhkisolatsiooni või vaakumit, mis tõstaks kogu toote hinda umbes kolmandiku võrra ja milleks turg ei ole veel valmis.

Personal

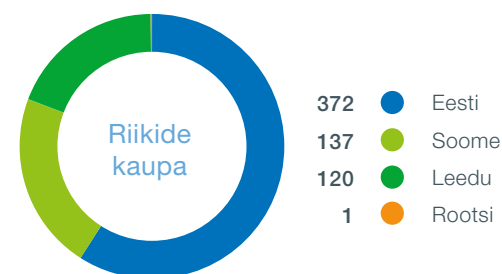
Harju Elekter kontserni ettevõtted paiknevad Eestis, Soomes, Leedus ja Rootsis. Seoses Kontserni laienemise, võidetud hangete tõttu kasvanud tootmismahutudega ning toetudes kiirele majanduskasvule kogu piirkonnas jätkus keeruline olukord Kontserni ettevõtete tööjõuturgudel. Väljaõppinud spetsialistide vähesus oli jätkuvalt aktuaalne teema, olukorda raskendas ärisektoris pakutava palgataseme vähenemine atraktiivsus. Palgasurve oli jätkuvalt kõrge. Eesti Statistikaameti andmetel oli 2017. aastal tööhõive määr riigis tõusnud 68%le, millega ollakse Euroopas kindlalt esirinnas.

2017. aasta oli Kontserni jaoks suurte muutuste ja kiire kasvu aasta. Seoses sellega kerkisid olulisemateks riskideks personalivaldkonnas juhtimiskvaliteet, sh. muutuste juhtimise ja delegeerimise küsimused ning kvaliteetse tööjõu kättesaadavus. Muutused ja kasvust tingitud uuendused mõjutasid 2017. aastal oluliselt nii töötajate rahulolu kui ka volavust ning tõstsid fookusesse tööandja brandingu temaatika võimalike uute, aga ka tänaste töötajate kontekstis. Seetõttu oli aasta tegevuste keskmeks Emaettevõtte uue personalistrateegia ja tööandja brandingu pakkumise kujundamine ja tütarettevõtete toetamine muutuste juhtimisel, seda eelkõige juhtimiskvaliteedi tõstmise koolituste korraldamisel ja värbamisel.

Personal ja palgakulu



Töötajad



Aruandekuupäeval, 31.12.2017 töötas Kontsernis 630 inimest (2016: 480). Aasta keskmine töötajate arv oli 567 (2016: 455). Töötajatele maksti 12 kuuga töötasu, preemiate ja hüvitistena kokku 14,1 (2016: 10,6) miljonit eurot. Keskmine töötasu kuus töötaja kohta oli aruandeaastal 2 067 (2016: 1 940) eurot, kuid siinkohal on oluline ära märkida, et Soome ja Rootsi keskmine palgatase ületab Eesti ja Leedu keskmisi töötasusid mitmekordselt.

Kontserni töötajatest suurem osa, 372 inimest, töötab Eestis. Keskmine vanus Kontsernis on olnud läbi aastate 40 aasta ringis, aruande-

aastal 41,8 aastat. Kõikidest töötajatest on Kontsernis 22% (138 inimest) kõrgharidusega, 53% (334 inimest) kesk- ja 25% (158 inimest) põhiharidusega.

Kontserni iseloomustab väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt. Iga teine töötaja on Kontserni teenistuses olnud rohkem kui viis aastat. Tööjõu volavus oli Kontserni ettevõtete töötajate seas keskmiselt 15% (Eestis 14%, Soomes 3% ja Leedus 29%).

Koondtabel, töötajad seisuga 31.12.2017

	EESTI	SOOME	LEEDU	ROOTSI	KOKKU	OSAKAAL KÕIGIST TÖÖTAJATEST
Töötajaid kokku	372	137	120	1	630	
sh admin töötajad*	117	56	41	1	215	34%
sh töölised	255	81	79	0	415	66%
Mehi kokku	260	119	101	1	481	76%
Naisi kokku	112	18	19	0	149	24%
Alla 30 aastased	67	28	53	0	148	23%
30-49 aastased	191	73	56	1	321	51%
50 aastased ja vanemad	114	36	11	0	161	26%
Uued töötajad	138	16	64	0	218	
Lahkunud töötajad **	55	4	30	0	89	
Keskmine volavus ***	14%	3%	29%	0%	15%	

* Kontserni ettevõtete tippjuhtide arv (st. nõukogu, juhatusel liikmed ja tegevjuht): Eestis 22, Soomes 15 ja Leedus 7

** Sh nii vabatahtlikult kui ka vallandamise, pensioni või surma tõttu

*** Aasta jooksul lahkunud töötajate arv jagatud keskmise töötajate arvuga

Töötajate järelkasv

Harju Elekter kontsern soovib olla atraktiivne tööandja, olles oma tegevuspiirkonnas paljudele elanikele nii esimeseks eelistuseks esmase tööandjana kui ka eelistatud valik hilisemal töökoha otsingul. Seetõttu on Kontserni 2017-2022. aasta personalstrateegias olulisel kohal tööandja maine tugevdamine.

Kuna kvalifitseeritud tööjõu puudus on oluline risk Kontserni arengus, jätkus ka 2017. aastal sisukas koostöö ülikoolide ja teadusasutustega, eesmärgiga tagada piisav järelkasv vastavate oskustega töötajatele. Eestis jätkusid tihedad koostöösuhted Tallinna Tehnikaülikooli, Tallinna Tehnika-kõrgkooli, Tallinna Tööstushariduskeskuse, Tallinna Polütehnikumi ja Tallinna Ehituskooliga. Tallinna Tehnikaülikooliga koostöös antakse igal aastal välja kuni neli bakalaureuse- või magistriõppe stipendiumi energietechnika või mehhaanika eriala üliõpilastele. Aastate jooksul on stipendiumiprogrammis osalenud enam kui 61 bakalaureuse- ja magistriõppe tudengit, kellest 14 on pärast õpinguid asunud ka Kontserni tööle. Täna töötab Kontserni ettevõtetes 6 stipendiaati.

Soome tütarettevõttel Satmatic Oy on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega - Satakunna Ametikõrgkooli ja Tampere Tehnilise Ülikooliga. Leedu tütarettevõttel Rifas UAB on head koostöösuhted Panevežyze Kolledži ja Klaipėda Marine Ülikooliga.

Harju Elekter kontsern peab tähtsaks olla esindatud ka olulisematel töö- ja karjäärimesseidel. 2017. aastal osaleti Tallinna Tehnikakõrgkooli Karjäärimesseil, Teeviidal ja Töötukassa piirkondlikel messidel. Samuti tehakse pidevat koostööd erinevate koolidega praktikakohtade jagamise osas.

Töötajate rahulolu ja motivatsioon

Kuna 2017. aastal toimusid suured ja jõulised muutused kõikides Kontserni tütarettevõtetes, siis seisis ettevõtte vastamisi mitmete rahulolematust põhjustanud probleemidega nii juhtimiskvaliteedis, meeskonnatöös kui ka töötasusüsteemides.

2017. aastal viidi Emaettevõttes, ASis Harju Elekter Elektrotehnika ja ASis Harju Elekter Teletehnika läbi töötajate rahulolu uuring. Uuringule vastas nende ettevõtete töötajatest 72%, mis on 29,6% kõrgem vastavusprotsent kui eelmises uuringus. Aktiivsemad vastajad olid juhid (93%), tunduvalt madalam oli vastamisaktiivsus tootmistöölise hulgas (68%).

Positiivseid hinnanguid ja kõrgemaid rahulolu näitajaid said teemad, mis olid seotud tööandja stabiilsuse ja kindlusega, koostööga otsese juhiga, võimalustega rakendada oma teadmisi ja võtta vastutust ning sõbralike töökaaslastega. Vähem olid töötajad rahul töötasuga, muutuvtasu arvestamisest arusaadavusega ning füüsilise töökeskkonnaga (st. müra, õhu, valguse ja teiste tingimustega).

Rahulolu uuringus uuriti ka, kui motiveeritud ja pühendunud on töötajad ning kui varmad ollakse ettevõtet tööandjana soovitama. Kõige motiveeritumad olid töötajad Emaettevõttes, kus 89% vastanutest pidas oma motivatsiooni kõrgeks ja keskmiseks. ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja 76% ja ASis Harju Elekter Teletehnika oli näitaja 77%.

Samuti oli kõrge soovitus tase. Tervelt **93%** Emaettevõtete töötajatest oli valmis teistele oma ettevõtet tööandjana soovutama, ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja **70%** ning ASis Harju Elekter Teletehnika **69%**.

Lisaks andis uuring ülevaate ettevõtte suurimatest arenguvajadustest. 2017. aasta märtsis toimunud rahulolu uuringu tulemusi on võetud arvesse Kontserni personalistrateegia kujundamisel, mistõttu on Kontserni fookuses töötajate arendamine, töökeskkonna kvaliteedi tõstmine ja töötajate rahulolu ning pühendumisega tegelemine. Rahulolu uuringuid plaanitakse edaspidi teostada kindla regulaarsusega, igal teisel aastal.

Töötajate rahulolu uuringuid tehti ka Kontserni Leedu ja Soome ettevõtetes. Kontserni ettevõtete keskmine töötajate rahulolu on vahemikus 70%-82% 100st.

Tütarettevõtted Rifas UAB ja Telesilta Oy ei tee eraldi töötajate rahulolu mõõtmist. Küll aga hindab Rifas UAB töötajate rahulolu läbi tööjõu voalavuse ja tööstaaži, mida mõõdetakse jooksvalt ning võrreldakse eelmiste aastate tulemustega

Kontsernis on kasutusel mitmed võimalused, kuidas toetada töötajate rahulolu ning kasvatada motivatsiooni. Motivatsioonisüsteem vaadatakse üle ning võimalusel tehakse muudatusi kord aastas. 2017. aastal loodi Kontserni tasandil juurde soodustus, mis annab pikaajalistele

töötajatele võimaluse saada lisapuhkepäevi, iga 2 aasta eest 1 tasuline päev kuni 5 päeva aastas, mida töötajad saavad kasutada perioodil detsember-märts.

Kontserni ettevõtetes on loodud erinevad motivatsioonisüsteemid, mis hõlmavad erinevaid soodustusi, nagu näiteks:

- ärikasumist ja personaalsest sooritusest sõltuvat premeerimissüsteemi, millesse on kaasatud kõik töötajad. Kasumist sõltuvad boonused motiveerivad töötajaid lähtuma tehtava töö tulemuslikkusest ettevõttele tervikuna;
- tööstaažist sõltuvaid stiimuleid;
- aktsia optsiooniprogramme, mille eesmärgiks on Kontserni kuuluvate äriühingute juhtorganite liikmete ja töötajate kaasamine ettevõtte aktsionärideks motiveerimaks neid tegutsema Kontserni paremate majandustulemuste saamise nimel;
- ettevõtete vahelist ja riikide ülest vahetusprogramme, soodustades sel viisil teadmiste ja kogemuste kiiret arengut Kontsernis ning pakku- des töötajatele rotatsioonivõimalusi;
- lisasoodustusi, nagu näiteks sporditoetused, töötajatele ja lastele mõeldud jõulu- ja suveüritused, esimese klassi mineva lapsevanemale vaba päev, juubelite tähistamised, toetus lähedase kaotuse puhul, koolilõpupreemiad ja parima töötaja valimised. Eraldi fookuses on töötajate tervisespordi edendamine.

Töötajate arendamine

ASi Harju Elekter juht **Andres Allikmäe**:

„Äri on dünaamiline, inimesed peavad uute klientide ja vajaduste arenguga kaasa minema“.

2017. aasta fookuses oli Kontserni ettevõtete juhtide juhtimisvõimekuse ja -kvaliteedi kasvatamine.

Eelkõige on koolitusi läbinud ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhid, kes said üldisi juhtimispõhimõtteid, mitterahalise motiveerimise, esmatasandi juhtimise, tulemusjuhtimise ja aastavestluste läbiviimise teemalisi koolitusi. Kokku sai 2017. aastal juhtimisteemalisi koolitusi 61% Kontserni juhtidest ja spetsialistidest.

2017. aastal arendati Kontserni ettevõtetes välja ka sisse elamise programme uutele töötajatele. Nii näiteks läbivad Soome tütarettevõttes Satmatic Oy kõik uued töötajad 2-päevase sisse elamise koolituse, millele järgneb pooleaastane toetus ettevõttesisese mentori toel. ASi Harju Elekter Elektrotehnika tööliste arendati 2017. aastal välja neljakuune sisse elamise programm, mis sisaldab erinevate valdkondade koolitusi.

Lisaks toimusid Kontserni ettevõtetes õppused ja koolitused, mis olid suunatud erialaste oskuste ja kvalifikatsiooni tõstmisele. Eesti tootmisüksustes jätkus 5S programmi arendamine, et vähendada raiskamist, ebaefektiivsust ning väärtust mittelisavaid tegevusi. Samuti korraldatakse Kontserni ettevõtete töötajatele regulaarselt esmaabi-, töö- ja elektrihoiatusalaseid koolitusi ning töökeskkonna volinikele koolitusi oluliste seadusemuudatustega kursis olemiseks. Kõiki töötajaid instrueeritakse pidevalt ka jäätmekäitluse ja jäätmete liigiti kogumise korraldamisest ettevõtetes.

Kokku said 2017. aastal koolitusi Kontserni ettevõtete töötajatest keskmiselt 71%. Keskmiselt said Kontserni töötajad koolitusi 12,1 tundi ühe töötaja kohta. Enim koolitas oma töötajaid Satmatic Oy, kelle töötajad läbisid 24 tundi koolitust töötaja kohta. Ettevõtte juhid ja spetsialistid said 2017. aastal keskmiselt 18,1 koolitustundi ja töölised keskmiselt 7,5 tundi.

Kontserni ettevõtete töötajate koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku töötajatega peetavate arenguveestluste formaadi kaudu, mis toimuvad vähemalt üks kord aastas.

Kuigi varasemalt on Kontsernis peetud arenguveestlusi peamiselt juhtide ja spetsialistide tasandil, siis 2017. aastal tegid Kontserni ettevõtted olulisi muudatusi, et viia arenguveestluste toimumine reeglipäraseks ka tööliste seas. Näiteks lõi AS Harju Elekter Elektrotehnika 2017. aastal struktuuri töögrupi juhtide ametipositsiooni, kelle ülesandeks on muuhulgas vastustada ka meeskondade arenguveestluste toimumise eest.

2017. aastal peeti arenguveestlusi keskmiselt 69% töötajatega ja 51% juhtide/spetsialistidega. Kontserni üheks eesmärgiks on kasvatada pidevalt arenguveestluste läbinute osakaalu kõikidest töötajatest.

Töötervishoid ja -ohutus

Töötajate tervishoid, tööohutus ja kaasaegne töökeskkond on Harju Elekter kontserni jaoks ääretult olulised. Kontsern pakub töötajatele hooliva ja vastutustundliku tööandjana kaasaegseid töö- ja olmetingimusi, mis on ka kooskõlas kehtivate seadustega. Kuna töökeskkonna valdkonnas tajutakse kõrgeid riske, siis panustab Kontsern tööohutuse ja töökeskkonna parandamisse enamgi kui seadus seda nõuab. Kontserni kõik tütarettevõtted on töötervishoiu ja -ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile tõstnud.

2017. aasta oli töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas suurte muutuste ellu kutsumise aasta, kuna nii AS Harju Elekter Elektrotehnika kui ka AS Harju Elekter Teletehnika tootmistingimused muutusid oluliselt paremaks. Seoses senise töötervishoiuarsti teenuse lõppemisega sõlmisid Kontserni Eesti ettevõtted lepingud firmaga Mediserv OÜ, kes teostab töötajate tervisekontrolli vastavalt seaduses sätestatud korrale ja töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel.

Selleks, et hinnata töökeskkonna vastavust nõuetele, töötajate soovidele ning võimalikke riske, viidi ASi Harju Elekter Elektrotehnika tootmisüksuses 2017. aastal läbi riskianalüüs, mille tulemustele tuginedes on tehtud ettevõtte poolt suuri investeeringuid töövahenditesse ja panustanud töökorralduse muudatustesse. Lisaks olid fookuses tööohutuse valdkonna juhtimise parandamine ja ka praktilised küsimused, nt. tõstukitega seotud ohutus, tuleohutuse ja evakuatsiooniküsimused, isikukaitsevahendite kasutamine jt.

Kontserni tütarettevõtetes, AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Satmatic Oy, tuginetakse töökohtade ohutumaks muutmisel 5S süsteemile, mille eesmärgiks, lisaks tööohutusele,

on luua korras ja süstematiseeritud töökohad ning vähendada raiskamisi, tõsta tootlikkust ja parandada toote kvaliteeti. Süsteemi toimimiseks rakendatakse kontrollringkäike, süsteemi toimimise eest vastutavad ettevõtte siseselt selleks volituse saanud tiimijuhid ja tugisikud.

ASi Harju Elekter Teletehnika ja Rifas UAB tootmistegevus vastab OHSAS 18001:2007 töötervishoiu ja -ohutuse standardile. AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Satmatic Oy teevad ettevalmistusi vastava standardi juurutamiseks 2018. aastal.

2017. aastal registreeriti Kontserni ettevõtetes 11 tööõnnetust/vigastust, nendest 1 Eestis, 1 Leedus ja 9 Soomes. Ükski tööõnnetus ei lõppenud surmaga, samuti ei registreeritud ühtegi kutsehaiguse juhtu. Tööõnnetustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal oli Kontserni ettevõtetes keskmiselt 0,9%. Haigustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal oli Kontserni ettevõtetes keskmiselt 5%.

Mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

Harju Elekter kontsernis on mitmekesisuse ja õiglase kohtlemise printsiibi järgimine osaks personali töökorraldusest ja värbamisprotsessidest, seetõttu ei erista või vali ettevõtte töötajaid ei soo, usu, rahvuse ega rassi alusel, vaid lähtub töötajate oskustest ja kompetentsidest. Kogu Kontserni

töötajaskonnast on 24% naised. Kontserni kahekümne ühest tippjuhist (nõukogu, juhatus ja tegevjuhid) oli naisi kaks.

Kontsern on jälgitud palkade võrdsust samades töökategooriates ning taganud meestele ja naistele samas positsioonis ning töökategoorias võrdsed palgatasemed. Kontserni ettevõtteid püüavad ka teadlikult luua avatud ettevõtte kultuuri ja juhtimisprotsesse, mis aitaksid maandada inimõiguste rikkumisest ja ebavõrdsest kohtlemisest tulenevaid riske ja diskrimineerimisi.

2017. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimisjuhtumit.

Ametiühingud

Kontsern aktsepteerib oma töötajate kuulumist ametiühingutesse, seetõttu on ametiühingu kokkulepetega kaetud 80% Kontserni töötajatest. Ametiühingut pole moodustatud Leedu tütarettevõtetes Rifas UABs ja Automatikos Iranga UABs.

Ema- ja Eestis tegutsevatel tütarettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille vahendusel on sõlmitud töötajate esindajatega kollektiivleping. KETA liikmeks on end registreerinud ca 33% ASi Harju Elekter, ASi Harju Elekter Elektrotehnika ja ASi Harju Elekter Teletehnika töötajatest. Ametiühing on oluliseks kanaliks ka Kontserni juhtkonna ja töötajate vahelise informatsiooni levitamisel (nt töötajaid informeeritakse ettevõtet puudutavatest tähtsamatest muudatustest hetk enne avalikustamist ametiühingu kaudu) kui ka töötajatega seotud muude tegevuste korraldamisel. AS Harju Elekter toetab ametiühingut 0,2%ga palgafondist, mis läheb ametiühingule tema tegevuste korraldamiseks.



Harju Elekter kontserni iseloomustab väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt. Iga teine töötaja on Kontserni teenistuses olnud rohkem kui viis aastat. Keila tehastes töötatakse lausa põlvkondade kaupa.

Keskkonnajuhtimine

Harju Elekter kontsern suhtub tõsiselt enda tegevuse keskkonnamõjusse. Kontserni ettevõtted jälgivad ja mõõdavad regulaarselt ning teevad kõik endast oleneva, et vähendada keskkonnaaspektidest tulevaid riske ja mõjusid.

Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine on pigem puhas protsess ning ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduses keskkonnale. Peamisteks keskkonnamõju aspektideks on hinnatud elektri- ja soojusenergia tarbimine tootmisruumides, teatud materjalide kasutamine (eelkõige vask) ning jäätmete teke (eelkõige vask ja teras, vähesel määral ka värvijäätmed).

2017. aastal ei toimunud Kontserni ettevõtetes mitte ühtegi keskkonnavalaste seaduste või regulatsioonidega seotud rikkumist.

Kontsern on valmis käsitlema keskkonnavalasteid kõrvalekaldeid ja rikkumisi avatult ning sisendina parendustegevusteks.

Oluline roll keskkonnamõju kujundamisel on klientidel, kes määravad valmis toote omadused ning tootmiseks kasutatava materjali kriteeriumid.

Keskkonnapoliitika suunab Kontserni ettevõtete tähelepanu seadustest, normatiividest, ühiskonnast ja klientidest lähtuvatele keskkonnanõuetele. Tegevuskavad keskenduvad protsesside optimeerimisele, materjalide ja ressursside säästlikumale kasutamisele, töövõtete ja tehnoloogiate efektiivistamisele ning veel väiksema keskkonnamõju saavutamisele.

Keskkonnasäästu tagamisel on tähtsal kohal Kontserni ettevõtete töötajate sellealane teadlikkus ja käitumine. Kõik töötajad on saanud koolitusi, et märgata ja teha parendusettepanekuid transpordi, jäätmekäitluse, materjali- ja energiakasutuse mõistlikumaks korraldamiseks ning keskkonnasõbralikumaks muutmiseks. Osades Eesti ja Soome tütarettevõtetes on töötajatel vastutus järgida tootlikkuse tõstmiseks mõeldud 5S põhimõtteid, mis toetavad lisaks korras ja süstematiseeritud töökohtade loomisele ka raiskamise vähendamist.

KESKKONNAASPEKTIDE JUHTIMINE PÕHINEB KOLMEL SAMBAL:

1. Keskkonnavalaste seaduste ja regulatsioonide täitmine

2. Iga-aastane keskkonnavalaste riskide analüüs ja mõju hindamine

3. Keskkonnajuhtimise standardi ISO 14001 rakendamine kõigis Kontserni tootmisettevõtetes (v.a Finnkumu Oy)

Kliimaküsimuste osas on Kontserni tütarettevõtetest kõige selgema seisukohaga Satmatic Oy. Ettevõte on deklareerinud, et lubab vähendada süsinikgaasi tootmist läbi energiasäästlike tootmisviiside eelistamise oma tegevuses ja läbi klientide teadlikkuse tõstmise taastuvenergia-toodete ja -allikate osas. Sama eesmärki silmas pidades panustatakse järjest rohkemate elektriautode laadimissüsteemide arendusse ja müügi suurendamisse, andes seeläbi panuse elektrisõidukite populaarsuse kasvuks Soomes.

Materjalid ja jäätmed

Peamiste materjalidena kasutatakse tootmises teras- ja vaskelemente, pulbervärve ja mitmesuguseid elektroonikakomponente. Kuigi suure osa materjalide valikust dikteerivad kliendid, valivad Kontserni ettevõtted ise võimaluse piires alati kvaliteetseimad ja säästlikumad alternatiivid.

Metallijääkide tekkimist üritatakse vähendada läbi tootmisprotsesside optimeerimise. Metallijäägid kogutakse kokku eesmärgiga need maksimaalselt tootmises ära kasutada. Olenevalt tootest jääb siiski kuni viienäädik lehtmetailist kasutamata.

Värviliinid suudavad osa värvijääke kokku koguda ja taaskasutada. Ka enamus pakendist taaskasutatakse.

Kontserni ettevõtted on MTÜ Eesti Pakendiringlus lepingulised partnerid, tütarettevõte Satmatic Oy teeb koostööd Soome tootjavastutusorganisatsiooniga RINKI, et tagada elektroonika-, vase-, kaablite ja teiste jäätmete taaskasutusse suunamine.

Kontserni Leedu tütarettevõte Rifas UAB annab osa ülejääke Panevėžyse kolledži elektrotehnika tudengitele õppetöös kasutamiseks.

Ohtlikud jäätmed kogutakse ja antakse üle jäätmekäitlusfirmadele. Tütar-ettevõtte Energo Veritas OÜ kauplustes on vastavalt jäätmeseadusele tagatud elektroonikaromude (boilerid jms), päevavalguslampide ja patareide kogumine ja/või kõrvaldamise korraldamine.

Kontserni ettevõtetes tekkis 2017. aastal kokku pea 910 tonni jäätmeid, sh ligi 32 tonni ohtlikke jäätmeid. 93% mitteohtlikest jäätmetest sorteeriti ja suunati taaskasutusse.

Energia

Kontserni ettevõtetes püütakse vähendada elektri- ja soojusenergia tarbimist läbi nutikate ja säästlike tehnoloogiate ning energiatõhusate hoonete ehituse. Lisaks tütarettevõtete kasutuses olevatele hoonetele on Kontserni jaoks oluline ka tema poolt Keila Tööstuspargis, Allika Tööstuspargis ja Haapsalus arendatava tööstuskinnisvara energiasäästlikkus.

Kontserni ettevõtted tarbisid 2017. aastal 3 854 MWh elektrienergiat ja 2 986 MWh soojusenergiat. Kogu tarbitud energiast umbes 16% oli pärit taastuvatest allikatest.

AS Harju Elekter lähtub tööstuskinnisvara arendamisel keskkonnasäästlikkuse põhimõttest:

- Uusehitiste puhul hinnatakse põhjalikult, milline kütelahendus on antud hoonele või tootmisviisile sobivaim. Uued hooned ehitatakse soojapidavamaks kui nõuded ette seavad. 2017. aastal ehitatud tootmishooned on varustatud päikesepaneelidega või nende lisamise funktsionaalsusega.

- Vanemaid hooneid renoveeritakse jooksvalt energiatõhusamateks – soojustatakse seinu ja katuseid, kaasajastatakse ventilatsioonisüsteeme. Rentnike soovidele vastu tulles vahetatakse ka olemasolevates hoonetes valguslahendusi säästlike LED-lampide vastu. Aruandeaastal vahetati LED-lampide vastu umbes 700 valgustit.

Sellised parendustegevused aitavad vastata paremini rentnike kasvavatele ootustele, väärtustada keskkonnahoidu ja säästlikumat energiatarbimist.

Taastuenergia tootmine

Harju Elekter kontsern pöörab järjest enam tähelepanu taastuenergia tootmisele ja kasutamisele. Tänapäeval on paigaldatud Kontserni peale kokku 320 kW võimsusega päikesepaneelid, millest üle poole asub Eestis. 2017. aastal paigaldati 130 kW võimsusega päikesepaneelid Allika Tööstusparki ning veidi ka Soome tootmisüksuste juurde. Kuigi see moodustab Kontserni enda ja rentnike tänasest energiatarbimisest väikese osa, soovitakse edaspidi ehitatavates uutes hoonetes jätkata mõistlikus mahus päikeseenergia energiaallikana kasutamist.

Kontserni tütarettevõtted Soomes ja Leedus kasutavad oma tootmis- hoonete elektrienergiaga varustamisel olulises osas taastuenergiat. Kumbki ettevõtte toodab energiat enda päikesepaneelidega (Satmatic Oy 60 kW, Finnkumu Oy 50 kW ja Rifas UAB 80 kW) ning ülejäänud vajaduse katmiseks ostetakse bioenergia põhinevat gaasi (Soomes) või tuuleenergiat (Leedus).

Rifas UAB poolt tarbitud elektrienergia oli 2017. aastal 100% ulatuses toodetud taastuvatest energiaallikatest. Soome tütarettevõtte oli taastuvatest allikatest pärit elektrienergia osakaal umbes 2/3 kogutarbimisest.

Päikeseelektrijaamade rajamise soodsamaks muutumist ja taastuenergia tootmise taotlemise võimalusi silmas pidades on AS Harju Elekter võtnud eesmärgiks rajada Haapsallu 750 kW võimsusega päikeseelektrijaam. Elektrienergia tootmise ja võrku müümise eesmärgil arendatav projekt peaks valmima 2018. aastal. Kontsern planeerib, analüüsib võimalusi ja otsib asukohti veel täiendavate päikeseelektrijaamade rajamiseks Eestis.

Seoses ASi Harju Elekter Elektrotehnika kolimisega uude tehasesse 2017. aastal. Esmaseks eesmärgiks on jälgida uue hoone energiatarbimist ja teisi keskkonda mõjutavaid aspekte ning alustada peamiste parendustegevustega alles peale andmete analüüsimist. 2017. aastal renoveeriti uute ruumide tehnosüsteeme, alustati säästlikumate LED-valgustite paigaldamist kontoris ja tootmisruumides, ehitati ladude ustele õhulüüsid soojuskao vähendamiseks, paigaldati veesäästlikud dušisüsteemid ning loodi tootmishoonesse jäätmete liigiti sorteerimiseks kogumisjaamasid. Samuti ootavad paigaldamist 27 kW koguvõimsusega päikesepaneelid, millest piisab ettevõtte kontori- ja olmeruumide elektritarbimise katmiseks.

Aktsia ja aktsionärid

ASi Harju Elekter aktsiad noteeriti Nasdaq Tallinn väärtpaberibörsil 30. septembril 1997. aastal. Nasdaq Tallinn kuulub maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq.

Möödunud investeerimisaasta oli positiivne kogu maailma aktsiaturgudel. Tõus oli tugev ja laiapõhjaline ning kõik turud plussis. Globaalse aktsiaralli eesotsas olidki USA, Euroopa ja Aasia turud. Maailma populaarseim aktsiaindeks S&P 500 tõusis 19,4% lõpetades aasta 2 673,3 punktil.

Balti börsidest tõusis enim Riia börsi indeks 35,9%, millele järgnesid Leedu 17,2% ja Tallinna börs 15,4%lise kasvuga. Nasdaq Tallinna börsil tegi suurima tõusu oli ASi Harju Elekter aktsia (+76,7%), millele järgnesid PRFoods (+63,2%) ja Tallink (+36,9%) kasvuga.

Seisuga 31.12.2017 oli ASi Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot. ASi Harju Elekter aktsia sümbol Nasdaq Tallinna Börsil on HAE1T. ISIN: EE3100004250. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad. ASi Harju Elekter teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes mingeid piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega, nagu ka spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Aksia hind ja kauplemine

EUR

	2017	2016	2015	2014	2013
Keskmine aktsiate arv	17 739 880	17 739 880	17 550 851	17 400 000	17 400 000
Nimiväärtus	-	-	0,70	0,70	0,70
Kõrgeim hind	5,08	2,94	3,14	2,85	2,92
Madalaim hind	2,80	2,43	2,49	2,52	2,46
Sulgemishind	5,00	2,83	2,63	2,79	2,70
Muutus (%)	76,7	7,6	-5,7	3,3	2,3
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	88,70	50,20	46,66	48,55	46,98
Kaubeldud aktsiaid (tk)	1 349 617	947 294	1 086 451	800 823	936 162
Käive (miljonit)	5,46	2,45	2,98	2,17	2,48
Kasum aktsia kohta	1,64	0,18	0,18	0,56	0,30
P/E suhe	****3,05	15,72	14,61	4,98	9,00
Dividend aktsia kohta	*0,24	0,18	**0,12	0,15	0,10
Dividendimäär %	4,8	6,4	1,9	5,4	3,7
Dividend/puhaskasum %	***100,0	100,0	27,8	26,8	33,7

* juhatusel ettepanek

** sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse

*** tavapärasest puhaskasumist = emaettevõtte omanike puhaskasum-ühikordne tulu PKC aktsiate müügist

**** arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017

ASi Harju Elekter aktsia hind tõusis aruandeaasta jooksul 76,7% 5,00 euronit ning 31. detsembril oli ettevõtte turuväärtus 88,7 miljonit eurot. Tehingute maht kasvas enam kui kahekordseks ning ka kaubeldud

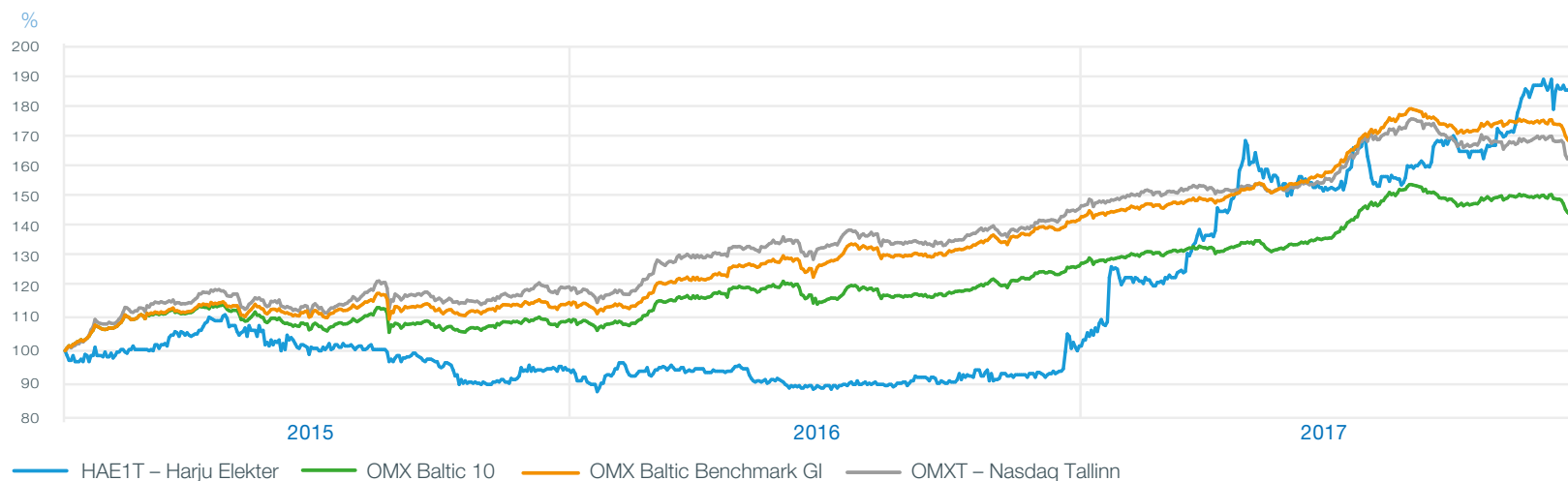
aktsiate arv oli enam kui kolmandiku võrra suurem. Suurenemist jätkas ka ettevõtte aktsionäride arv. Seisuga 31.12.2017 oli ettevõttel 2 468 (2016: 1 925) aktsionäri.

ASi Harju Elekter aktsia Tallinna Börsil 2015 – 2017



ASi Harju Elekter aktsia indeksite võrdluses 2015 – 2017

lisainfo: <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/>



Börsiindeksisse OMX Baltic 10 kuuluvad Balti regioonist kümme kõige likviidsemat ning stabiilsemat ettevõtet. Alates 2.01.2018 kuuluvad indeksisse AS Harju Elekter, Klaipėdos nafta, LHV Group, Telia Lietuva,

Olympic Entertainment Group, Grindeks, Šiaulių bankas, Tallinna Kaubamaja Grupp, Tallink Grupp ja Tallinna Vesi.

Aktsionäride struktuur, 31.12.2017

Seisuga 31.12.2017 oli ASil Harju Elekter 2 468 aktsionäri. Aruande- perioodi jooksul on aktsionäride arv suurenenud 543 võrra. ASi Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil baseeruv AS Harju KEK, kellele kuulub 31,39% firma aktsiakapitalist. Väliskapitali osalus on 17,0%.

Aktsionäride jagunemine osaluse suuruse järgi

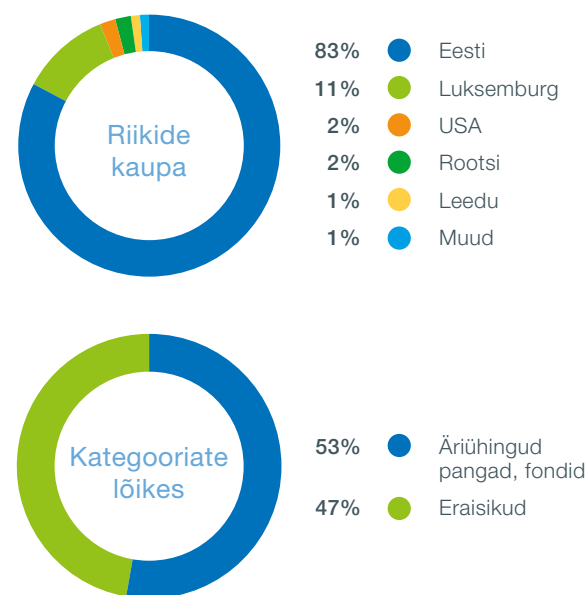
Osaluse suurus	Aktsionäride arv	Osa üldarvust %	Hääleõiguse %
Üle 10%	2	0,08	42,10
1,0 – 10,0%	8	0,32	22,15
0,1 – 1,0 %	66	2,68	18,82
alla 0,1%	2 392	96,92	16,93
Kokku	2 468	100,0	100,0

Üle 5% aktsionärid

31.12.2017	Osalus (%)
AS Harju KEK	31,39
ING Luxembourg S.A.	10,71
Endel Palla	6,90
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	51,00

Seisuga 31.12.2017 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning läbi kaudse osaluse kokku 10,67% ettevõtte aktsiatest. ASi Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on Nasdaq Tallinn kodulehel (<https://nasdaqcsd.com/statistics/et/shareholders>).

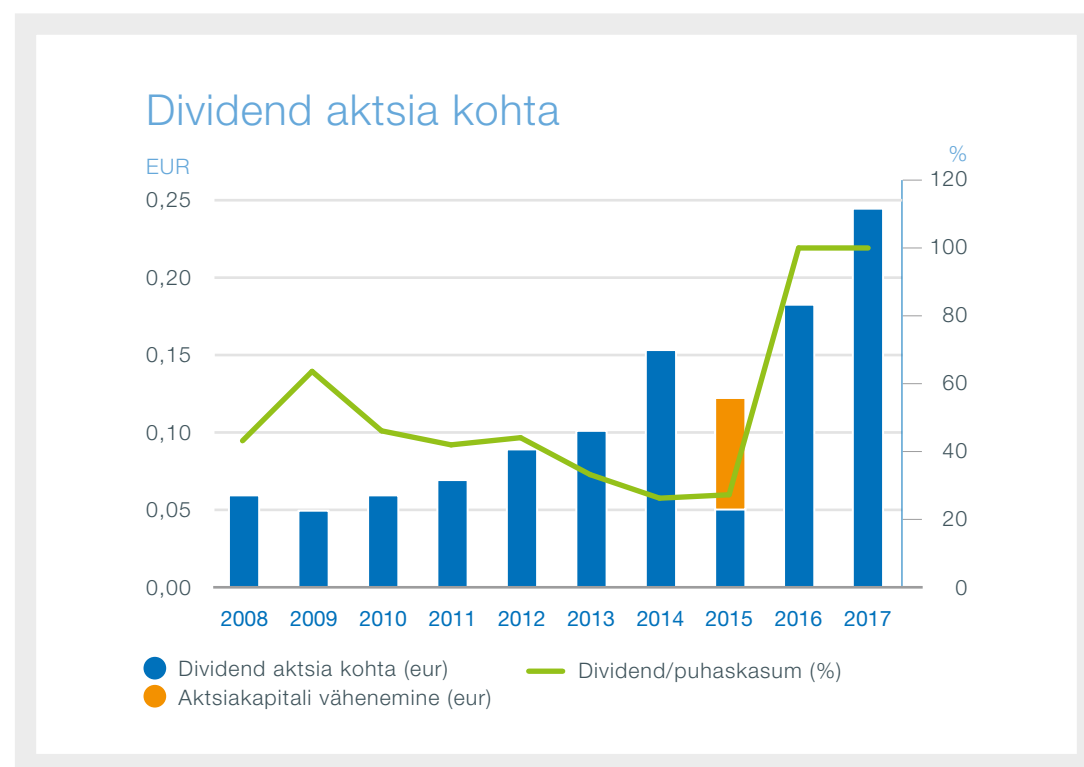
Aktsionäride jagunemine



Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Kontsernis on kujunenud heaks tavaks maksta edasi muudelt finantsinvesteeringutelt saadud dividendid. Tegelik dividendimäär sõltub aga Kontserni rahavoo-gudest ning arenguperspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

Juhatus teeb nõukoguga kooskõlastatult aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta 2017. aasta eest dividendideks 0,24 (2016: 0,18) eurot aktsia kohta, kokku 4,3 (2016: 3,2) miljonit eurot, mis moodustab 100% aruandeaasta tavapärasest puhaskasumist (emaettevõtte omanike puhaskasum miinus ühekordne tulu PKC Group Oyj aktsiate müügist).



Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis Aktsia näitajad.

Tegevusaruande koostamise alused

Harju Elekter kontsern lähtub oma äritegevuse korraldamisel kõikidel turgudel kehtivatest riiklikest õigusnormidest, ettevõtte põhikirjast, avaliku ettevõtteena Nasdaq Tallinna Börsi nõuetest, Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) juhistest ning aktsionäride ja investorite võrdse kohtlemise printsiibist.

Alates 2017. aastast on aruandesse integreeritud jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse osa, mis tugineb Global Reporting Initiative-i (GRI) jätkusuutlikkuse aruandluse standardile. Kontsern tugineb juhtimis- ja ettevõtte põhimõtetele, milles on maksimaalselt ausust ja läbipaistvust, seda nii ettevõtte sisese suhtluses, kliendisuhetes kui ka suhetes teiste osapooltega. Harju Elekter kontserni ettevõtted ei ole 2017. aastal panustanud poliitilistesse tegevustesse ei rahalise ega mitterahalise väärtuse kaudu.

Huvide konflikti, korruptiivse käitumise ja ebaausa konkurentsi osas valitseb Kontsernis nulltolerants nii töötajatele kui ka välispartneritele. Kontserni ettevõtetes kehtestatud siseregulatsioonid ja ka mittekirjutatud kokkulepped juhtimise tasandil, aitavad maandada maineriske ning

seekaudu hoida Kontserni usaldusväärsust turul ja suhetes huvigruppidega. See on omakorda aluseks kasumlikule äritegevusele.

Eelpool mainitud riskide maandamiseks on kehtestatud nii Emaettevõtte kui kõikides tütarettevõtetes töö sisekorra eeskirjad kui ka valdkonna- ja põhised põhimõtted. Näiteks on Rifas UABs ja Satmatic Oys kehtestatud Käitumisjuhised, mis on kõikidele töötajatele kohustuslikud järgimiseks. Kõikidele Kontserni töötajatele tutvustatakse tööle asumisel töö sisekorra eeskirju, jooksvalt tehakse valdkonnapõhiseid koolitusi ja siseauditeid.

Selleks, et maandada huvide konfliktist tulenevaid riske, on kokku lepitud põhimõtted, nagu näiteks suuremahuliste tehingute puhul tuleb järgida lisaotsustaja kaasamist, samuti on vajalik hankida juhi kokkulepe osalemaks kliendi poolt korraldatud motivatsiooniüritustel.

2017. aastal ei registreeritud Harju Elekter kontsernis mitte ühtegi korruptsiooni ja isiklike huvide konfliktist tulenevaid vahejuhtumit, seetõttu ei vallandatud ühtegi Kontserni ettevõtte töötajat, ei määratud sellekohaseid trahve ning ei esitatud ühtegi sellekohast kohtukaebust. Samuti ei esinenud Kontsernis juhtumeid, mille käigus oleks äritegevuse partneritega sõlmitud lepinguid lõpetatud või nende uuendamine peatatud korruptiivse käitumise tõttu.

Ettevõtetes pööratakse suurt tähelepanu avatud organisatsioonikultuuri kujundamisele. Selleks tehti 2017. aastal mitmeid muudatusi koosolekute ja informatsiooni vahetamise korralduses. Kõik loodud uuendused on

tehtud eesmärgiga tuua kriitilised, suurte majanduslike riskidega seotud tehingud ning võimalikud mittevastavused ettevõtte juhtkonna ette.

Lisaks juhendatakse riiklikest ja börsiettevõtetele kohanduvatest regulatsioonidest, st. võtmeisikutel on kohustus deklareerida oma ettevõtlushuvid, siseinfo valdajatele on kehtestatud tegevusreeglid, jne.

2017. aastal ei esinenud Harju Elekter kontserni ettevõtete tegevuses mittevastavusi kehtivate regulatsioonidega (sh. majandus-, sotsiaal-, ja looduskeskkonnas), mistõttu ei saanud Kontserni ettevõtted ei rahalisi trahve ega mitterahalisi sanktsioone. Samuti ei pöördutud seadustele mittevastamise eest ühegi Kontserni ettevõtte ega töötaja poole üheski kohtuasjas.

Käesolev aastaaruanne kajastab terve 2017. aasta tegevust, mida koostatakse iga-aastaselt ja on jätkuks 2016. aasta aastaaruandele.

Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2017

AS Harju Elekter järgib suures osas HÜT juhiseid, kuigi põhimõtted on vaid soovituslikud. Samas ei järgi AS Harju Elekter mõningaid HÜT nõudeid, mille põhjuseks on peamiselt ettevõtte ärivaldkonna iseärasused. Allpool on ära toodud ja selgitatud nende HÜTi nõuete, mis ei ole hetkel täidetud, mittejärgimise põhjuseid. Lisaks on antud täiendavat informatsiooni 2017. aasta üldkoosoleku, ettevõtte nõukogu ja juhatuse ning ASi Harju Elekter juhtimispõhimõtete kohta.

HÜT punkt 1.3.3.

Emitent teeb vastavate tehniliste vahendite olemasolul ning juhul, kui see ei ole talle liiga kulukas, üldkoosoleku jälgimise ja sellest osavõtu võimalikuks sidevahendite kaudu (nt Internet).

ASi Harju Elekter puuduvad vastavad tehnilised vahendid ning nende soetamine läheks ettevõttele liialt kulukaks, siis hetkel puudub üldkoosoleku jälgimise ja sellest sidevahendite kaudu osavõtu võimalus.

HÜT punkt 2.2.7

Iga juhatuse liikme põhipalk, tulemustasu, lahkumishüvitis, talle makstavad muud hüved ning preemiasüsteemid, samuti nende olulised tunnused avaldatakse selges ja üheselt arusaadavas vormis emitendi veebilehel ning HÜT aruandes. Avaldatavad andmed on selged ja üheselt arusaadavad, kui need väljendavad otseselt kulutuse suurust emitendile või tõenäolise kulutuse suurust avalikustamise päeva seisuga.

Juhatusel liikmele makstava tasu suurus ja maksmise kord määratakse nõukogu otsusega ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Tulemuspalka makstakse juhatuse liikmetele ühistel alustel Emaettevõtte halduspersonaliga. Tulemuspalk jaotatakse vastavalt põhitasule ja tööpanusele, kusjuures juhatuse liikme tulemuspalk kooskõlastatakse nõukogu esimehega. Tulemuspalk makstakse välja kvartali kaupa 80% ulatuses, ülejäänud 20% makstakse pärast majandusaasta tulemuste kinnitamist.

Tippjuhtkonnale, sh. juhatuse liikmetele makstakse ka aastapreemiat, mis on summaarselt 0,8% konsolideeritud puhaskasumist. Aastapreemia kinnitab nõukogu esimees ning see makstakse välja pärast Kontserni aastaaruande auditeerimist.

HÜT punkt 3.1.3

Nõukogu hindab korrapäraselt juhatuse tegevust emitendi strateegia elluviimisel, samuti hindab nõukogu emitendi finantsseisundit, riskijuhtimise süsteemi, juhatuse tegevuse õiguspärasust ning seda, kas emitenti puudutav oluline teave on nõukogule ja avalikkusele nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Nõukogu poolt komiteede asutamisel avaldab emitent oma veebilehel nende olemasolu, ülesanded, koosseisu ja koha organisatsioonis. Komiteedega seotud asjaolude muutmisel avaldab emitent samas korras ka muudatuse sisu ning teostamise aja.

2010. aasta juunis moodustas ASi Harju Elekter nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditi-komitee ja kinnitas selle põhimääruse. 2017. aastal täitsid komitee liikme kohustusi Triinu Tombak ja Andres Toome. Info auditikomitee kohta on kuvatud ettevõtte veebilehel.

HÜT punkt 3.2.5

Üldkoosoleku määratud nõukogu liikme tasu suurus ja maksmise kord avaldatakse emitendi HÜT aruandes, tuues eraldi välja põhi- ja lisatasu (sh lahkumishüvitis ja muud makstavad hüved).

ASi Harju Elekter aktsionäride üldkoosoleku pädevuses on valida ja kinnitada nõukogu koosseis ja volituste aeg. 27.04.2017 toimunud aktsionäride üldkoosolek kinnitas nõukogu koosseisu ja liikmed järgnevas 5 aastaks,

määrates alates 4.05.2017 nõukogu liikme tasuks 1 000 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 1 600 eurot kuus. Lisaks määrati nõukogu liikme koosolekul osalemise tasuks 200 eurot, mida ei maksta, kui nõukogu liige osaleb koosolekul telefoni teel. Tegevjuhtkonnas töötavale nõukogu liikmele rakendatakse ettevõttes kehtivat preemiasüsteemi (vt selgitust HÜT punktile 2.2.7). Nõukogu liikmele lahkumishüvitust ette nähtud ei ole. Järgmised nõukogu valimised toimuvad 2022. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

HÜT punkt 3.3.2

Ärilisest pakkumisest, mis tehakse nõukogu liikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule ning on seotud emitendi majandustegevusega, teatab nõukogu liige viivitamatult nõukogu esimehele ja juhatusele. Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes näidatakse ära majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktid koos igakordsete lahendustega.

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktist ning järgivad konkurentsi-keelu nõudeid. Nõukogu ja juhatuse teevad tihedat koostööd tegutsedes vastavalt seadustele ja põhikirjale äriühingu ja selle aktsionäride huve silmas pidades. Vastavaid huvide konflikte 2017. aastal ei esinenud.

HÜT punkt 5.3

Emitendi veebilehel on aktsionäridele kättesaadavad muuhulgas ka nõukogu poolt kinnitatud emitendi üldised strateegiasuunad.

Ettevõtte juhatuse on seisukohal, et strateegia kuulub ettevõtte ärisaladuste hulka ning ei kuulu avalikustamisele. Üldised suunad ja olulised teemad on ära toodud juhatuse tegevusaruandes.

HÜT punkt 5.6

Emitent avalikustab analüütikutega kohtumiste, analüütikutele või investoritele või institutsionaalsetele investoritele tehtavate esitluste ja pressikonverentside toimumise ajad ja asukohad emitendi veebilehel. Emitent võimaldab aktsionäridel osaleda nimetatud üritustel ning teeb ettekanded kättesaadavaks oma veebilehel. Emitent ei korralda kohtumisi analüütikutega ega investoritele tehtavaid esitlusi vahetult enne finantsaruandluse avalikustamise kuupäevi.

Ettevõtte lähtub alati oma tegevuses aktsionäride võrdse kohtlemise printsiibist. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik info avalikustatakse esmalt Nasdaq Tallinna börsisüsteemis, seejärel Finantsinspeksiooni ja firma kodulehekülgedel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajadusel lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. Ettevõtte juhatus ei pea oluliseks erinevate aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorragaafiku pidamist, sest kohtumistel piirduakse juba avalikustatud teabega. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

HÜT punkt 6.2

Audiitori valimine ja raamatupidamise aastaaruande auditeerimine.

ASi Harju Elekter aktsionäride 14.05.2015 üldkoosolek valis ettevõttele aastate 2015-2017 audiitoriks audiitorfirma KPMG Baltics OÜ. Informatsioon audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte koduleheküljel internetis. Audiitori tasustamine toimub vastavalt lepingule ning tasu suurust poolte kokkuleppel ei avalikustata. Järgmised audiitori valimised toimuvad 2018. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

Juhtimispõhimõtted ja täiendav informatsioon

Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganiteks on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus. ASis Harju Elekter ei ole mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti, kuid inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse on lähtutud esmajärjekorras võimalikust lisaväärtusest, mida nad Kontserni juhtimisesse oma teadmiste ja oskuste näol kaasa toovad ning sobivusest.

Üldkoosolek

Aktsionäride üldkoosolek on ettevõtte kõrgeim juhtimisorgan, kelle pädevuses on põhikirja muutmise ja uue kinnitamise, aktsiakapitali suuruse muutmise, nõukogu liikme tagasikutsumise ja ettevõtte tegevuse lõpetamise, jagunemise, ühinemise ja ümberkujundamise otsustamine, eeldades vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud aktsionäride häälte heakskiitu. Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatus kokku, kui ettevõttel on netovara alla seaduses lubatud piiri või kui üldkoosoleku kokkukutsumist nõuab nõukogu, audiitor või aktsionärid, kelle aktsiatega on esindatud vähemalt 1/10 aktsiakapitalist. Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häältel. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud isikute ring määratakse seisuga 7 päeva enne üldkoosoleku toimumist.

ASi Harju Elekter 2017. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 27. aprillil Keila Kultuurikeskuses (Keskväljak 12). Koosolekul osales

97 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 73,2% häälte üldarvust. Koosolekul esinesid ettekannetega ASi Harju Elekter juhataja, nõukogu esimees ja ettevõtte audiitor.

Üldkoosolek kinnitas 2016. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta aktsionäridele 2016. aasta eest dividende 0,18 eurot aktsia kohta, kokku 3,2 miljonit eurot. Üldkoosolek pikendas nõukogu liikme volitusi, nimetas ametisse uue nõukogu liikme ning kinnitas nõukogu liikmete tasu määrad.

Nõukogu

ASi Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgselt 3-5 liiget. Nõukogu liikmed valitakse üldkoosoleku poolt viieks aastaks. Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ning teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest. 2017. aastal toimus 10 nõukogu koosolekut. Nõukogu liikmed osalesid enamikel nõukogu koosolekutest.

Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 27.04.2017 aktsiaseltsile järgnevaks viieaastaseks perioodiks 5-liikmelise nõukogu järgmises koosseisus: Endel Palla (nõukogu esimees) ja liikmed Arvi Hamburg, Aare Kirsme, Triinu Tombak ja Andres Toome. Nõukogu esimees on Endel Palla, kes töötab ASis Harju Elekter 1969. aastast alates, sh 1985-1999 peadirektorina/juhatuses esimehena; alates 1999. aastast täidab ta ühtlasi Kontserni arendusdirektori ülesandeid. Vastvalitud nõukogu liige Arvi Hamburg, kes on TTÜ Kuratooriumi liige ja külalisprofessor, lisab nõukogusse teadusala kompetentsi. Aare Kirsme on ASi Harju KEK nõukogu liige, kes esindab ettevõtte suurima aktsionäri huve (seisuga 31.12.2017

omas AS Harju KEK 31,39% ettevõtte aktsiakapitalist). Alates 2007. aastast on nõukogu liige Andres Toome (OÜ Tradematic juhataja), kes täiendab nõukogu oma pikaajalise investeerimisalase kogemusega ning Triinu Tombak (nõukogus alates 2012. aastast), finantskonsultant, TH Consulting OÜ juhataja. Nõukogu viiest liikmest kaks – Arvi Hamburg ja Triinu Tombak – on sõltumatud liikmed.

Nõukogu liikmete teenistuslepingu lõppemisel või ennetähtaegsel lõpetamisel ei teki Kontsernil suuremat hüvitise maksmise kohustust, kui seadusega ette nähtud. Erandiks on nõukogu esimees, kel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses. 2017. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 9,3% (2016: 9,2%) ettevõtte aktsiatest (lisa 22).

Juhatus

Juhatus on juhtimisorgan, mis esindab ja juhib ettevõtte igapäevast tegevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Põhikirja järgselt võib ASi Harju Elekter juhatuses olla 1-5 liiget, kes valitakse nõukogu poolt kolmeks aastaks. Nõukogu pädevuses on ka juhatuse esimehe valimine, tema ettepanekul juhatuse liikmete ametisse nimetamine ning tagasi kutsumine. Juhatuse liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes.

Aktsiaseltsil on 3-liikmeline juhatus. Ettevõtte juhatuse esimees on Andres Allikmäe, kellega on sõlmitud 3-aastane ametileping 5.05.2017. Tema kõrval kuuluvad juhatuse koosseisu ASi Harju Elekter kontserni finantsjuht Tiit Atso ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht Aron Kuhi-Thalfeldt, kelle volitused algasid 1.11.2016 ja lõpevad 31.10.2019.

Juhatuse pädevus ja volitused on reguleeritud äriseadustikuga ja ära toodud ettevõtte põhikirjas, muid erisusi või kokkuleppeid ei esine. Juhatuse liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Juhatuse liikmete tasu suurus on määratud juhatuse liikme lepinguga ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatusel liikme tasu ulatuses.

Juhatuse esimees vastutab äritegevuse korraldamise eest Kontserni tasemel täites ühtlasi ka tegevdirektori tööülesandeid. Kontserni finantsjuht ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht vastutavad oma valdkonna juhtimise eest Kontserni tasemel. Juhatuse liikmed osalevad Kontserni tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös. Väljaspool Eestit tegutsevates äriühingutes tagab äritavade järgimise kohalik juhtkond.

2017. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuse liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 1,3% ettevõtte aktsiatest (lisa 22).

Detailsem informatsioon nõukogu ja juhatuse liikmete hariduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osalemiste nagu ka aktsiaosaluste kohta ASis Harju Elekter on ära toodud ettevõtte koduleheküljel internetis: <http://www.harjuelekter.ee>.

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite loomiseks ei ole olnud. Kontserni riskide paremaks hindamiseks ja juhtimiseks on ametis sisekontrolli spetsialist, kes koostab regulaarselt raporteid juhtkonnale.

2010. aastal moodustas aktsiaseltsi nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesandeks on jälgida ja analüüsida rahandusinformatsiooni töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ja audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. 2012. aastast on komitee liikmeteks nõukogu liikmed Triinu Tombak ja Andres Toome (esimees).

Informatsiooni haldamine

Börsiettevõtteks lähtub AS Harju Elekter avatuse ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireglemendis nõutav info avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõtte põhimõttest mitte avaldada ettevaatavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse toimunud faktilist informatsiooni.

Investorite ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks peab ettevõtte kodulehekülge, mis sisaldab kõiki börsiteateid, majandusaruandeid, samuti ülevaadet Kontserni ajaloost, toodetest ja muust olulisest. Kõigil Kontserni tütarettevõtetel on oma kodulehed.

Audiitorid

Vastavalt aktsionäride üldkoosoleku otsusele 14. maist 2015 viib ASi Harju Elekter 2015.-2017. aasta auditid läbi KPMG Baltics OÜ. Leedu tütarettevõttes teostas 2017. aasta auditi audiitorfirma KPMG Baltics UAB ning Soome tütarettevõtetes Satmatic Oy ja Finnkumu Oy KPMG Oy. Telesilta Oys viis auditi läbi Nexia Oy.



Ettevõtte teeb tihedat koostööd haridusasutustega inseneri-
hariduse kaasajastamiseks, edasiarendamiseks ja populari-
seerimiseks. AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli
kuldsponsor. 20 aasta jooksul on stipendiumiprogrammis
osalenud üle 60 elektri või mehhaanika eriala tudengi.

2015. aastast toetatakse tehnikatudengitele suunatud rahvusvahelist
tootearendustiimi ja -võistlust Student Formula.

Ühiskondlik osalus

Harju Elekter kontserni soov on olla aktiivne ja osavõttlik kogukonna liige ja oma tegevusvaldkonnaga seotud sektori arengu toetaja riikides, kus asuvad ettevõtte tootmisüksused ning töötajad. Kontserni toetustegevuse poliitika on olla stabiilne partner, seetõttu keskendub ettevõtte pigem pikaajaliste koostöösuhete loomisele ja arendamisele.

Kontserni 2017. aasta fookuses oli jätkuvalt kohaliku elu, hariduse, spordi ja kultuuri toetamine ning sektori arengusse panustamine.

Toetame insenerihariduse valdkonna arengut

2017. aastal jätkas AS Harju Elekter erinevaid koostööprojekte haridusasutustega eesmärgiga arendada ja populariseerida insenerihariduse valikut noorte seas.

- AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi TTÜ) kuldsponsor andes igal aastal bakalaureuse- või magistriõppe üliõpilastele välja kuni 4 omanimelist stipendiumi. Aastate jooksul on stipendiumiprogrammis osalenud 61 tudengit.

- Koostöös TTÜ Arengufondi ja teiste ettevõtetega antakse välja M. Aitsami nimelist erivajadusega üliõpilasele suunatud stipendiumi ning osaletakse O. Liiki stipendiumi välja andmisel. Lisaks annab ettevõtte nõukogu esimees Endel Palla juba aastaid välja ka omanimelist stipendiumi.
- AS Harju Elekter jätkas ka 2017. aastal kümne aasta pikkust traditsiooni ja toetas energeetikateaduskonna (inseneriteaduste) energeetikanädalat. Lisaks toetati Euroopa suurimat robotikasündmust Robotex, tehnikatudengitele suunatud rahvusvahelist tootearendustiimi ja -võistlust Student Formula.
- AS Harju Elekter on jõudu mööda osalenud ka TTÜ tehnika- ja teaduslaborite sisustamisel ning lõõnud kaasa teadus- ja uurimisprojektides. Viimaste aastate suurima ja olulisemana neist võiks esile tõsta ühise arendusprojekti, mille raames valmis TTÜ ja ASi Harju Elekter Elektrotehnika inseneri doktoritöö raames energiahaldussüsteemi võimekusega alajaama energiasalvesti prototüüpseade, mida testiti TTÜs reaalsel mikrovõrgu katsestendil ja esitleti Põhjamaade suurimal energeetikamessil Elfack 2015.
- Lisaks toetusprojektidele toimuvad inseneriteaduskonna tudengite regulaarsed õppekäigud Harju Elekter kontserni Eesti ettevõtetesse, ühtlasi panustavad ettevõtete töötajad oma teadmiste ja kogemustega õppekavade arendamisse. Nii näiteks osalesid ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhid 2017. aastal ettevõtjate esindajana elektrotehnika ja mehhatroonika magistriõppe õppenõukoja töös TTÜ mehhaanika-teaduskonna õppekavade koostamisel.

2017. aastal jätkus Kontserni Eesti ettevõtete ka rida erinevaid koostööprogramme Tallinna Kutsehariduskeskuse, Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Polütehnikumi ning Tallinna Ehituskooliga. AS Harju Elekter oli Vikipeedia Teadusfoto 2017, mis on osa ülemaailmsest teadusfotode konkursist, Eesti võistluse peاسponsor.

Leedu tütarettevõtte Rifas UAB jätkas koostööd piirkondliku Panevežys Elektrotehnika Kolledžiga, pakkudes praktikakohti ja toetades kolledžit erinevate õppevahenditega.

Soome tütarettevõtte Satmatic Oyl on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega: Satakunna Ametikõrgkool, Tampere Tehniline Ülikool ja Turu Majanduskool.

2017. aastal pakkusid Kontserni ettevõtted praktikakohti kokku 109le noorele. Enim on praktikakohti pakkunud Leedu Rifas UAB.

Osaleme aktiivselt kohaliku elu arendamises

Harju Elekter kontsern tunneb vastutust ettevõtte tegevuspiirkonna arengu ja kogukonna heaolu suurendamise eest. Seetõttu on ettevõtte võtnud enda fookusesse piirkonna laste ja noorte õpingute toetamise ning vaba aja sisustamise võimaluste kasvatamise. ASil Harju Elekter on pikaajalised koostöösuhted Keila Kooli, Keila Muusikakooli, lasteaedade, spordi- ja huviklubidega. Keila SOS Lasteküla kasvandikke toetatakse läbi koolikotitoetuse.

Toetame ja innustame noorsportlasi

AS Harju Elekter on spordile suunatud toetustes panustanud enim noorte spordile, võttes läbi järjepideva toetuse suuna spordiala kandepinna laiendamisele. Emaettevõtte on Keila korv- ja jalgpalliklubide pikaajaline toetaja. Noorteprojektide näol on tegemist tulevikku suunatud toetustega, mille eesmärgiks on laial kandepinnal ja sihipärane töö laste ja noortega, kelle hulgast saaksid esile kerkida tulevikus Eestit esindavad sportlased.

Panustame sektori arengusse

Kontsern peab oluliseks ühiskonna arengusse panustamist ka läbi erialaliitude- ja organisatsioonide. Kontsern panustab oma teadmiste ja inimeste ajaressursiga teemadesse, mis seisavad ausa konkurentsi ning jätkusuutlike ja ohutute tootelahenduste eest.

Kontserni Eesti ettevõtetes oli 2017. aastal fookuses elektriohutuse teemade tõstatamine nii seadusandluses kui ka laiemas avalikkuses koostöös Eesti Elektritööde Ettevõtete Liiduga (EETEL).

Kontserni ettevõtted on liikmeks järgmistes organisatsioonides:

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (AS Harju Elekter)
Eesti Elektritööde Ettevõtete Liit (AS Harju Elekter)
Tallinna Tööstushariduskeskuse nõukogu (AS Harju Elekter)
Leedu Kaubandus-ja Tööstuskoda (Rifas UAB)
Panevežys piirkonna tööstusettevõtete ühendus (Rifas UAB)
Soome Kaubanduskoda (Satmatic Oy)
Soome Tehnoloogiatööstuse Liit (Satmatic Oy)

Kokku ulatus Harju Elekter kontserni ettevõtete erinevate stipendiumite ja toetusprogrammide maht 2017. aastal 77,0 (2016: 24,4) tuhande euroni.

GRI sisukord

Esimest korda on Kontserni aastaaruande koostamisel järginud rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud ja laialt kasutatud *Global Reporting Initiative* (GRI) standardi nõudeid, tehes seda „Core“ tasandil. GRI nõuetest tulenevad teemad on integreeritud ülejäänud tegevusaruandega ühtseks tervikuks.

Aruanne kajastab neid keskkonnavalasid, sotsiaalseid ning vastutustundliku juhtimise ja turukäitumise teemasid, mis on kõige olulisemad

Kontserni tegevust, mõju ja huvigruppide ootusi silmas pidades. Allolevas GRI sisukorra tabelis ära märgitud teemad koondavad emaettevõtte AS Harju Elekter ning tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy, Rifas UAB ja Automatikos Iranga UAB tegevusi ning koondandmeid juhul kui ei ole märgitud teisiti. OÜ Energo Veritas ja Harju Elekter AB osas on kajastatud personaliandmed. Andmed on kogutud ja esitatud ühtse meetodika alusel iga ettevõtte enda poolt.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
RAPORTEERIMISE ALUSED (GRI 101: 2016)				
ÜLDISED NÄITAJAD (GRI 102: 2016)				
Organisatsiooni ülevaade				
	102-1	Organisatsiooni nimi		AS Harju Elekter
	102-2	Tegevused, kaubamärgid, tooted ja teenused	lk 8, 9, 25	
	102-3	Peakontori asukoht		Keila (Eesti)
	102-4	Tegevuskohad	lk 9	Eesti, Soome, Rootsi, Leedu, Läti
	102-5	Omandivorm ja õiguslik vorm	lk 57, 60	
	102-6	Teenindatavad turud	lk 19-21	
	102-7	Organisatsiooni suurus	lk 16, 19-23	Tegevuste ja toodete iseloom erineb olenevalt ettevõttest, mistõttu on need väljendatud läbi müügitulu.
	102-8	Põhiandmed töötajate kohta	lk 46-47	Alalise lepinguga töötajate osakaal peamistes tegevuskohtades: mehed 95%, naised 97%, Eesti 95%, Soome 95%, Leedu 99%. Täistööajaga töötajate osakaal: mehed 98%, naised 93%, Eesti 95%, Soome 100%, Leedu 99%

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	102-9	Tarneahel		Kontserni peamiste toodete, st elektri jaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmiseks (1) disainitakse tooteid vastavalt kliendi lähteülesandele, (2) ostetakse vajalikud komponendid tarnijatelt või toodetakse Kontserni enda tütarettevõtete poolt; (3) komplekteeritakse tooted; (4) testitakse ning (5) saadetakse või viiakse kliendi objektile kohale.
	102-10	Aruandeperioodil toimunud olulised muutused	lk 12-15, 60	
	102-11	Ettevaatusprintsipiil põhinev lähenemine keskkonnaküsimustes	lk 54-55	
	102-12	Vabatahtlikud initsiatiivid	lk 40, 62-65	
	102-13	Liikmelisus ühingutes	lk 70	
Strateegia				
	102-14	Nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe pöördumine	lk 4-7	
Eetika ja ausameelsus				
	102-16	Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumisnormid	lk 8, 10-11, 62	
Juhtimine				
	102-18	Juhtimisstruktuur	lk 65-67	
Huvigruppide kaasamine				
	102-40	Huvigruppide nimekirj	lk 10	
	102-41	Kollektiivlääbirääkimiste kokkulepped	lk 52	
	102-42	Huvigruppide kindlakstegemine ja valik		Kontserni jaoks on kõige olulisem suhe nende huvigruppidega, keda Kontserni tegevus otsesemalt ja rohkem mõjutab ning kelle tegevus mõjutab Kontserni kõige enam. Peamised huvigrupid on kindlaks tehtud aastatepikkuse töö ja suhtluse kaudu, samuti Kontserni juhtide osalusel 2016. aasta lõpus jätkusuutlikkuse fookusteemade analüüsi raames.
	102-43	Huvigruppide kaasamise viis	lk 10-11, 42-44, 48-49, 52, 69-70	
	102-44	Peamised tõstatatud teemad ja küsimused	lk 10-11	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Aruande parameetrid				
	102-45	Konsolideeritud üksused	lk 19, 71	
	102-46	Aruande teemade ja ulatuse määramine	lk 10-11	
	102-47	Oluliste teemade nimekiri	lk 11	
	102-48	Eelmiste aruannete informatsiooni parandamine		Parandused puuduvad
	102-49	Muudatused aruandluses		Tegemist on Kontserni esimese GRI nõuetele vastava aruandega
	102-50	Aruande periood	lk 63	1.1.-31.12.2017
	102-51	Eelmise aruande kuupäev		Tegemist on Kontserni esimese GRI nõuetele vastava aruandega. 2016.a auditeeritud konsolideeritud aruanne avalikustati 28.3.2017
	102-52	Aruandlustsükkel	lk 63	
	102-53	Kontaktisik aruandega seotud küsimustes		Tiit Atso, tiit.atso@he.ee
	102-54	GRI standardi nõuetele vastavuse kinnitus	lk 71	
	102-55	GRI sisukord	lk 71-76	
	102-56	Väline kontroll		GRI aruanne ei ole kolmandate osapoolte poolt kontrollitud
JÄTKUSUUTLIKKUSE FOOKUSTEEMAD				
Toote kvaliteet				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 40-45	
	mitte-GRI	Kliendikaebused	lk 43	
	mitte-GRI	Tähtajaks nõuetekohaselt valminud tooted	lk 40	
Kliendikogemus				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 43	
	mitte-GRI	Kliendirahulolu	lk 43	
Innovatsioon				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 37-39	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Innovatsioon				
	mitte-GRI	Investeeringud ja arenduskulud	lk 37	
	mitte-GRI	Arendusprojektid	lk 39	
Toodete keskkonnamõju				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 45, 55-56	
	mitte-GRI	Taastuvenergia tootmine	lk 56	
Majandustulemused (GRI 201: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 19-23, 61	
	201-1	Loodud ja jaotatud majanduslik väärtus	lk 16, 19-23, 61, 70	
Korruptsioonivastane tegevus (GRI 205: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 62	
	205-3	Kinnitatud korruptsioonijuhtumid ja meetmed	lk 62	
Energiakasutus (GRI 302: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 54-56	
	302-1	Organisatsiooni sisene energiatarbimine	lk 55-56	Kajastatud elektri- ja soojusenergia kui peamised tarbitud energialiigid.
Jäätmed ja heitvesi (GRI 306: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 55	
	306-2	Jäätmete ja jäätmekäitlus	lk 55	
Keskkonnanõuete täitmine (GRI 307: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 54-55	
	307-1	Keskkonnaseadustele ja -regulatsioonidele mittevastavused	lk 54	Taaskasutusse suunatud jäätmete osakaal on võetud jäätmekäitlusfirmadele üle antud sorteeritud jäätmete koguse põhjal.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Tarnijate keskkonnavalade hindamine (GRI 308: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 42	
	308-2	Negatiivne keskkonnamõju tarneahelas ja meetmed		Ootusi keskkonnamõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtted kommunikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Ühe tarnija puhul on tuvastatud kütuste kasutamisest tulenev kõrgem riskitase.
Tööhõive (GRI 401: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 46-49	
	401-1	Värvatud ja lahkunud töötajad	lk 47	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
	401-2	Hüved ja soodustused töötajatele	lk 48-49	Kajastatud läbi töötajatele mõeldud motivatsioonisüsteemi kirjeldamise
	mitte-GRI	Praktikandid	lk 69-70	
	mitte-GRI	Töötajate haridustase	lk 47	
	mitte-GRI	Töötajate rahulolu ja tagasiside	lk 48-49	
Töötervishoid ja ohutus (GRI 403: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 51	
	403-2	Tööõnnetused, kutsehaigused, töölt puudumised ja kaotatud päevad, surmaga lõppenud tööõnnetused	lk 51	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad. Kontserni ettevõtteid ei kaasa olulisel määral alltöövõtjaid.
Koolitus ja haridus (GRI 404: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 50	
	404-1	Koolitustunnid töötaja kohta	lk 50	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
	404-3	Arengu- ja karjäärivestlustel osalenud töötajad	lk 50	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
	mitte-GRI	Koolitustel osalenud töötajad	lk 50	
Mitmekesisus ja võrdsed võimalused (GRI 405: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 51-52	
	405-1	Juhtorganite ja kogu kollektiivi mitmekesisus	lk 46-47, 51-52	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Mitte-diskrimineerimine (GRI 406: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 51-52	
	406-1	Diskrimineerimisjuhtumid ja meetmed	lk 51-52	
Kohalikud kogukonnad (GRI 413: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 11, 69-70	
	413-1	Kogukonna kaasamisega, mõjuhinnanguga ja arenguprogrammidega seotud tegevused	lk 11, 69-70	
Tarnijate sotsiaalne hindamine (GRI 414: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 42	
	414-2	Negatiivne sotsiaalne mõju tarneahelale ja meetmed		Ootusi sotsiaalse mõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtted kommunikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Tegelikke ja tõenäoliseid negatiivseid olulisi mõjusid avastatud ei ole.
Poliitikakujundamine (GRI 415: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 62-63	
	415-1	Poliitilised annetused	lk 62	
Klientide tervis ja ohutus (GRI 416: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 45	
	416-2	Toodete ja teenuste tervislikkuse ja ohutusega seotud mittevastavused	lk 45	
Sotsiaalmajanduslike nõuete täitmine (GRI 419: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 62-63	
	419-1	Sotsiaalmajanduslikele seadustele ja regulatsioonidele mittevastavused	lk 63	

Info nõukogu ja juhatuse liikmete kohta

Seisuga 4/2018



ENDEL PALLA (19.06.1941)
nõukogu esimees

Haridus: Tallinna Polütehniline Instituut (TTÜ), elektroonikainsener

Karjäär: 1969 – 1983 Harju KEK elektriseadmete tootmise juht,
1983 – 1999 Harju Elekter, sh 1991–1999 AS Harju Elekter
peadirektor/juhatuse esimees
1999 – AS Harju Elekter nõukogu esimees/arendusdirektor

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu liige: AS Harju Elekter Elektrotehnika,
AS Harju Elekter Teletehnika, AS Laagri Vara, AS Entek
Juhatuse liige: Satmatic Oy, Rifas UAB

Endel Palla omab 1 224 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 6,90% ja kaudne 0,36%.



ARVI HAMBURG (19.12.1948)
nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, energia ja geotehnoloogia doktor

Karjäär: 1966 – 1986 Põhja Kõrgepingevõrgud, al 1982 direktori asetäitja
1986 – 1987 Eesti Energiajärelvalve, peainsener
1987 – 1990 Eesti Energia, peadirektori asetäitja
1990 – 1992 EV Tööstus- ja Energeetikaministeerium, ministri asetäitja
1992 – 2001 EV Majandusministeerium, asekancler, ministri nõunik
2001 – 2011 AS Eesti Gaas, nõunik.
2006 – 2011 Tallinna Tehnikaülikool, külalisõppejõud
2012 – 2016 Tallinna Tehnikaülikool, professor, Energeetikateaduskonna dekaan
2003 – volitatud elektrainsener
2012 – euroinsener
2016 – Tallinna Tehnikaülikool, külalisprofessor, Kuratooriumi liige

Osalemine äriühingute juhtorganites ja ühiskondlik tegevus

AS Exomatic nõukogu liige, Eesti Inseneride Liidu president, Eesti Teaduste
Akadeemia Energeetikanõukogu esimees, Maailma Energeetikanõukogu Eesti
Rahvuskomitee juhatuse liige, Eesti Rooma klubi liige

Arvi Hamburg ei oma Harju Elektri aktsiaid.



AARE KIRSME (8.11.1975)
nõukogu liige

Haridus: TÜ Õigusteaduste instituut, õigusteaduse eriala

Karjäär: 1998 – 1999 Maa-amet, jurist
2000 – 2013 AS Harju KEK, juriidiline konsultant
2002 – 2011 AS Devest, jurist
2012 – AS Harju KEK, nõukogu liige

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: AS Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara
Nõukogu liige: AS Harju KEK, AS KVM, AS Harju Elekter,
OÜ Valdmäe tööstuspark
Juhatuse liige: OÜ Kirschmann, OÜ Devest Kaubandus,
OÜ Silvertec

Aare Kirsme omab 228 250 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 1,29% ja kaudne 0,20%.



ANDRES TOOME (9.01.1972)
nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool (TTÜ),
majandusteaduskond

Karjäär: 1992 – 1999 Eesti Pank, Eesti Investeerimispank,
Optiva Pank ja Sampo Pank Eesti, investeerimisosakonna juhataja
1999 – OÜ Tradematic, juhataja

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: OÜ Proformex
Nõukogu liige: AS Harju KEK, AS Entek, AS KMV,
AS Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara,
AS Tallinna Olümpiapurjespordikeskus
Juhatus liige: OÜ Tradematic, 30pluss OÜ,
Hermes Worldwide OÜ

Andres Toome omab 30 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,17% ja kaudne osalus 0,34%.



TRIINU TOMBAK (7.01.1971)
nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool (TTÜ),
majandusteaduskond

Karjäär: 1993 – 1998 Eesti Investeerimispank, Optiva Pank,
laenuosakond, investeerimisosakond.
2001 – 2009 Maailmapank, kirjastuse osakond, konsultant,
alates 2006 elektrooniliste andmebaaside ja e-raamatukogu
müügijuht
2014 – TH Consulting OÜ, juhataja

Ühiskondlik tegevus

2013 – SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, nõukogu liige

Triinu Tombak omab 15 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,08% ja kaudset osalust ei oma.

JUHATUS

Seisuga 4/2018



ANDRES ALLIKMÄE (7.02.1957)
juhatuse esimees

Haridus: Tallinna Polütehniline Instituut (TTÜ), süsteemiinsener

Karjäär: 1982 – 1991 Harju Elekter, juhtiv insener, osakonna juhataja
1991 – 1999 Harju Elekter Autojuhtmete Tehase juhataja
1999 – AS Harju Elekter, tegevjuht/juhatuse liige

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: AS Harju Elekter Elektrotehnika,
AS Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ
Juhatuse esimees: Rifas UAB, Harju Elekter AB,
Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Sebab AB, Grytek AB
Juhatuse liige: Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy

Ühiskondlik tegevus

2007 – Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit (EETEL), juhatuse liige

Andres Allikmäe omab 225 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 1,27%, kaudset osalust ei oma.



TIIT ATSO (11.12.1982)
juhatuse liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool (TTÜ),
sotsiaalteaduste magister (linna- ja keskkonnaökonoomika)

Karjäär: 2012 – 2014 AS Viru Keemia Grupp, arendusprojektide
finantsjuht
2014 – 2015 ASi Harju Elekter peaökonomit
2015 – AS Harju Elekter, kontserni finantsjuht

Osalemine äriühingute juhtorganites:

Nõukogu liige: AS Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ,
AS Harju Elekter Elektrotehnika, Skeleton Technologies Group OÜ,
Floorin AS
Juhatuse liige: Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Rifas UAB,
Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Telesilta Oy, Sebab AB, Grytek AB

Tiit Atso ei oma Harju Elektri aktsiaid.



ARON KUHI-THALFELDT (5.09.1981)
juhatuse liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool (TTÜ), elektroenergeetika magister

Karjäär: 2003 – 2007 ASi Harju Elekter ehitus- ja energeetikateenistuse insener
2007 – ASi Harju Elekter kinnisvara ja energeetikateenistuse juht

Osalemine äriühingute juhtorganites:

Juhatuse liige: Harju Elekter Kiinteistöt Oy

Aron Kuhi-Thalfeldt omab 11 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,06%, kaudset osalust ei oma.

KONTSERNI TÜTARETTEVÖTETE JUHID

Seisuga 1/2018



JAN OSA

AS Harju Elekter Elektrotehnika
juhataja



ALVAR SASS

AS Harju Elekter Teletehnika
juhatuse esimees



KRISTO REINHOLD

Energo Veritas OÜ
juhataja



SIMO PUUSTELLI

Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy
juhatuse esimees
Harju Elekter Kiinteistöt Oy
tegevjuht



RAINER NURKKALA

Satmatic Oy
tegevjuht



MAIRE KORPI

Finnkumu Oy
tegevjuht



KARI LAULAJAINEN

Telesilta Oy
tegevjuht



TOMAS PRŪSAS

Rifas UAB
tegevjuht

KONTSERNI JUHTGRUPP

Seisuga 1/2018



KAAREL ALLIKMÄE
IT-juht

TAIMI KAULER
personalijuht

MERILI PÄRNPUU
finantsaruandluse juht

MOONIKA VETEVOOL
kommunikatsiooni-
ja investorsuhete juht

ASi Harju Elekter auditeeritud majandusaasta aruande 2017 leiad
http://www.harjuelekter.ee/sites/default/files/public/pdfid/he_aastaruanne2017_est.pdf

AS HARJU ELEKTER
Paldiski mnt 31, 76606 Keila
Tel 674 7400
he@he.ee
www.harjuelekter.ee